

Actuala organizare administrativ-teritorială a României este oare perimată?

prof.univ.dr. Mircea PREDA
consilier, șef de sector
Consiliul Legislativ

1. Considerații generale.

Noțiuni. Concepte

Problema organizării administrative a teritoriului statului s-a pus din totdeauna de când există stat, dar ea s-a pus cu mai multă acuitate în perioada constituirii statelor mari, centralizate, determinată fiind de nevoia unității de scop și acțiune pe întregul teritoriu aflat sub suveranitatea statului.

La început, organizarea administrativă a teritoriului era mai mult o problemă de ordin practic, de bună conducere de către stat a supușilor săi, și mai puțin de ordin teoretic, de fundamentare, de explicare a resorturilor politice și sociale care o determină. Abia mai târziu, în statele moderne, centralizate, teoreticienii au încercat să contureze sensurile și semnificațiile diferitelor formule la care statele au recurs în organizarea administrativă a teritoriului lor, definind astfel noțiuni și concepte care să îmbrace, cât de cât mulțumitor, soluțiile practice impuse de cele mai multe ori de puterea politică. Din totdeauna însă, organizarea din punct de vedere administrativ a teritoriului a interesat, am putea spune că în aceeași măsură, atât puterea de stat, cât și colectivitățile locale, structurile organizate ale populației de pe acel teritoriu.

Statul urmărește, în principal, ca prin unitățile administrativ-teritoriale pe care le creează să poată conduce și governa mai ușor societatea, iar colectivitățile locale, indiferent

la ce nivel s-ar situa, tind spre o gestiune autonomă cât mai accentuată a problemelor care le privesc, atât în raport cu statul, cât și cu structurile administrativ-teritoriale organizate la nivel superior. Este și motivul pentru care, de-a lungul timpului, organizarea administrativă a teritoriului statului a cunoscut formule dintre cele mai diverse, încercând să răspundă, cel puțin pentru o anumită perioadă, uneia sau alteia dintre aceste tendințe.

În diverse perioade, la diverse state aceste structuri administrative ale teritoriului au purtat denumiri diferite și au fost organizate la început pe unul, apoi pe două sau trei niveluri având, astfel, fie legături directe cu puterea centrală a statului, fie mediate, prin intermediul celorlalte structuri teritoriale create de stat. În toate situațiile însă raporturile juridice față de stat au fost raporturi de subordonare ierarhică, statul păstrându-și puteri depline asupra unităților administrative pe care le-a creat pe teritoriul său.

Încercând să explice și să motiveze de cele mai multe ori soluțiile adoptate pe acest plan de stat, teoreticienii, doctrina în general, au avansat diferite noțiuni și concepte cum sunt: “**organizare** administrativ-teritorială”, “**îmbunătățire** administrativ-teritorială”, “**reorganizare** administrativ-teritorială”, “**împărțire** administrativ-teritorială” și altele asemenea.

Sub acest aspect, este știut că orice demers științific, pentru a fi mai bine și corect înțeles, începe prin a preciza conținutul și sensul noțiunilor și conceptelor pe care le utilizează. Ca atare, și noi vom încerca mai întâi să clarificăm, chiar și numai succint, noțiunile pe care literatura de specialitate și legislația în vigoare le folosesc în domeniul supus investigației.

După părerea noastră, această problemă trebuie privită și analizată puțin mai nuanțat, deoarece aceste noțiuni au fiecare în parte o semnificație proprie.

Desigur, într-un sens larg și foarte general s-ar putea susține că toate aceste concepte sunt sinonime, deoarece privesc, în ultimă instanță, organizarea teritoriului statului în structuri administrative, asupra cărora statul își exercită puterea suverană într-o modalitate organizată, pe care el o consideră ca fiind formula cea mai convenabilă la momentul respectiv.

Știința juridică și normele juridice trebuie însă să utilizeze noțiuni precise, cu sensuri și conținut bine definite, lipsite de echivoc. În aceste condiții, noțiunile și conceptele menționate mai sus au, după părerea noastră, înțelesuri diferite și ele nu pot fi folosite oricând și oricum, la întâmplare.

Astfel, dacă ne referim la noțiunea de “organizare administrativ-teritorială”, aceasta este, în opinia noastră, acțiunea primară care are ca scop constituirea pe teritoriul statului, **pentru prima dată**, a mai multor unități administrative, neavând importanță pe câte niveluri se organizează acestea și care sunt raporturile dintre ele. Orice alte intervenții ulterioare asupra acestei organizări primare nu pot fi decât fie o “îmbunătățire”, fie o “reorganizare” administrativă a teritoriului, după caz.

Vorbim de o “**îmbunătățire a organizării administrativ-teritoriale**” atunci când organizării administrative a teritoriului, existentă la un moment dat, i se aduc corecții, mai mici sau mai mari, fără a schimba însă în mod esențial structura și nivelurile pe care sunt constituite unitățile administrativ-teritoriale, în ansamblul lor. Astfel, trecerea unor sate de la o comună la alta, sau a unor comune și orașe de la un județ la altul, înființarea sau desființarea unor comune sau orașe și chiar a unor județe

înseamnă, în opinia noastră, o “**îmbunătățire**”, nu o “**reorganizare**” administrativă a teritoriului statului.

Desigur, conceptul de “îmbunătățire” administrativă a teritoriului are în vedere ipoteza în care măsura are ca efect realizarea la un nivel calitativ superior nu numai a intereselor statului, ci și ale locuitorilor din unitățile administrativ-teritoriale respective. Ignorarea acestor din urmă interese, așa cum s-a întâmplat în statul comunist, dictatorial, când măsurile luate au condus adeseori la desființarea multor localități rurale și obligarea locuitorilor acestora să părăsească vatra strămoșească și să se mute în alte localități, nu are nimic comun cu “îmbunătățirea” organizării administrative a teritoriului statului.

“**Reorganizarea administrativ-teritorială**” este o acțiune mai de amploare, care privește în esență modificarea numărului nivelurilor de organizare a unităților administrativ-teritoriale și a raporturilor juridice dintre acestea, inclusiv cu statul. Este vorba de “reorganizarea administrativ-teritorială” atunci când se constituie, de pildă, trei niveluri, în locul celor două care există sau, dimpotrivă, în cazul în care există trei sau mai multe niveluri, numărul acestora s-ar reduce.

În cazul României, problema **reorganizării administrative a teritoriului** s-ar pune în ipoteza în care în afara nivelului “**local**” și a celui “**județean**” s-ar crea un al treilea nivel (regional, de exemplu), până atunci acțiunea neputând fi calificată decât ca “**îmbunătățire**” a organizării administrative a teritoriului. Considerăm, totuși, că suntem tot în prezența unei “reorganizări” administrativ-teritoriale și în ipoteza în care, păstrându-se organizarea administrativă pe două niveluri, actualele județe, s-ar organiza în unități administrativ-teritoriale mai mari, cum sunt de pildă actualele regiuni de dezvoltare, neavând importanță dacă aceste unități s-ar numi tot “județe”, “regiuni” sau “provincii”.

Acțiunea este calificată drept “reorganizare”, deoarece cuprinde toate unitățile administrativ-teritoriale de la același nivel, schimbând, practic, statutul juridic al celor cuprinse în această operațiune.

Fără îndoială că înființarea sau desființarea unui nivel de organizare administrativă a teritoriului statului presupune

în mod necesar și o **nouă delimitare** a competențelor între autoritățile publice care le reprezintă și, implicit, o schimbare a raporturilor juridice dintre acestea, statul având raporturi juridice directe, de regulă, cu autoritățile publice din unitățile administrativ-teritoriale cu extensia cea mai mare.

În ce ne privește, considerăm că o asemenea soluție ar fi pentru România chiar mai benefică, deoarece ar evita crearea a încă unei verigi intermediare între nivelul local (colectivitățile din comune și orașe) și puterea centrală (statul). Aceasta a doua verigă (constituită din mai multe județe, pe criterii despre care vom vorbi mai în detaliu la pct.5 din prezentul studiu) ar fi însă mult mai puternică decât actualul județ, atât ca potențial economic și financiar, cât și ca populație, situându-se la nivel similar cu astfel de entități din multe țări europene. În plus, ar fi eliminate și cheltuielile pe care le-ar presupune organizarea și funcționarea a încă unui nivel de unități administrativ-teritoriale, având efecte negative și pe planul afirmării mai riguroase a principiului autonomiei locale și descentralizării în administrația publică.

Referitor la noțiunea de “**împărțire administrativă a teritoriului**” sau de “**reîmpărțire**” a acestuia, întâlnită în unele lucrări de specialitate, o considerăm inadecvată. Unitățile administrativ-teritoriale create de stat nu se “împart” și nu se “reîmpart”; ele rămân părți componente, intrinseci ale teritoriului național, unitar, indivizibil și inalienabil, astfel cum îl caracterizează dispozițiile Legii fundamentale a statului. Ca atare, această noțiune este de neacceptat atât în formă, cât și în conținut, utilizarea ei fiind lipsită de rigoare științifică și, desigur, și normativă.

2. Unitățile administrativ-teritoriale în România

Orice stat, pentru a putea fi bine condus și administrat, își organizează teritoriul în unități administrative, cărora le recunoaște personalitatea juridică și le conferă, totodată, atât atribuții de drept public, cât și atribuții de drept privat. Ca atare, elementele componente ale personalității juridice a statului – **națiunea** (organizată ca o colectivitate cu o conducere proprie), **patrimoniul** (teritoriu și alte bunuri

mobile și imobile, care alcătuiesc proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale) și **scopul** căruia este afectat acest patrimoniu (realizarea intereselor populației din unitatea administrativ-teritorială respectivă) – le întâlnim la fiecare din unitățile administrative ale teritoriului statului, fiecare dintre ele constituind o persoană juridică distinctă, cu un statut juridic propriu conferit de stat prin lege.

Actuala organizare administrativ-teritorială a României este reglementată prin **Legea nr.2/1968**, republicată în anul 1981¹. După republicare, această lege a suferit unele modificări, până în luna aprilie 1989 când a fost înlocuită cu o altă lege, **Legea nr.2/1989**², care a abrogat **Legea nr.2/1968**, republicată în 1981.

De subliniat este faptul că, până la Revoluția din decembrie 1989, organizarea administrativă a teritoriului statului a constituit pentru regimul comunist, dictatorial, un instrument important pe care l-a folosit pentru a-și realiza interesele, pentru a-și domina supușii, într-un sistem piramidal centralizat, în care interesele locuitorilor din comune și orașe contau mai puțin. Acționând statornic în acest sens, regimul comunist a desființat în mod abuziv numeroase sate, comune și județe, multe dintre ele cu atestări documentare de secole.

Revoluția din decembrie 1989 a adus și pe acest plan un suflu nou. Începând chiar din primele luni ale anului 1990, un număr important de autorități locale și cetățeni au solicitat reînființarea unor unități administrativ-teritoriale, care fuseseră desființate abuziv de statul comunist.

În acest scop, s-a constituit și “**Liga județelor abuziv desființate**”, ca organizație neguvernamentală, care a întreprins în perioada ce a urmat o serie de acțiuni menite să sprijine realizarea acestor propuneri.

Printre primele măsuri luate de către Consiliul Frontului Salvării Naționale, încă din luna ianuarie 1990, a fost și cea de adoptare a **Decretului-lege nr.38/1990** privind abrogarea Legii nr.2/1989, referitoare la organizarea administrativă a teritoriului țării³. În preambulul acestui act normativ se preciza că

¹ Republicată în Buletinul Oficial nr.54-55 din 27 iulie 1981

² Publicată în Monitorul Oficial nr.15 din 25 aprilie 1989

³ Publicată în Monitorul Oficial nr.14 din 23 ianuarie 1990

“prin Legea nr.2/1989, adoptată în timpul fostului regim dictatorial, au fost desființate în mod nejustificat și abuziv, ignorându-se voința cetățenilor, peste 300 de comune și un mare număr de sate cu adâncă tradiție în istoria țării, aducându-se grave prejudicii desfășurării vieții și muncii cetățenilor.

Având în vedere caracterul dăunător al acestor măsuri și ținând seama de dorința exprimată de locuitorii din aceste localități, precum și de către consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naționale, în baza măsurilor stabilite de Consiliul Frontului Salvării Naționale în sesiunea din 17 ianuarie 1990, până la elaborarea unei noi legi de organizare administrativă a teritoriului României, în temeiul art.2 din Decretul-lege nr.2/1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Frontului Salvării Naționale și a consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale,

Consiliul Frontului Salvării Naționale decretează”.

Două au fost măsurile de fond stabilite prin acest act normativ, și anume :

a) **abrogarea prevederilor Legii nr.2/1968**, cu excepția dispozițiilor referitoare la înființarea unor noi comune în județul Constanța, precum și a celor privind trecerea a 23 comune în categoria orașelor ;

b) **repunerea în vigoare a prevederilor Legii nr.2/1968** privind organizarea administrativă a teritoriului României, cu modificările ulterioare, cu excepția prevederilor art.6 alin. (2) privitoare la comunele suburbane, care s-au abrogat, și a celor referitoare la orașele ce aparțineau de municipiile Constanța și Petroșani, care nu se mai aplică.

S-a apreciat că Legea nr.2/1968, republicată în anul 1981, corespundea mai bine condițiilor politice, economice și sociale ale României, în această primă etapă postrevoluționară.

Acestor prime reglementări postrevoluționare le-au urmat, mai întâi, cele cuprinse în Constituția din 1991 preluate și de Constituția republicată în anul 2003, care, în alin. (3) al art.3, prevede că “*Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii*”. În același sens,

dispozițiile art.22 din Legea nr.215/2001 privind administrația publică locală, republicată, precizează că “*delimitarea teritorială a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor se stabilește prin lege. Orice modificare a limitelor teritoriale ale acestora se poate efectua numai prin lege și numai după consultarea prealabilă a cetățenilor din unitățile administrativ-teritoriale respective prin referendum, care se organizează potrivit legii*”. Aceeași lege mai precizează, la art.20 alin. (2), “*comunele pot fi formate din unul sau mai multe sate*”, iar la alin. (4) că “*în municipii se pot crea subdiviziuni administrativ-teritoriale, ale căror delimitare și organizare se fac potrivit legii*”.

Potrivit Legii nr.2/1968, republicată, **comuna** este unitatea administrativ-teritorială care cuprinde populația rurală unită prin comunitate de interese, tradiții, fiind alcătuită din unul sau mai multe sate, în funcție de condițiile economice, social-culturale, geografice și demografice. Satele în care își are sediul consiliul local al comunei sunt **sate-reședință**.

În prezent, în România există un număr de 2859 comune, care cuprind 12961 de sate.

Orașul este centrul de populație mai dezvoltat din punct de vedere economic, social-cultural și edilitar-gospodăresc. În prezent sunt organizate un număr de 297 orașe.

Municipiul este localitatea urbană cu un număr mai mare de locuitori, o însemnătate deosebită în viața economică, social-politică și cultural-științifică a țării. Municipiile în care își au sediile autoritățile publice ale județului sunt municipii-reședință.

Există, în prezent, un număr de 103 municipii.

Referitor la dispozițiile art.3 alin. (3) din Constituție și ale Legii nr.215/2001 privind administrația publică locală potrivit căreia “*unele orașe pot fi declarate municipii, în condițiile legii*” și “*în municipii se pot crea subdiviziuni administrativ-teritoriale a căror delimitare și organizare se fac potrivit legii*” este de menționat că numai municipiul București este organizat în subdiviziuni administrativ-teritoriale numite **sectoare**, numerotate de la I-VI.

Legea nr.2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României,

republicată, mai prevede că orașele și comunele din iminenta apropiere a municipiilor și a orașelor mai importante pot **aparține** de acestea ca unități administrativ-teritoriale distincte.

De asemenea, se prevede că orașele și comunele care, datorită condițiilor climatice, hidrologice sau așezării lor, prezintă importanță pentru ocrotirea sănătății și asigurarea odihnei cetățenilor, sunt organizate ca **stațiuni balneo-climatice**.

Referitor la **județ**, ca unitate administrativ-teritorială, legea prevede că acesta este alcătuit din orașe și comune, în funcție de condițiile geografice, economice și social-politice, etnice și de legăturile culturale și tradiționale ale populației. În prezent, sunt organizate 41 de județe.

Fiecare unitate administrativ-teritorială, precum și localitățile componente sau aparținătoare, precum și stațiunile balneo-climatice, poartă o **denumire**. Potrivit reglementărilor în vigoare, atribuirea sau schimbarea denumirilor, județelor, municipiilor, orașelor, comunelor, satelor, localităților componente ale municipiilor și orașelor și stațiunile balneo-climatice se fac de către Parlament, la propunerea Guvernului.

3. Alte forme de organizare administrativă a teritoriului.

Administrarea treburilor publice ale statului este adesea mai nuanțată și mai diversificată pe plan organizatoric și funcțional, cunoscându-se, în practică, și alte modalități și forme, fiecare dintre ele apropiindu-se mai mult sau mai puțin de formele “clasice” ale organizării administrative a teritoriului statului.

a) Pe teritoriul unor localități și județe sunt instituite, în condițiile legii, așa-numitele **zone libere**. **Acestea nu sunt unități administrativ-teritoriale**.

Potrivit prevederilor Legii nr.84/1992 privind regimul zonelor libere⁴ acestea fac parte integrantă din teritoriul statului român și li se aplică legislația națională. Ele se instituie în porturile maritime și fluviale, în lungul Canalului Dunăre-Marea Neagră, al altor canale navigabile și în teritoriul din apropierea

punctelor de trecere a frontierei de stat a României.

Zonele libere sunt suprafețe din teritoriul țării, precis delimitate și împrejmuite, în care orice persoană fizică sau juridică, română sau străină, poate desfășura o serie de activități economice, pentru care sunt scutite de plata taxei pe valoarea adăugată, a accizelor și a impozitului pe profit.

Scopul pentru care se instituie zonele libere are în vedere promovarea schimburilor internaționale și atragerea de capital străin pentru creșterea eficienței resurselor economice naționale și folosirea forței de muncă autohtone.

Înființarea și delimitarea zonelor libere, precum și aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a acestora se fac prin hotărâre a Guvernului.

Administrarea zonelor libere se face de regii autonome, anume înființate.

b) Pe planul organizării administrative a teritoriului sunt create și unele “**servicii publice zonale (regionale)**”, specializate în diverse domenii de activitate, a căror rază teritorială poate cuprinde una sau mai multe unități administrativ-teritoriale (mai multe comune și orașe sau mai multe județe). Cu titlu de exemplu amintim: **ocoalele silvice, biosfera** “Delta Dunării” și altele.

Aceste structuri teritoriale **nu sunt unități administrativ-teritoriale**, dar organizarea lor răspunde unor nevoi specifice, motiv pentru care statul nu numai că le recunoaște ca atare, dar le și reglementează prin acte administrative de autoritate și le pune la dispoziție teritoriu, mijloace materiale și financiare și specialiști care să gireze problemele ce constituie obiectul special al activității lor.

c) Alteori, statul creează nu numai unități administrativ-teritoriale și așa cum am văzut mai sus, “servicii specializate” ori “zone libere”, ci și **subdiviziuni administrativ-teritoriale**, părți componente ale unor unități administrativ-teritoriale, al căror regim juridic este foarte apropiat de cel al unităților administrativ-teritoriale fără a fi însă definite ca atare. Este cazul așa-numitelor “subdiviziuni administrativ-teritoriale ale municipiilor”, la care se referă dispozițiile art.121 alin. (3) din Constituție și art.1 alin. (2) lit.h) din Legea

⁴ Publicată în Monitorul Oficial nr.182 din 30 iulie 1992

administrației publice locale, astfel cum aceasta a fost modificată și completată prin Legea nr.286/2006⁵, care funcționează aproape ca orice unitate administrativ-teritorială, având autorități publice care le reprezintă – consiliile locale alese și primari aleși – cu atribuțiile corespunzătoare.

Rațiunea creării unor subdiviziuni administrativ-teritoriale rezidă tocmai într-o bună, eficientă și operativă administrare a numeroaselor probleme economico-sociale din municipiile în care sunt create.

d) O mențiune specială se cuvine a fi făcută și cu privire la așa-numitele “**regiuni de dezvoltare**”, instituționalizate mai întâi prin Legea nr.151/1998 privind dezvoltarea regională în România și apoi prin Legea nr.315/2004⁶ care a abrogat Legea nr.151/1998 și a reglementat într-o nouă manieră această problemă.

Regiunile de dezvoltare, deși **nu sunt unități administrativ-teritoriale** distincte de actualele comune, orașe și județe, ele sunt create de consiliile județene (nu de stat) cu acordul consiliilor locale interesate și au drept scop diminuarea dezechilibrelor regionale existente, dezvoltarea cooperării interregionale, interne și internaționale, în vederea pregătirii cadrului instituțional de integrare în structurile Uniunii Europene.

Prin atribuțiile conferite de lege structurilor teritoriale instituționalizate – consilii pentru dezvoltarea regională – precum și celor naționale – Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională, Agenția Națională pentru Dezvoltare Regională – și mai ales, prin raporturile acestora cu structurile guvernamentale care, în esență sunt raporturi de colaborare, inclusiv prin finanțarea programelor de dezvoltare dintr-un fond anume constituit, în principal din suma alocată anume din bugetul de stat, se poate aprecia că regiunile de dezvoltare reprezintă un autentic cadru de descentralizare administrativă, care corespunde în totul principiilor de organizare și funcționare ale administrației publice locale și asigură autonomia de care aceasta are nevoie într-un stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil, cum este și România.

În prezent sunt organizate 8 regiuni de dezvoltare, fiecareia fiindu-i arondate un număr de județe. Regiunile de dezvoltare sunt următoarele: Nord-Est, Sud-Est, Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia, Vest, Nord-Est, Centru, București-Ilfov.

4. Preocupări pentru îmbunătățirea actualei organizări administrativ-teritoriale

Organizarea administrativă a teritoriului statului nu este dată odată pentru totdeauna, nici ca soluție practică și nici ca un concept imuabil. Ea trebuie să se adapteze în permanență nevoilor etapei date și tocmai din acest motiv este folosită de stat ca un instrument prin care își realizează rolul și funcțiile sale, dar care să asigure și satisfacerea cerințelor specifice diverselor colectivități locale.

În acest sens, reamintim că în preambulul Decretului-lege nr.38/1990 privind abrogarea Legii nr.2/1989 referitoare la organizarea administrativă a teritoriului țării se preciza că măsura este luată doar “*până la elaborarea unei noi legi de organizare administrativă a teritoriului României*”. Pornind de la această teză, este de relevat că în perioada care a urmat, toate guvernele și parlamentele au pus această problemă printre prioritățile înfăptuirii reformelor post-revoluționare.

În perioada de început, preocuparea factorilor politici și a celor de decizie s-a axat mai mult pe **pregătirea condițiilor**, îndeosebi a celor de natură organizatorică și a celor care nu necesitau cheltuieli cărora bugetele de austeritate ale statului nu le puteau face față.

Măsurile care au fost luate s-au axat mai mult pe creșterea numărului localităților urbane, prin declararea ca municipii a unor orașe și prin organizarea, ca orașe a unor comune, precum și pe schimbarea denumirii unor localități.

Reprezentanți ai Guvernului s-au întâlnit în mai multe rânduri cu cei ai Ligii județelor abuziv desființate și au analizat posibilitățile concrete de realizare a acestui obiectiv înscris în Programele de guvernare. S-au făcut calcule și estimări ale costurilor pe care le implică o asemenea acțiune, s-au luat chiar în discuție mai multe variante avansate de Ligă și de alți factori politici – grupuri de

⁵ Publicată în Monitorul Oficial nr.621 din 18 iulie 2006

⁶ Publicată în Monitorul Oficial nr.577 din 29 iunie 2004

deputați și senatori, de reprezentanți ai unor partide politice – toate însă priveau, în exclusivitate, problema îmbunătățirii organizării administrative a teritoriului numai la nivelul județelor, nu și al celorlalte unități administrativ-teritoriale – comune, orașe, municipii.

Până în prezent, măsurile convenite nu au îmbrăcat însă haina juridică necesară.

Dacă am încerca o evaluare, chiar și numai în linii generale, a ceea ce s-a întreprins în realizarea acestui obiectiv, am putea desprinde următoarele **concluzii**:

a) toate guvernele și parlamentele de după 1989 au abordat această problemă în elementele ei neesențiale, limitându-se, în principal, la declararea unor orașe ca municipii, a unor comune ca orașe, la înființarea de noi comune, ori la schimbarea denumirii unor localități. Chiar și aceste acțiuni au fost în majoritatea cazurilor rezultatul doar al unor propuneri legislative, al unor acte singulare ale unor deputați și senatori care aveau în vedere numai județul pe care îl reprezentau. Astfel, din 1990 până în prezent au fost adoptate un număr de 184 de acte normative prin care a fost modificată Legea cadru în materie, respectiv Legea nr.2/1981, republicată.

b) în al doilea rând, am putea spune că, uneori, mai ales în primii ani de după revoluție, chiar și propunerile făcute de autoritățile locale nu au fost întotdeauna suficient de fundamentate, asupra unora dintre ele inițiatorii revenind și solicitând înlocuirea lor cu altele.

De altfel, la început, până în anul 2000, când a fost adoptată Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, în cazul propunerilor care priveau organizarea de noi unități administrativ-teritoriale nu s-au respectat, în toate cazurile, prevederile legale, deoarece în nici unul dintre cazuri nu s-a consultat, în prealabil, populația din localitățile respective, prin referendum, așa cum cereau dispozițiile din Legea administrației publice locale.

c) în al treilea rând, nici una dintre guvernări nu și-a definit o strategie clară și un program concret asupra costurilor efective pe care le presupune această acțiune, în ansamblul ei și în fiecare dintre elementele sale, pentru a ști dacă și când poate susține aceste costuri.

Lăsând la o parte conotațiile politice și electorale care au adus de fiecare dată în prim plan această problemă, se pune în mod firesc întrebarea: **actuala organizare administrativă a teritoriului țării este oare necorespunzătoare, perimată?**

După părerea noastră, răspunsul trebuie să fie negativ: o nouă organizare administrativă a teritoriului României, în prezent sau în perioada imediat următoare, nu ni se pare nici oportună și nici necesară, cel puțin pentru următoarele **considerente**:

Mai întâi, este de reținut că, până în prezent, majoritatea propunerilor legislative elaborate, atât cele privitoare la reînființarea județelor abuziv desființate, cât și a unor comune, s-au axat, în exclusivitate, pe motivații de natură istorică, de păstrare a tradițiilor, ignorând în totalitate evoluțiile ulterioare, de ordin economic și social și chiar de factură psihică ale colectivităților umane din actualele unități administrativ-teritoriale.

Or, este cunoscut faptul că în ultima jumătate de secol s-au creat și dezvoltat în jurul unor localități mai mari zone de influență care au polarizat preocupările și interesul populației, conferindu-i o anumită stabilitate în cadrul actualelor comune, orașe sau județe și determinând o dezvoltare oarecum echilibrată a acestora. Populația din actualele sate și comune gravitează tot mai mult către orașele apropiate și către reședința județului de care se simte legată, prin relații de ordin economic, social și chiar spiritual. De altfel, legăturile ei cu aceste centre polarizatoare se realizează astăzi mult mai rapid, printr-un sistem logistic operativ și eficient.

O reorganizare administrativă a teritoriului ar avea ca efect, în multe cazuri, o întrerupere brutală a acestor relații, o reorientare a lor, probabil spre viitoare alte centre polarizatoare care, în cel mai bun caz, nu își vor putea exercita forța de atracție decât în timp, după mulți ani.

În al doilea rând, nu trebuie omis nici faptul că într-o economie de piață, descentralizată, neplanificată, cum este astăzi și economia României, statul nu mai are la îndemână prea multe pârghii cu care să intervină pentru a asigura dezvoltarea economico-socială a noilor unități

administrativ-teritoriale, mai ales a celor care au în prezent un potențial economic redus.

Crearea unor comune și județe mici, cu slab potențial economic și populație mai puțină, accentuează riscul ca acestea să nu aibă suficiente resurse de dezvoltare și să nu se poată angaja, pe picior de egalitate, în relații de colaborare profitabile cu alte unități administrativ-teritoriale, inclusiv din celelalte țări.

De aceea, considerăm că motivațiile de ordin istoric, pe care se fundamentează cele mai multe dintre actualele propuneri de reorganizare administrativă a teritoriului nu sunt suficient de convingătoare sau, oricum, nu sunt suficiente.

În al treilea rând, s-a propus într-o variantă, reînființarea a circa 20 județe (sau 23 într-o altă variantă) și a unui mare număr de comune (circa 1000 într-un anume Program de guvernare), declanșându-se un proces de atomizare, de fărâmițare a actualelor structuri administrative ale teritoriului național.

După părerea noastră, nu aceasta trebuie să fie înțelesul îmbunătățirii organizării administrative a teritoriului ci, dimpotrivă, acțiunea trebuie să asigure crearea de unități administrativ-teritoriale bine dimensionate ca mărime și echilibrate ca potențial material și uman, capabile să confere condiții optime pentru dezvoltarea lor în perspectivă.

Este știut că teritoriul unui stat constituie elementul fundamental al structurii sale. În cazul statelor unitare, cum este și România, unitățile administrativ-teritoriale sunt celulele lor organice, liantul care le asigură indivizibilitatea și unitatea. Perioadele istorice caracterizate prin fărâmițare statală, prin putere locală exagerată, aveau ca efect, pe planul organizării statale, state slabe, incapabile să-și asigure propria dezvoltare, să-și apere suveranitatea, să-și protejeze cetățenii, să conlucreze pe picior de egalitate cu state care depășiseră această fază.

În plus, în condițiile unei autonomii locale tot mai accentuate, când fiecare comună, oraș și județ trebuie să-și asigure, în tot mai mare măsură, din venituri proprii sursele financiare necesare, organizarea unor unități administrativ-teritoriale mai mici, așa cum se propune, nu poate să asigure, în toate cazurile, mijloacele materiale și financiare de care au

nevoie pentru dezvoltarea economico-socială. În aceste condiții, însuși efortul locuitorilor din aceste unități administrativ-teritoriale, concretizat în primul rând în impozitele și taxele pe care le vor plăti pentru nevoi locale, va fi cu mult mai mare decât al locuitorilor din unitățile administrativ-teritoriale mari și, desigur, cu putere economică și resurse superioare.

În acest sens, este de reținut și faptul că, în prezent în România, un număr de peste 1.000 comune au o populație de până la 2.000 locuitori, multe dintre ele având chiar și sub 1.000 și numai aproximativ 600 au o populație de peste 5000 locuitori. Or, înființarea unor noi comune diminuează și mai mult numărul comunelor mari, cu peste 5000 locuitori.

În aceste condiții, suntem de părere că preocuparea autorităților, și de ce nu și a cetățenilor, nu trebuie să fie în sensul de a micșora numărul comunelor mari, cu potențial material și uman care le asigură o dezvoltare în perspectivă, ci, mai degrabă, a celor mici, care au un număr redus de locuitori și resurse materiale și umane puține.

Dacă ne referim la **județe**, ca unități administrativ-teritoriale cu extensia cea mai mare, ca verigă de legătură a “centrului” cu colectivitățile locale, situația nu este mult diferită. În fiecare din cele 41 de județe trăiește, în medie, o populație care nici măcar nu atinge cifra de 500.000 locuitori fiind județe în care această cifră este aproape la jumătate (Covasna, Sălaj, Tulcea), în timp ce în altele populația depășește 700.000 locuitori (Prahova, Dolj, Constanța, Bacău, Cluj).

Prin urmare, în prezent, unele județe sunt de 2-3 ori mai mici decât altele, nu numai ca populație, ci și ca teritoriu și potențial economic, Or, dacă s-ar crea încă 20-23 de județe noi, așa cum se propune, acest potențial ar fi, desigur, mult mai redus. Probabil că cele mai mari dintre județe ar fi la nivelul celor care, în prezent, sunt printre cele mai mici. Teritoriul național al statului ar fi foarte fărâmițat, iar în condițiile autonomiei locale acțiunile de interes național, care interesează prioritar statul, ar fi mai greu de coordonat și de condus.

În al patrulea rând, trebuie avut în vedere că în marea majoritate a statelor occidentale, cu administrație publică eficientă,

membre ale Uniunii Europene, unitățile administrativ-teritoriale cu extensia cea mai mare – regiuni, provincii etc. sunt mult mai mari decât actualele județe din România, motiv pentru care și statornicirea de relații bilaterale directe cu județele din România întâmpină unele greutăți, mai ales în privința obligațiilor cărora județele din România trebuie să le facă față.

Pe de altă parte, în condițiile aderării României la Uniunea Europeană, armonizarea legislației noastre cu cea a țărilor din această organizație trebuie să se realizeze și pe planul organizării administrativ-teritoriale. Or, este știut că în majoritatea acestor țări unitățile administrativ-teritoriale sunt organizate, de regulă, pe trei niveluri, nu numai pe două, ca în România, astfel încât rezultă limpede că relații de colaborare eficientă nu se pot stabili decât între autoritățile publice care reprezintă unități administrativ-teritoriale organizate la același nivel.

În al cincilea rând, propunerea de reînființare de noi județe trebuie privită și prin rolul pe care județul urmează să-l aibă în viitor în dezvoltarea economico-socială a țării, în ansamblul său. Nu trebuie omis faptul că județul este, de regulă, o creație artificială (chiar dacă nu una arbitrară) a legiuitorului, în timp ce comuna (orașul) este una naturală.

Constituția României și Legea administrației publice locale au consacrat principiile **“autonomiei locale”** și **“descentralizării serviciilor publice”**. Autonomia locală se referă, chiar și etimologic, în primul rând la **localitățile** cu statut de unități administrativ-teritoriale, chiar dacă într-un sens mai larg ea privește județele, iar **“descentralizarea serviciilor publice”** se referă la transferul unor activități nu numai de la **“centru”** către autoritățile administrației publice din comune și orașe, ci și de la nivelul județelor către acesta.

Prin urmare, este vorba de un proces și de o strategie de întărire a autonomiei locale, de **creștere a rolului colectivităților din comune și orașe** în gestionarea treburilor care le privesc, nicidecum de o întărire a rolului județului, în detrimentul acestora.

Însăși Constituția României limitează rolul consiliului județean numai la **coordonarea** activității consiliilor comunale și

orașenești **“în vederea realizării serviciilor publice de interes județean”**. Nu este, deci, vorba de o coordonare generală și atotcuprinzătoare a activității consiliilor locale, ci de o coordonare punctuală, precisă, care privește doar serviciile publice **“de interes județean”**, și cu atât mai mult nu poate fi vorba de o subordonare a comunei, orașului sau municipiului față de județ.

În plus, în virtutea principiului descentralizării serviciilor publice, unele dintre serviciile care în prezent sunt date în competența consiliilor județene urmează a fi transferate către consiliile locale, iar în perspectivă, când se va pune problema structurării și în România, pe trei niveluri, a unităților administrativ-teritoriale, alte atribuții ale consiliilor județe vor fi desigur exercitate de către autoritățile care se vor constitui în unitățile administrativ-teritoriale cu extensie mai mare decât cea a județelor și care vor fi formate din mai multe județe.

Pe baza acestor considerațiuni, în mod logic se desprinde concluzia că, în prezent, **numărul județelor nu trebuie să crească**. Un număr mai mare de județe s-ar justifica numai în situația în care elementele lor componente, adică municipiile, orașele și comunele ar fi lipsite de autonomie, ceea ce ar face necesară coordonarea întregii lor activități. Or, întărirea autonomiei unităților administrativ-teritoriale de bază – comune și orașe – constituie un obiectiv central și statornic al îmfăptuirii reformei în administrația publică.

5. Criterii și cerințe de îmbunătățire a organizării administrative a teritoriului României

De la început precizăm, așa cum rezultă din acest subtitlu, că avem în vedere doar o **“îmbunătățire”** a actualei organizări a teritoriului României, în sensul pe care l-am definit la începutul prezentului eseu, nu o **“reorganizare”** administrativ-teritorială, în legătură cu care am concluzionat că nu este nici necesară și nici oportună.

Înființarea sau reînființarea unor comune sau orașe, a unor unități administrativ-teritoriale în general, nu este și nu poate fi o acțiune arbitrară. Prin efectele ei deosebite pe planul vieții economice și sociale, al organizării și funcționării statului și societății, în

ansamblul său, organizarea administrativă a teritoriului, dincolo de conotațiile sale politice, trebuie să se bazeze întotdeauna pe elemente și factori obiectivi, pe criterii științifice și să răspundă nu doar unor cerințe prezente, ci și de perspectivă.

Din acest punct de vedere, este de menționat faptul că a fost adoptată Legea nr.351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități⁷.

Fără să reprezinte o lege care să vizeze, în esență și în toate elementele sale, structura administrativă a teritoriului, înființarea sau desființarea de unități administrativ-teritoriale, această reglementare instituie o serie de reguli care privesc clasificarea localităților pe ranguri (prevăzându-se șase ranguri), se stabilesc condițiile de trecere a localităților de la un rang la altul și se precizează principalii indicatori pentru ierarhizarea localităților urbane și rurale.

Potrivit acestei reglementări, ierarhizarea localităților pe ranguri este următoarea:

- a) rangul 0 – Capitala României, municipiu de importanță europeană;
- b) rangul I – municipii de importanță națională, cu influență la nivel european;
- c) rangul II – municipii de importanță interjudețeană, județeană sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități;
- d) rangul III – orașe;
- e) rangul IV – sate reședință de comună;
- f) rangul V – sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.

Trecerea localităților de la un rang la altul se face numai **prin lege**, la propunerea consiliilor locale, cu consultarea populației prin referendum, în condițiile legii și cu respectarea principalilor indicatori cantitativi și calitativi minimali prevăzuți de lege.

Prin urmare, prin normă cu putere de lege sunt stabiliți acei indicatori **minimali** pe care trebuie să-i îndeplinească, obligatoriu, fiecare localitate urbană sau rurală pentru a dobândi un anumit rang.

Pentru localitățile urbane, care ocupă primele 4 ranguri (0-III), legea precizează un

număr de 16 indicatori cantitativi și calitativi minimali pe baza cărora sunt definite și ierarhizate aceste localități, în mod diferențiat pentru municipii și orașe. Pe primul loc între indicatori se află **populația** care, în cazul municipiului trebuie să fie de cel puțin 25.000 locuitori, iar a orașului, de 5000 locuitori. Urmează ceilalți indicatori, cum sunt: populația ocupată în activități neagricole (85% și, respectiv 75%), dotarea locuințelor cu instalații de alimentare cu apă (80% și, respectiv 70%), cu baie și WC în locuință (75% și, respectiv 55%) ș.a.

Dacă ne referim la **localitățile rurale**, care sunt ierarhizate, așa cum am precizat mai sus, pe două ranguri (rangul IV și V), legea prevede, diferențiat, care trebuie să fie elementele și nivelul lor de dotare, astfel :

- în cazul celor de rangul IV, se prevede cu prioritate : sediu de primărie, grădiniță, școală primară și gimnazială ; dispensar medical și farmacie ; poștă, servicii telefonice ; sediu de poliție și jandarmerie; cămin cultural cu bibliotecă; teren sport; parohie; cimitir ș.a.;

- în cazul celor de rangul V, dacă satele au peste 200 de locuitori, se prevede : școală primară, punct sanitar, magazin pentru comerț alimentar și nealimentar. De precizat că legea prevede că aceste dotări sunt necesare și pentru satele care au sub 200 locuitori, dacă acestea sunt izolate sau la o distanță mai mare de 3-5 km de localitatea care dispune de asemenea dotări.

Important de subliniat este faptul că legea conține **dispoziții speciale** cu privire la **înființarea de noi comune**. Se prevede că organizarea de noi comune se face prin lege, la propunerea consiliului local în urma consultării prin referendum local atât a populației din unitatea administrativ-teritorială de la care se preiau localitățile rurale, cât și a populației din unitățile administrativ-teritoriale care preiau localitățile rurale în cauză. În plus, pentru înființarea de comune, legea prevede îndeplinirea și a altor condiții și anume:

- a) populația minimă de 1500 locuitori;
- b) potențial economic care să asigure echilibrul bugetar al comunei;
- c) legături pe drumuri sau calea ferată între satul reședință al comunei și celelalte sate componente;

⁷ Publicată în Monitorul Oficial nr.408 din 24 iulie 2001

d) reducerea distanței dintre satul reședință de comună și celelalte sate componente;

e) existența de spații construite: primărie, școala primară și gimnazială; dispensar uman și farmacie; post de poliție; stație/haltă de cale ferată sau stație de transport auto.

Rezultă din cele de mai sus că organizarea de noi unități administrativ-teritoriale – comune, orașe, municipii și chiar județe – trebuie să se facă, în exclusivitate numai pe baza unor **criterii obiective**, științific determinate, măsurabile și cuantificabile, care să elimine aprecierile subiective, intervențiile sau alți factori perturbatori.

În acest context, rezultă că **nu se pot crea unități administrativ-teritoriale pe criterii etnice, lingvistice sau altele asemenea**, criteriile trebuind să fie **generale și comune pentru toate unitățile administrativ-teritoriale de același rang sau de același nivel**. Admiterea unor asemenea criterii ar însemna instituirea unei discriminări între cetățenii aceleiași țări, în funcție de apartenența lor la o minoritate națională sau de folosire a unei anumite limbi materne.

Aceste criterii pot și trebuie însă să fie avute în vedere în ansamblul celorlalte criterii expres prevăzute de lege, care au rolul determinant, corelându-se și armonizându-se cu acestea și configurând, în final, specificitatea unității administrativ-teritoriale în cauză.

Complexitatea acțiunii de îmbunătățire a organizării administrative a teritoriului țării presupune luarea în considerare și a **altor criterii și cerințe** care, în ansamblul lor, asigură viabilitatea și eficiența măsurilor pe timp mai îndelungat, răspunzând atât unor nevoi prezente, cât și de perspectivă, astfel :

1. Această acțiune este, în primul rând, **o problemă de interes național**, nu de interes local, motiv pentru care decizia juridică nu poate să aparțină decât autorităților publice statale abilitate, nicidecum vreunei autorități locale, oricare ar fi aceasta.

Acestea pot și trebuie să fie însă consultate, în formele prevăzute de lege, așa cum este consultată și populația din unitățile administrativ-teritoriale în cauză. Decizia însă este întotdeauna a Parlamentului.

2. Acțiunea **trebuie îndelung și temeinic pregătită**, urmărindu-se asigurarea, în primul rând, a tuturor condițiilor corespunzătoare (economice, politice, sociale), care să conducă la stabilirea momentului optim al punerii ei în practică.

Pregătirea acțiunii, ca și alegerea momentului punerii ei în operă este în sarcina autorităților statale și trebuie să fie fundamentată pe criterii obiective, științifice, pentru a-i conferi credibilitate, susținere și stabilitate în perspectivă.

3. Acțiunile pregătitoare trebuie să se **deruleze de jos în sus, pe principii democratice și cu toată transparența**, să fie amplu și corect mediatizate, analizate și dezbătute cu locuitorii sub toate efectele lor pozitive și negative, pentru ca aceștia să discearnă și să se pronunțe în cunoștință de cauză.

Este necesar ca însuși proiectul legii în materie să se constituie, dacă este cazul, într-o sinteză coerentă a propunerilor rezultate din dezbateri, mai înainte ca acesta să fie înaintat Parlamentului spre adoptare.

4. O îmbunătățire de proporții a organizării administrative a teritoriului țării trebuie realizată **concomitent la ambele niveluri** – la comune și orașe, pe de o parte și respectiv la județe, pe de altă parte – nu eșalonat și pe etape, respectiv mai întâi la nivelul județean și apoi la nivelul comunelor. Această cerință este impusă de necesitatea unei aprecieri globale și coerente în același moment, a tuturor criteriilor prevăzute de lege, evitându-se astfel crearea unor dezechilibre între județe, ori între comunele aceluiași județ, înlăturându-se astfel eventualele nemulțumiri în rândul locuitorilor.

5. Acțiunea trebuie să aibă în vedere și să **ia în calcul în primul rând, implicațiile și efectele economice, sociale și organizatorice** pe care le determină și să stabilească măsurile corespunzătoare de rezolvare a acestora. Așa, de pildă, crearea unor unități administrativ-teritoriale noi implică stabilirea de măsuri privind organizarea alegerilor pentru noile consilii locale, primari și consilii județene, inclusiv asigurarea fondurilor necesare; asigurarea sediilor în care vor funcționa autoritățile alese și serviciile publice deconcentrate ale ministerelor organizate în

județe; dotarea acestor sedii cu mobilier și aparatura necesară, costurile pe care le implică ș.a.

Pe de altă parte, trecerea unor sate de la o comună la alta și a unor comune și orașe de la un județ la altul are ca efect reducerea numărului de consilieri locali și, respectiv județeni din actualele consilii locale și județene sub numărul prevăzut de lege, ceea ce face necesară completarea locurilor devenite vacante.

6. Sunt și alte implicații pe care o îmbunătățire mai de amploare a organizării administrativ-teritoriale le determină ca acțiuni de urgență imediată, pe care nu le relevăm în mod special. Am mai sublinia totuși faptul că îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului țării este, fără îndoială, o problemă de interes național, ea nu trebuie să se transforme, în nici o împrejurare, în capital politic și cu atât mai mult, în capital electoral, pentru un partid politic, ori alianță politică. Este necesar ca asupra acestei probleme **să se realizeze un deplin consens**, atât politic, cât și social, la care să fie angrenate nu numai forțele politice, ci și societatea civilă, locuitorii, beneficiarii de fapt și de drept ai acestor măsuri.

7. Pentru România, credem că această problemă **ar putea face chiar și obiectul unui referendum național**, fapt ce i-ar asigura un puternic fundament democratic, eficiență, stabilitate și viabilitate, l-ar ancora mai bine în specificul tradițiilor românești și l-ar racorda la valorile țărilor europene dezvoltate, cu administrație publică eficientă.

*

Sunt câteva reflecții, care ar putea fi avute în vedere de factorii de decizie, mai întâi în stabilirea **unei strategii** care să vizeze pe termen mediu sau pe termen lung problema îmbunătățirii și, dacă este cazul, a reorganizării administrative a teritoriului statului și, apoi, a unui **plan de măsuri** care să cuprindă acțiuni concrete, termene și responsabilități precise de punere în aplicare a strategiei. Acestea trebuie însă să se bazeze pe studii prealabile profunde, pe analize de profil, la care să fie antrenate în mod activ formele asociative, neguvernamentale, reprezentative ale colectivităților locale, locuitorii comunelor, orașelor și municipiilor, în mod direct.

Unele comentarii în legătură cu transpunerea în legislația română a normelor comunitare relative la regimul juridic aplicabil tinerilor încadrați în muncă

prof. univ. dr. Andrei POPESCU
consilier, șef de departament
Consiliul Legislativ

1. Legea securității și sănătății în muncă nr. 319/2006¹ a transpus integral în legislația română Directiva Consiliului nr. 89/391/CEE din 12 iunie 1989 privind măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă. În aplicarea acesteia și, uneori anticipând-o, au fost adoptate o suită de hotărâri ale Guvernului² care au transpus, directivele specifice (sectoriale) în materie elaborate, în timp, de Uniunea Europeană, cunoscut fiind faptul că Directiva nr. 89/391/CEE este o directivă-cadru.

Art. 51 din Legea nr. 319/2006 are următoarea redactare:

„(1) Se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei³, următoarele acte normative:

a) normele metodologice de aplicare a prevederilor prezentei legi;
b) transpunerea directivelor specifice referitoare la securitatea și sănătatea în muncă.

(2) În aplicarea prevederilor prezentei legi, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și

Familiei va elabora proiecte de acte normative necesare implementării și/sau adaptării situațiilor existente la cerințele prezentei legi.”

Pe cale de interpretare, potrivit alin.(1) lit.a) al acestui articol, rezultă că, la propunerea Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse – prin hotărâre a Guvernului – sunt aprobate normele metodologice de aplicare a acestei legi (ceea ce, de altfel, s-a și realizat)⁴, iar potrivit alin.(1) lit.b), transpunerea directivelor specifice sectoriale referitoare la sănătatea și securitatea în muncă (ceea ce, iarăși, s-a realizat). În aplicarea aceleiași legi, aceluiași minister, potrivit alin.(2) al art.51 îi este încredințată răspunderea elaborării de proiecte de acte normative necesare implementării și/sau adaptării situațiilor existente la cerințele acestei legi.

Trecând cu vederea redactarea în ansamblu deficitară a articolului respectiv, care, în alin.(1) lit.b) precizează că prin hotărâre a Guvernului se aprobă acte normative, prin care, definite generic, sunt transpuse directivele specifice, alin.(2) ridică unele probleme de interpretare. Astfel, pe de o parte, nu mai precizează, ca în cazul alin.(1) nivelul actelor normative care ar trebui elaborate de Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse „necesare implementării și/sau adoptării situațiilor existente la cerințele

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 646 din 26 iulie 2006

² Pentru o prezentare sumară a acestora a se vedea, **Alexandru Țiclea** - *Tratat de dreptul muncii*, București, Editura Univers Juridic, 2007 p. 689-692 și 701-711; **Ion Traian Ștefănescu** - *Tratat de dreptul muncii*, București, Editura Kluwer, 2007, p. 610-612

³ Actualmente denumit **Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse**

⁴ A se vedea, Hotărârea Guvernului nr.1425/2006 de aprobare a Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 319/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 882 din 30 octombrie 2006

prezentei legi.” Desigur, interpretarea articolului în ansamblul său, conduce la concluzia că și **actele normative prevăzute de alin.(2) ar trebui adoptate cel puțin tot la nivel de Hotărâre de Guvern**, dar este imposibil de identificat care anume acte normative au fost avute în vedere de legiuitor când a utilizat sintagma „necesare implementării sau/și adaptării situațiilor existente” (care situații?).

După adoptarea hotărârilor de guvern de transpunere a directivelor specifice, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei a procedat la aplicarea alin. (2) al art. 51 prin emiterea Ordinului nr. 753 din 16 octombrie 2006 privind protecția tinerilor în muncă⁵, abrogat, relativ recent prin Hotărârea de Guvern nr. 600/2007⁶.

Dacă examinăm – la momentul publicării lui – Ordinul nr. 753/2006 din perspectiva preambulului său care indică drept temei al elaborării sale alin.(2) al art.51 din Legea 319/2006, ar fi trebuit să conchidem că prin el s-au implementat și/sau adaptat „situații existente” la cerințele legii privind securitatea și sănătatea în muncă. O atare concluzie era însă irelevantă pentru cititor și putea crea confuzii.

Lăsând la o parte nedumerirea firească (pe care o putea avea orice persoană, chiar fără pregătire juridică care examina Ordinul în cauză) că **o problemă atât de importantă cum este protecția tinerilor în muncă nu este reglementată printr-un act normativ cel puțin de nivelul hotărârii de Guvern**, cum s-a procedat în cazul reglementat de alin. (1) al aceluiași articol (art.51 din Legea 319/2006), examinarea pe fond a Ordinului nr. 753/2006 care era, evident, tot act normativ (dar de o forță juridică inferioară unei hotărâri de Guvern) conducea **la concluzia că acesta relua, în mod inutil, o serie de dispoziții din Codul muncii care reglementau protecția tinerilor în muncă și introducea și unele reglementări noi sau în aparență noi**⁷.

Hotărârea de Guvern nr. 600/2007 privind protecția tinerilor la locul de muncă, care **reia cea mai mare parte din substanța Ordinului nr. 753/2006**, se întemeiază, spre deosebire de acest Ordin, cum este și corect după părerea noastră, pe art.art. 51 alin.(1) lit.b) din Legea securității și sănătății în muncă. În aceste condiții, se înțelege că alin.(2) al art.1 rămâne, de moment, o normă „în alb”, fără obiect, sau mai exact, fără un obiect identificabil în mod cert.

2. În orice analiză de acest gen, nu se poate proceda la examinarea regimului juridic aplicabil tinerilor încadrați în muncă fără a preciza că, tot în 2006, a fost adoptată **Legea nr. 350/2006 – legea tinerilor**⁸ care și-a propus obiectivul, proclamat prin art. 1, să reglementeze „cadrul juridic necesar asigurării de condiții adecvate integrării socio-profesionale a tinerilor, conform necesităților și aspirațiilor acestora”. În sensul acestei legi, prin tineri se înțeleg „cetățenii cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani” [art.2 alin.(2) lit.a)].

Articolul 4 statuează asupra principiilor generale care trebuie să stea la baza politicilor în domeniul tineretului. Pe cale de interpretare, se înțelege că aceste principii sau măcar unele („sprijinirea și îndrumarea tinerilor în vederea participării active a acestora la viața economică, educațională și culturală a țării” [art.4 lit.d)] sau „garantarea dreptului la educație, instruire și specializarea profesională” [art.4 lit.g)] sunt aplicabile inclusiv în privința politicii privind munca tinerilor.

Dacă aceste principii sunt după părerea noastră mult prea vagi, capitolul IV – intitulat „Stimularea participării tinerilor la viața comunității și protecția socială a tinerilor” ar fi trebuit să conțină dispoziții de fond. În realitate, în conexiune cu munca tinerilor, nu este decât art. 22 care dispune: „Statul, prin instituțiile sale cu responsabilitate în domeniu, are obligația de a adopta și de a aplica **măsuri de prevenire, atenuare și înlăturare a efectelor factorilor de risc specifici de natură socio-profesională** asupra tinerilor aflați în procesul de formare și integrare în societate.”

⁵ Publicat în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 925 din 15 noiembrie 2006

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 473 din 13 iulie 2007

⁷ A se vedea, I. Tr. Ștefănescu – *Tratat de dreptul muncii*, București, Editura Kluwer, 2007, nota 1 de la p. 658-659

⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 648 din 27 iulie 2006

Cum sintagma factori de risc specifici este definită prin aceeași lege (art.21) trebuie să conchidem că de vreme ce prin ea se înțeleg „fenomenele, procesele și comportamentele care, prin acțiunea lor specifică, **reduc sau elimină șansele de dezvoltare și formare a tinerilor** aflați într-un potențial pericol de eșuare în procesul de integrare socio-profesională”, **Legea nr. 350/2006** rămâne, în materia ce ne interesează – legislația muncii – **mult prea vagă și, în bună măsură, inutilă.**

Nici recursul la Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului⁹ nu ne oferă decât o orientare generală în problema care ne interesează. Într-adevăr, art.81 alin.(1) statuează că acesta (copilul) are „dreptul de a fi protejat împotriva exploatării și nu poate fi constrâns la o muncă ce comportă un risc potențial sau care este susceptibilă să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale”.

3. Într-o analiză de o asemenea factură, cum este cea pe care o realizăm, trebuie să încercăm să identificăm rațiunile pentru care, într-un interval scurt de timp (16 octombrie 2006, data adoptării Ordinului nr. 753/2006 – 13 iulie 2007, data adoptării Hotărârii de Guvern nr. 600/2007) au fost adoptate două acte normative (evident, H.G. abrogând Ordinul) având același obiect de reglementare – protecția tinerilor în muncă – și să relevăm diferențele dintre ele.

În mod cert, explicația își are originea în faptul că, în 2003, la elaborarea Codului muncii – Legea nr. 53/2003 – au fost avute în vedere, în principiu, toate reglementările comunitare în materie de muncă pe care România, în procesul de negocieri, se angajase să le transpună în legislația internă precum și convențiile Organizației Internaționale a Muncii pe care România le ratificase. Așa se explică pentru ce, în Codul muncii, se regăsesc, dispart, o suită de articole care reglementează protecția în muncă a tinerilor, dispoziții care – în concordanță cu normele O.I.M. ratificate de România – își probaseră eficiența de-a lungul anilor, reprezentau experiență națională în

materie, aflată însă, în bună măsură, și în concordanță cu exigențele comunitare, respectiv cu cerințele Directivei Consiliului 94/33/CE din 22 iunie 1994 privind protecția tinerilor la locul de muncă¹⁰.

În octombrie 2006 ne aflam în pragul datei de aderare a României la Uniunea Europeană. Cum în legislația română nu erau preluate toate dispozițiile pertinente ale Directivei 94/33/CE privind protecția tinerilor la locul de muncă, și sub presiunea ultimelor măsuri dinaintea aderării, s-a optat (greșit, după cum am arătat și vom arăta și ulterior) pentru adoptarea unui act normativ cum este Ordinul de ministru, cu o forță juridică inferioară, legii sau hotărârii de Guvern. Evident, potrivit metodologiei de adoptare a actelor normative prevăzute de Hotărârea de Guvern nr. 50/2005, inițiatorul trebuia să organizeze o serie de consultări cu partenerii sociali, să obțină avizele ministerelor implicate, să obțină avizul Consiliului Economic și Social și pe cel al Consiliului Legislativ, iar acestea ar fi cerut, evident, un anumit timp (3-5 săptămâni).

Prin urmare, în scopul îndeplinirii de îndată a angajamentelor asumate de România prin negocierile aferente capit. 13 – Politica socială și de ocupare a forței de muncă, ce se regăsesc în Legea de aderare a României la Uniunea Europeană nr. 157/2005¹¹, prin Ordinul Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei nr. 753/2006, dispozițiile nepreluate din Directiva 94/33/CEE **au fost introduse în legislația română, în mod atipic**, pentru că logic și juridic, ele trebuiau preluate cel puțin prin Hotărâre de Guvern, așa cum s-a procedat în cazul tuturor directivelor sectoriale ce decurgeau din Directiva-cadru 89/391/CEE.

Este salutar faptul că prin Hotărârea de Guvern nr. 600/2007 sunt preluate, în bună măsură dispozițiile din Ordinul nr. 753/2006, eliminând însă o serie de alte dispoziții din acest ordin (art.9, art.10 alin.(1), art.12 alin.(4) și art.13), care, în esența lor, permiteau utilizarea, în anumite condiții, a muncii copiilor sau, după caz, adolescenților, ceea ce contravenea art.45 alin.(4) din Constituția României.

¹⁰ Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, seria L, nr. 216 din 20 august 1994

¹¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 465 din 1 iunie 2005

⁹ Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004

Preluarea prin Ordinul nr. 753/2006 a unor dispoziții din Directiva 94/33/CEE s-a făcut excesiv, cu nerespectarea clauzei de menținere a drepturilor câștigate (dobândite), care se regăsește în orice directivă a Uniunii Europene.

Într-adevăr, art.16 al Directivei 94/33/CEE dispune:

„Fără a aduce atingere dreptului statelor membre de a elabora, în funcție de evoluția situației, dispoziții diferite în domeniul protecției tinerilor, în măsura în care cerințele minime prevăzute de prezenta directivă sunt respectate, punerea în practică a prezentei directive nu constituie o justificare valabilă pentru diminuarea nivelului general de protecție a tinerilor”¹².

În concluzie, Hotărârea de Guvern nr. 600/2007 – **transpune integral normele pertinente din Directiva 94/33/CEE** respectând și principiul menținerii drepturilor câștigate, ca și exigențele normei constituționale prevăzute de art.45 alin.(4). Totodată, Hotărârea de Guvern **asigură preluarea acelor dispoziții care nu se regăsesc în Codul muncii** și care constituie cerințele minime pentru a promova protecția tinerilor în muncă (copiii, adolescenții și tinerii fiind considerați **grupuri expuse la riscuri specifice**).

4. Cu toate acestea, din perspectiva art. 15 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică juridică, unele din dispozițiile Hotărârii de Guvern nr. 600/2007 reiau, în totalitate, dispoziții din Codul muncii, conducând la o **supărătoare redundanță**. Astfel, **art.5 alin.(1)** din Hotărârea de Guvern preia art.13 alin.(3) din Codul muncii, **art.10 alin.(1)** preia art.109 alin.(2), **art.11** preia art. 121, **art.12 alin.(1)** preia art.125, **art.13** preia art.130 alin.(2) din Codul muncii. În consecință, toate aceste articole trebuiau eliminate, regăsindu-se în Codul muncii (lege organică). Art.15 din **Legea nr. 24/2000 interzice paralelismul în reglementarea legislației**, pentru sublinierea

unor conexiuni legislative utilizându-se, potrivit Legii nr. 24/2000, norma de trimitere.

5. Regimul de protecție a muncii tinerilor, în sens de persoane în vârstă de cel puțin 15 ani și cel mult 18 ani (art.3 lit.a) din H.G. nr. 600/2007) constă în stabilirea unor:

1. – interdicții pentru utilizarea acestora în muncă;
2. – norme derogatorii de la dreptul comun, favorabile acestora, relative la timpul de muncă și timpul de odihnă;
3. – prescripții imperative în materie de securitate și sănătate în muncă.

Acest regim de protecție are, potrivit art.1 din H.G. nr. 600/2007, drept scop asigurarea protecției tinerilor împotriva exploatării economice, oricărei munci susceptibile să dăuneze securității, sănătății sau dezvoltării lor fizice, psihologice, morale ori sociale sau să pericliteze educația acestora.

Potrivit art.4, angajatorul are obligația generală de a asigura tinerilor condiții de muncă adaptate vârstei lor.

5. 1. Interdicții pentru utilizarea tinerilor în anumite condiții de muncă

Tinerii încadrați în muncă nu pot fi repartizați la locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase (art.13 alin.(5) din Codul muncii), nu pot fi solicitați să presteze muncă în timpul nopții (art.125 alin.(1) din Codul muncii, și art.12 din H.G. nr. 600/2007), iar dacă au încheiat un contract de muncă în condițiile derogatorii prevăzute de art.5 alin.(2) și alin.(3) din H.G. nr. 600/2007 (când fac obiectul școlarizării obligatorii) munca de noapte reprezintă intervalul dintre orele 20,00 (nu orele 22,00 ca în dreptul comun, respectiv Codul muncii) și orele 6,00, nu pot fi solicitați să presteze ore suplimentare (art.121 din Codul muncii și art.11 din H.G. nr. 600/2007).

5.2. Norme derogatorii de la dreptul comun favorabile tinerilor relative la timpul de muncă și timpul de odihnă

Durata timpului de muncă este, în cazul tinerilor, de maxim 6 ore/zi și 30 de ore/săptămână (art.109 alin.(2) Codul muncii și art.10 alin.(1) din H.G. nr. 600/2007). În situația în care tânărul cumulează mai multe

¹² În baza acestui articol, nu au mai fost preluate dispozițiile derogatorii ale art.2, art.4, alin.(2), art.5, art.8 alin.(5), art.9 alin. (2) și (3), art.10 alin.(2), (3) și (4), art.13 din Directiva 94/33/CEE, dispoziții care ar fi intrat în coliziune cu art.45 alin.(4) din Constituție

funcții în baza unor contracte individuale de muncă, timpul de muncă efectuat se însumează și nu poate depăși, cumulativ, durata de 6 ore/zi, respectiv 30 de ore/săptămână (art.10 alin.(2) din H.G. nr. 600/2007).

Tinerii beneficiază de o pauză de masă de cel puțin 30 de minute consecutive, în cazul în care durata zilnică a timpului de muncă este mai mare de 4 ore și jumătate (art.130 alin.(2) din Codul muncii și art.13 din H.G. nr. 600/2007).

Pentru fiecare perioadă de 24 de ore, tinerii beneficiază de o perioadă minimă de repaus de 12 ore consecutive. Pentru fiecare perioadă de 24 de ore, copiii încadrați în muncă conform art.5 alin.(2) și (3) din H.G. nr. 600/2007 beneficiază de o perioadă minimă de repaus de 14 ore consecutive. Tinerii beneficiază de o perioadă de repaus săptămânal de două zile consecutive, de regulă sâmbăta și duminica (art.14 din H.G. nr. 600/2007).

Concediul de odihnă este, în cazul tinerilor, de 24 zile lucrătoare [art. 56 alin.(2) lit.a)] din Contractul colectiv de muncă unic la nivel național pe anii 2007 – 2010¹³.

Tinerii beneficiază de un concediu de odihnă suplimentar de cel puțin 3 zile lucrătoare (art.142 Codul muncii și art.15 din H.G. nr. 600/2007). În cazurile prevăzute la art.5 alin.(2) și (3) din H.G. nr. 600/2007, angajatorii asigură ca perioada liberă de orice muncă să fie inclusă, în măsura posibilului, în cadrul vacanțelor școlare ale copiilor care fac obiectul școlarizării obligatorii pe bază de program integral, impusă de legislația națională.

5.3. Prescripții imperative în materie de securitate a sănătății în muncă

5.3.1. Angajatorul are obligația de a proteja tinerii împotriva **riscurilor specifice** pentru sănătatea, securitatea și dezvoltarea lor, riscuri care rezultă din lipsa lor de experiență, din conștientizarea insuficientă a riscurilor existente sau potențiale ori din faptul că tinerii sunt încă în dezvoltare. Este interzisă angajarea tinerilor pentru activități care:

- a) depășesc în mod evident capacitățile lor fizice sau psihologice;
- b) implică o expunere nocivă la agenți toxici, cancerigeni, care determină modificări genetice ereditare, având efecte nocive pentru făt pe durata gravidității sau având orice alt efect nociv cronic asupra ființei umane;
- c) implică o expunere nocivă la radiații;
- d) prezintă riscuri de accidentare, pe care se presupune că tinerii nu le pot identifica sau preveni, din cauza atenției insuficiente pe care o acordă securității în muncă, a lipsei lor de experiență ori de pregătire;
- e) pun în pericol sănătatea acestora din cauza frigului ori căldurii extreme sau din cauza zgometului ori a vibrațiilor.

Printre activitățile care sunt susceptibile să antreneze riscuri specifice pentru tineri, figurează în special:

- a) activitățile care implică o expunere nocivă la agenții fizici, biologici și chimici prevăzuți la pct. I al Anexei la H.G. nr. 600/2007;
- b) procedeele și activitățile prevăzute la pct. II al Anexei la H.G. nr. 600/2007¹⁴ (art. 9 din H.G. nr. 600/2007).

5.3.2. Angajatorul este obligat să ia măsurile necesare pentru asigurarea securității și protejarea sănătății tinerilor, ținând seama, în special, de riscurile specifice. Angajatorul trebuie să pună în practică aceste măsuri pe baza **evaluării riscurilor existente** pentru tineri și legate de munca acestora.

Evaluarea prevăzută trebuie să fie efectuată înainte ca tinerii să înceapă munca și la orice modificare semnificativă a condițiilor de muncă și trebuie să vizeze în principal, următoarele elemente:

- a) echipamentul de muncă și organizarea locului de muncă și a postului de lucru;
- b) natura, nivelul și durata expunerii la agenți fizici, biologici și chimici;

¹⁴ Cu titlu enunțiativ, în anexa H.G. nr. 600/2007 (la pct.I) a sunt enumerate activitățile care implică o expunere nocivă la agenți fizici, biologici sau chimici, iar la pct. II procedeele și activitățile care implică riscuri de accidentare sau îmbolnăvire (profesională). Este stabilit astfel un minim concret de activități și procedee care sunt interzise pentru munca tinerilor sub 18 ani. Această soluție se regăsea și în Ordinul nr. 753/2006. În acest sens, a se vedea **I. Tr. Ștefănescu – op. cit.**, p. 658

¹³ Publicat în Monitorul Oficial al României, partea a V-a, nr. 5 din 29 ianuarie 2007

- c) organizarea, categoria și modul de utilizare a echipamentelor de muncă, în special a agenților prevăzuți la lit. b), mașinilor, aparatelor și dispozitivelor, precum și manipularea acestora;
- d) stabilirea procedeeleor de muncă și a desfășurării muncii și interacțiunea acestora, respectiv organizarea muncii;
- e) nivelul pregătirii profesionale și instruirii acordate tinerilor.

Atunci când această evaluare demonstrează existența unui risc pentru securitatea, sănătatea fizică sau mentală ori dezvoltarea tinerilor, angajatorul are obligația de a asigura **evaluarea și supravegherea sănătății tinerilor, la intervale regulate, în mod gratuit și adecvat**, în conformitate cu reglementările în vigoare (art.6 din H.G. nr. 600/2007).

5.3.3. Angajatorul poate recurge la **serviciile de prevenire și protecție**, prevăzute la art. 7 din Legea nr. 319/2006, în vederea planificării, aplicării și controlului condițiilor de securitate și de sănătate aplicabile în munca tinerilor, conform prevederilor legale în vigoare (art. 8 din H.G. nr. 600/2007).

Angajatorul este obligat să informeze, în scris, tinerii asupra eventualelor riscuri și asupra tuturor măsurilor luate în ceea ce privește securitatea și sănătatea lor. Angajatorul este obligat să informeze, în scris, părinții sau reprezentanții legali ai copiilor angajați asupra tuturor măsurilor luate în ceea ce privește securitatea și sănătatea lor (art. 7 din H.G. nr. 600/2007).

6. Concluzii. Dispoziții de fond, substanțiale privind regimul juridic aplicabil tinerilor în procesul muncii se regăsesc în Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, în bună măsură, reluate, după cum am arătat mai înainte, în Ordinul nr. 753/2006 (în prezent abrogat) și în Hotărârea de Guvern nr. 600/2007 .

Cum aceste dispoziții de protecție sunt reglementate disparat, o primă concluzie se impune. *De lege ferenda*, fie în Legea 350/2006 a tinerilor, fie în Codul muncii, reglementarea regimului juridic al muncii tinerilor trebuie să se regăsească, într-un capitol separat, distinct. În ceea ce ne privește, optăm

pentru reglementarea statutului în muncă al tinerilor, așa cum este normal, în Codul muncii.

O privire de ansamblu asupra regimului juridic al muncii tinerilor, regim stabilit în principal prin Codul muncii și Hotărârea de Guvern nr. 600/2007, conduce la a doua concluzie. Tinerilor le sunt aplicabile pe de o parte **normele generale de drept comun** statuate de Codul muncii și de legislația dezvoltatoare, valabile pentru toți salariații, iar pe de altă parte o serie de **norme specifice** reglementate, la ora actuală, prin H.G. nr. 600/2007, ce decurg din situația lor specifică de tineri, în considerarea vârstei ce se situează între 15 și 18 ani, a faptului că sunt în curs de dezvoltare fizică și psihică, cu o experiență minimă de viață.

Dincolo de rezervele pe care le-am arătat la pct. 1-4 din prezentul articol, trebuie să arătăm că **protecția tinerilor** în dreptul român, realizată prin Codul muncii și Hotărârea de Guvern nr. 600/2007, **se află în deplină concordanță cu normele dreptului internațional al muncii** (în principal Convenția O.I.M. nr. 138/1973 privind vârsta minimă de încadrare în muncă și Convenția O.I.M. nr. 182/1999 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copilului și acțiunea imediată în vederea eliminării lor), **respectiv cu normele dreptului social comunitar (Directiva nr. 94/33/CEE)**¹⁵.

¹⁵ Aceeași concluzie a fost relevată, în condițiile existenței Ordinului 753/2006. În acest sens, a se vedea **I. Tr. Ștefănescu – op. cit., p. 657**

Prostituția între realitate și ipocrizie

drd. Ionuț MAZĂLU
expert, Consiliul Legislativ

1. Printre problemele pe care societatea noastră urmează să le rezolve după aderarea la Uniunea Europeană este și cea a prostituției. Socotită drept una dintre cele mai vechi profesii, prostituția a făcut obiectul preocupărilor tuturor statelor de la cele antice la cele contemporane, căutându-se soluții care să satisfacă atât interesele generale (evitarea răspândirii bolilor venerice, obținerea de avantaje materiale de pe urma impozitelor și taxelor care se încasau de la prostituate, o anumită rezolvare oferită bărbaților cu un apetit sexual mai ridicat sau incapabili să-și găsească alte soluții pentru relații sexuale, un remediu împotriva adulterului de natură să conducă la stabilitatea familiei, o anumită formă de relaxare, de distracție pentru bărbații foarte ocupați și alte justificări) cât și interesele individuale (respectarea libertății individului și a dreptului de a-și alege comportamentul dorit, satisfacerea unui apetit sexual crescut la anumite femei, obținerea de mijloace materiale pentru existență în condițiile unui șomaj crescând al femeilor sau a unor situații disperate familiale ori individuale etc.).

În soluționarea acestei complexe probleme s-au încercat variate soluții cum ar fi practicarea prostituției în cadrul caselor de toleranță unde bărbații erau așteptați de prostituată sau prostituția individuală, în care bărbații erau racolați pe stradă și conduși la locuințele personale ale prostituatelor. În ambele cazuri autoritatea prevedea obligația prostituatelor de a se supune unui control sanitar și a ține o evidență a acestor controale. Unele reglementări prevedeau o limită de vârstă pentru practicarea prostituției și o

anumită stare de sănătate. De regulă, prostituatele care îndeplineau condițiile legale se înregistrau la poliție și la serviciul sanitar și primeau un permis pentru exercitarea acestei ocupații. De asemenea, exista un sistem bine organizat de supraveghere a prostituatelor astfel ca activitatea lor să se situeze în permanență la nivelul cerințelor legale. Erau prevăzute, de asemenea, dispoziții privind obligațiile către stat (erau impozabile veniturile caselor de toleranță cât și ale prostituatelor individuale). Asemenea reglementări au existat și în România între anii 1862 și 1930.

Sub influența unor idei altruiste, generoase care deplângeau situația femeii prostituate privită ca victimă a societății, idei răspândite atât la noi cât și în alte țări, au existat și perioade când prostituția sub forma caselor de toleranță a fost abolită. Așa de pildă, prin art. 305 al legii sanitare din anul 1930 se dispunea desființarea „caselor de prostituție sau a locurilor unde se practica prostituția cu femei găzduite”, lege inspirată din legislația americană și germană a anilor 1925-1927 prin care se promova ideea desființării caselor de prostituție. Paralel cu abolirea prostituției erau prevăzute dispoziții penale severe împotriva proxeneților. De asemenea, era incriminată fapta de contaminare venerică, spre a limita pericolul de îmbolnăvire din partea prostituatelor individuale.

După anul 1943 în țara noastră se revine la practicarea prostituției prin casele de toleranță (bordeluri) autoritățile exercitând o supraveghere strictă a funcționării acestor locuri. Era incriminată practicarea prostituției clandestine, ca și proxenetismul. Noile

reglementări prevedeau introducerea carnetului medical în care erau evidențiate datele când au avut loc consultațiile medicale. De asemenea erau prevăzute obligații ale patronilor acestor case să depună 10% din veniturile zilnice ale prostituatelor la Casa de Economii, sumă de care prostituatetele puteau dispune după încetarea activității¹.

În perioada transformărilor socialiste din țara noastră, prostituția era incriminată sub orice formă, iar prostituatetele au fost internate în centre de reeducare urmărindu-se adaptarea lor la exercitarea unei meserii oneste și al redresării morale. Instituția era privită ca un reflex al unei conștiințe înapoiate și ca o formă de parazitism social. Ca urmare, prostituția rămâne mai departe incriminată, fiind definită ca fapta persoanei care își procură mijloacele de existență sau principalele mijloace de existență, practicând în acest scop raporturi sexuale cu diferite persoane. De asemenea, este incriminat proxenetismul sub toate formele.

Această reglementare există și în prezent, cu unele completări aduse prin Legea nr.678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane² și prin Ordonanța de urgență nr.143/2002 pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal și unele legi speciale, în vederea ocrotirii minorilor împotriva abuzurilor sexuale³.

2. Dacă în privința proxenetismului, autoritățile s-au preocupat de identificarea și trimiterea în judecată a celor care se dedau la asemenea practici, dată fiind gravitatea faptelor de acest fel (pedeapsa pentru forma tipică este de la 2 la 7 ani, iar pentru formele agravate 3-10 ani și 5-18 ani), prostituția nu a mai făcut obiectul preocupărilor autorităților, fiind tolerată cu generozitate, chiar dacă fenomenul a căpătat o extindere îngrijorătoare. După unele date furnizate de Organizațiile neguvernamentale în țara noastră există între 20.000 și 40.000 de prostituate la care s-au adăugat cele 10-20.000 de prostituate românce

care își desfășoară activitatea în străinătate. După datele Inspectoratului General de Poliție tarifele practice de prostituate s-ar situa între 10 lei până la 200 de lei sau chiar până la 100\$ pentru prostituatele de lux (ar exista câteva sute în țara noastră). Un calcul sumar, socotind în medie câte 2 clienți pe zi, relevă că în acest domeniu se încasează peste 450 milioane de euro, din care proxenetii dețin peste 60%.

De asemenea, dacă se iau în calcul și veniturile tinerelor care practică prostituția în străinătate și care trimit în țară în medie cam 200 de euro lunar, la suma de mai sus s-ar adăuga încă o sumă de 25-50 de milioane de euro.

Aceste calcule nu iau în seamă prostituția masculină (fie având ca partener femeile, fie persoanele care practică pederastia) și asupra căreia nu există informații precise⁴.

4. Este interesantă experiența franceză și germană în această privință.

În Franța prostituția se practică în mod liber, în măsura în care nu aduce atingere ordinii publice. Astfel, este incriminată fapta de exhibiție sexuală ca o formă de ultraj la bunele moravuri. Fapta presupune un act material de exhibiție sexuală în public (sau într-un loc privat, dar expus privirii altor persoane) și care să ofenseze pudora publicului. De asemenea, este considerată contravenție (art.R625-8, Cod penal) fapta de a racola în public o persoană în scopul întreținerii de relații sexuale. În schimb este incriminat proxenetismul sub diferite forme (art.225-6, Cod penal) a ajuta, a sprijini, a proteja, a trage foloase, a ademeni, a înlesni, a constrânge la prostituție sau la continuarea ei, a servi ca intermediar, a exploata sau remunera persoana care se prostituează. Ca formă agravată (art.225-7, Cod penal) se pedepsește mai aspru proxenetismul față de un minor ori față de o persoană vulnerabilă sau față de mai multe persoane, ca și proxenetismul practicat de o persoană vulnerabilă sau exercitat prin constrângere ori violență. În caz de tortură, pedeapsa este închisoare pe viață și amenda (art.225-9 Cod penal). Este sancționat și proxenetismul hotelier adică punerea la

¹ În acest sens, a se vedea **L. Dămăruși**, *De la reglementarea toleranței la incriminarea parazitismului*, în revista „Dilemaveche”, anul II, nr.87/2005, p.18

² Publicat în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr 783 din 11 decembrie 2001.

³ Publicat în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr.804 din 5 noiembrie 2002.

⁴ A se vedea și **A. Răzvan** - *Jumătate de miliard de euro din prostituție, greu de stăpânit*, publicat în săptămânalul Capital din 19 ianuarie 2006.

dispoziția uneia sau a mai multor persoane de localuri pentru a practica prostituția (art.225-10 Cod penal). Sunt sancționate pentru asemenea fapte și persoanele juridice (li se aplică o amendă de 5 ori mai mare decât pentru persoana fizică, pe lângă celelalte sancțiuni specifice persoanei juridice). Deși, de regulă, persoanele care oferă servicii sexuale nu sunt sancționate, în mod excepțional este incriminată prostituția practică de tinerii sub 18 ani sau de persoanele cu handicap (cu dizabilități). În anul 2003 s-a introdus un text în Codul penal (art.225-10-1) prin care se sancționează racolarea în public (atât racolarea activă cât și cea pasivă) a unei persoane în vederea practicării de relații sexuale. Aceste dispoziții au provocat o vie controversă în doctrina franceză deoarece conțin o inechitate: racolarea activă era în acel timp contravenție, iar cea pasivă infracțiune. Ca urmare prin Decretul din 27 septembrie 2004 a fost abrogat art. R 625-8 din Codul penal, rămânând în vigoare numai art. 225-10-1 care incriminează atât racolarea activă, cât și pasivă în vederea întreținerii de relații sexuale în schimbul unei remunerații sau a promisiunii unei remunerații.

De asemenea, a fost completat art.225-10 (proxenetismul hotelier) cu un nou alineat prin care este incriminată fapta de a vinde, închiria sau de a pune la dispoziția uneia sau mai multor persoane, vehicule de orice tip știind că acestea vor servi la practicarea prostituției (caravane, mașini de camping, camionete, limuzine, etc.). Aceste dispoziții au fost criticate prin două sesizări la Consiliul Constituțional, însă ambele sesizări au fost respinse.

În viziunea legislației franceze împotriva prostituției trebuie luate și măsuri de prevenire, precum și de reintegrare socială, măsuri care să conducă la un sistem de protecție și asistență în beneficiul tuturor persoanelor victime ale prostituției, sistem pe care autoritățile trebuie să-l introducă în colaborare activă cu serviciile sociale. Combaterea prostituției este privită ca o acțiune socială desfășurată în strânsă colaborare între poliție, asistenții sociali și asociațiile de ajutorare a prostituatelor. Mai mult chiar, autoritățile încurajează descoperirea persoanelor care exploatează prostituția și traficul de persoane în acest scop. Legea

privind securitatea internă din 18 martie 2003 permite persoanelor de cetățenie străină care depun plângere sau mărturie împotriva unui proxenet sau împotriva unuia care se ocupă cu traficul de persoane să obțină un permis provizoriu de ședere, cu dreptul de a exercita o activitate profesională, iar în cazul unei condamnări definitive a celui denunțat, persoana respectivă obține un permis de rezidență care îi conferă un statut privilegiat pe timpul șederii în Franța⁵.

În **Germania**, prostituția este legalizată, fiind reglementată în fiecare land precizându-se zonele în care este permisă prestarea serviciilor sexuale remunerate. Prostituatele beneficiază de asigurare de sănătate, concedii, pensie cu condiția să-și desfășoare activitatea într-un bordel autorizat sau pe cont propriu îndeplinind condițiile legale. Prostituatele de origine străină nu beneficiază de aceste înlesniri⁶. Autoritățile germane au sesizat însă că pe lângă prostituția legală există o prostituție ilegală exercitată nu în case de toleranță sau pe stradă, ci în apartamente din blocuri. Este reglementată obligația prostituatelor de a declara veniturile obținute sub sancțiunea prevăzută de lege pentru evaziune fiscală. De pildă, prostituata care a declarat anumite venituri, dar este descoperită cu un număr mare de prezervative în poșetă poate fi acuzată de evaziune fiscală. Obligarea la declararea veniturilor a determinat multe prostituate să practice profesia în mod ilegal fără să anunțe autoritățile. De pildă, în Hamburg poliția a constatat că pe lângă cele 150 case de toleranță înregistrate oficial, în anul 2005 prostituția mai era practică încă în 350 de apartamente din blocuri.

În Germania prostituția nu este considerată o meserie reprobabilă. Ca urmare, femeile șomere care refuză sistematic ofertele de a practica prostituția în bordeluri pot rămâne fără ajutor de șomaj⁷.

Practicarea ilegală a prostituției

⁵ A se vedea **Renaut Marie-Helene** - *L'ordre public et la probation ou l'histoire n'est qu'un perpetuel recommencement*, în „Revue de science criminelle et de droit penal compare” nr.2/2006.

⁶ A se vedea **I. Stepeanu** - *Harta prostituției în Vechea Europă*, articol publicat pe site-ul euroactiv.ro la data de 14 noiembrie 2006.

⁷ A se vedea și **V. Pop** - *Românice care o fac pe nemțește*, articol publicat în „Cotidianul”, 1 august 2005.

constituie infracțiune (art.184 lit.d) Cod penal) fiind sancționată cu închisoare de la 6 luni sau cu amendă până la 180 de zile. Prostiția se pedepsește mult mai grav dacă este practică în apropierea unei școli sau a unor locuri frecventate de tineri sub 18 ani; în acest caz pedeapsa este închisoarea până la un an sau amenda.

Proxenetismul este aspru pedepsit și în Germania. În forma simplă, pedeapsa este închisoarea până la 3 ani (fapta de a exploata o altă persoană care practică prostiția sau de a obține foloase materiale prin supravegherea femeii care practică prostiția ori împiedicarea unei prostituate să renunțe la această activitate sau înlesnește sub orice formă practicarea ori extinderea prostiției sau încurajează o persoană să practice prostiția). De asemenea, se sancționează cu închisoarea până la 3 ani sau cu amenda persoanele care conduc activități în cadrul cărora se practică prostiția ori pun la dispoziția persoanelor sub 18 ani spații pentru practicarea prostiției.

5. În soluționarea problemei prostiției în România trebuie avute în vedere mai întâi prevederile Decretului 482/1954 de aderare a României la Convenția pentru reprimarea traficului de ființe umane și a exploatării prostiției, precum și protocolul de încheiere, documente adoptate de Adunarea Generală ONU la 2 decembrie 1949⁸. Potrivit Convenției, statele participante se obligă să ia toate măsurile de abrogare a unor dispoziții prin care cei care practică prostiția ar fi obligați să se înscrie în evidențe speciale, să posedă acte speciale sau să se supună unor condiții excepționale de supraveghere. Părțile la Convenție se obligă să permită exercitarea prostiției în cadrul unor case de toleranță luând totodată măsuri pentru combaterea oricăror activități de exploatare, sprijinire, traficare, racolare, de femei în vederea prostiției.

Examinată în lumina Convenției de mai sus, a experienței de aplicare a legislației române anterioare, precum și a experienței legislației moderne, prostiția oricât de probabilă ni s-ar părea nu mai poate fi nici

formal incriminată, ceea ce înseamnă că *de lege ferenda* art. 328 din Codul penal ar trebui abrogat. Odată cu aceasta, autoritățile ar trebui să reglementeze modul de desfășurare a acestei ocupații atât în casele de toleranță, cât și în mod individual în așa fel încât să fie exclusă posibilitatea infectării venerice sau cu SIDA a partenerilor sexuali, să fie împiedicată exploatarea persoanei care practică prostiția (prin sancționarea severă a proxenetismului), să fie asigurată asistența socială și medicală a prostituatelor, acestea urmărind să beneficieze de asigurări sociale, concedii, pensii, etc. Aceasta presupune, de asemenea, o organizare a prostiției care să permită organelor fiscale cunoașterea veniturilor care se obțin în cadrul acestei profesii și supunerea acestora unor impozite raționale (pentru a nu stimula prostiția ilegală) de natură să acopere cheltuielile de asistență socială și medicală a prostituatelor.

Ar fi justificat, ca numai exercitarea prostiției în alte condiții decât cele legale să fie incriminată și sancționată în principal cu amendă și numai în caz de repetare cu închisoarea (sancțiuni minime). O atare reglementare ar trebui însoțită firește de măsuri mai profunde de redresare a economiei naționale, de creștere a nivelului de trai, de îmbunătățire a asistenței sociale, măsuri menite să reducă numărul femeilor disperate care recurg la prostiție ca o rezolvare a situației lor economice. Societatea, legea nu pot să condamne prostiția înainte de a examina și remedia cauzele profunde care o provoacă. Chiar dacă ar mai rămâne un număr de femei doritoare să exercite această profesie din alte motive decât cele economice, această activitate ar trebui să se desfășoare în limite în care sănătatea publică, ordinea juridică, bunele moravuri, educația tineretului să nu fie afectate.

Situația din prezent în care ne facem că nu vedem existența prostiției, deși ea există și se extinde, în ciuda prevederilor din Codul penal care incriminează fapta de prostiție (incriminare mai mult decorativă decât efectivă) nu este decât o atitudine ipocrită, o mărturie a lipsei de curaj a autorităților de a rezolva această chestiune.

⁸ Publicat în „Buletinul Oficial al României”, Partea I, nr.46 din 10 decembrie 1954.

M e d a l i o n

VERA POPESCU – o membră apreciată a Consiliului Legislativ interbelic

Sorin POPESCU
Președinte de Secție
Consiliul Legislativ

Tudor PRELIPCEANU
consilier
Consiliul Legislativ

Consiliul Legislativ interbelic a avut puține juriste în rândurile sale, numărul lor crescând în ultimii ani de existență ai acestei prestigioase instituții juridice. Dintre aceste juriste a făcut parte și Vera Popescu, soția reputatului profesor universitar Tudor R. Popescu, care a fost, la rândul său, un membru important al Consiliului Legislativ interbelic. De remarcat că dintre toți foștii membri ai Consiliului Legislativ interbelic, Vera Popescu este singura care se mai află în viață.

Conform propriei sale mărturii, Vera Popescu s-a născut la 8 noiembrie 1915 la Tighina, în mănoasa Basarabie de altă dată. Tatăl ei a fost ajutor de agronom, iar mama a fost casnică. Având în vedere meseria tatălui ei, copilăria a petrecut-o la țară. De altfel, școala primară a făcut-o, cu mari întreruperi din cauza stării șubrede a sănătății, în satul Manzări, situat lângă moșia cuplului princiar ruso-moldav Gagarin – Sturza, unde se cultivau diferite soiuri de liliac, materie primă pentru unele fabrici de parfum din Franța. A urmat apoi liceul de fete „Principesa Ileana” din Tighina. Ca elevă, a obținut mereu premiul II sau III și, în consecință, a avut tot timpul, drept bursă, un loc în internatul liceului. *Imediat după absolvire, își amintește Vera Popescu, am luat bacalaureatul. Victorie mare, mai întâi pentru faptul că a trebuit să-l dau la Cetatea Albă, alături de elevii altor două licee din alte două județe basarabene și apoi pentru că a trebuit să fac față multor dificultăți și chiar adversități. Acestea au dus la dezastruosul scor de doar 7 reușiți din 57 de candidați din*

județul nostru – 5 băieți și 2 fete, dintre care una am fost eu¹.

Referindu-se la perioada în care a făcut studiile universitare, Vera Popescu relatează: *Între timp murind tata, a căzut problema continuării studiilor. Spre norocul meu, tighineni de-ai mei, ajunși studenți la Iași, au aflat că Facultatea de Drept funcționează și în regim de fără frecvență. Au reușit să mă înscrie la această facultate, chiar fără să mă întrebe și mi-au trimis cursuri pentru examenele anului I. Grație acestui gest de solidaritate tinerească, în primăvară mi-am luat examenele anului I și am obținut bursă, astfel rezolvându-se și problema frecvenței mele. Un alt noroc a fost că la drept civil – materie de bază – am prins seria de care se ocupa profesorul universitar Traian Ionașcu, mare dascăl și pedagog desăvârșit, despre care studenții spuneau că pune știința în cap „cu lopata” și care ne ținea la curent cu noutățile apărute în domeniul său. Pentru că lucra în Comisia de redactare a noului Cod civil, la curs ne dădea în paralel cu textele codului în vigoare și textele noi. De altfel, Traian Ionașcu era o piesă grea în componența Consiliului Legislativ interbelic.*

În plus, pentru o mai serioasă însușire a materiei, precizează Vera Popescu, [Traian Ionașcu] practica un lucru inedit, la acea vreme, în munca cu studenții și anume „colocviile” – niște seminarii aidoma cu

¹ În acest material am folosit amintirile inedite care ne-au fost încredințate de doamna Vera Popescu.

lecțiile din liceu, privind părți din cursuri sau lucrări adiacente anunțate din timp și controlate săptămânal de Profesor sau de asistentul său, atât oral, pur și simplu prin ascultare, cât și în scris, prin extemporale și teze lunare, toate rezultatele fiind taxate cu note. Înscrierea la colocviu era voluntară, era primit oricine. Participarea la colocviu era însă strict controlată și sancționată. Astfel, trei răspunsuri incorecte, vădind nepregătirea, sau o teză nesatisfăcătoare și nerecuperată prin alta de control duceau, fără discuții, la excluderea din seminar. Ca urmare a acestei discipline draconice, materia în studiu se însușea pe îndelete și temeinic, iar răsplata finală era pe măsura efortului: scutirea de examen. În listele cu rezultatele examenelor de sfârșit de an, în dreptul fiecăruia dintre participanții la colocviu, apărea media notelor de peste an, câteodată cu rotunjiri făcute de Profesor.

În privința vieții sale personale, Vera Popescu mărturisește: *La acest seminar-colocviu, mi-a fost dat să-mi întâlnesc soarta. Era întruchipată în persoana asistentului care conducea seminarul nostru cu mână de fier și se numea Tudor Popescu. Era exigent peste măsură, neiertător, drastic în aprecieri și biciuitor în ironie. Acest comportament ni l-a făcut antipatic de la început și l-am poreclit „șiganul”, pentru că era negru la față, creț la păr și prost îmbrăcat. Mai târziu am înțeles că exagerata exigență a folosit-o ca să nu ne scape din mână, că era aproape de aceeași vârstă cu noi și din această cauză nu voia să compromită bunul mers al seminarului și încrederea Profesorului. De altfel, exigența ne-a prins bine și până la urmă l-am iertat. Până să ne lămurim ce e cu acest comportament, eram toți băgați în sperieți, barem eu tremuram toată săptămâna de frica seminarului. Aveam și dreptate, pentru că [asistentul menționat] îmi făcea pur și simplu mizerie. Oricât de bine răspundeam sau scriam, mă ținea numai în note mici. Aceasta până într-o zi, când profesorul a vrut să vadă tezele. Aducându-le din cabinetul lui, l-a apostrofat pe „șigan”. „Da și ai bre cu fata asta, că are o teză foarte bună, de ce i-ai dat numai 16, eu i-am dat 19 plus și dacă se prezintă așa până la capăt, în final îi dau 20”. Această reabilitare categorică făcută și în fața*

colectivului a deschis calea spre normalizarea lucrurilor în situația mea școlară, la topirea cu timpul a resentimentelor față de „șigan”, pentru ca la sfârșitul anului 1935 să ne logodim în taină, căzând amândoi de acord să amânăm căsătoria până ne terminăm treburile școlare: el – doctoratul la a cărui teză lucra, eu – să-mi dau examenele de licență.

Vera Popescu împreună cu soțul său Tudor R. Popescu

Dar omul propune și Dumnezeu dispune. Au intervenit două lucruri – unul bun și altul rău. Cel bun a fost că Tudor [Popescu] a primit bursa statului francez pentru studii doctorale la Paris și ne puteam căsători și merge împreună la Paris, iar cel rău – că la un control medical, cerut de mama mea în vederea acestei plecări, a ieșit la iveală că purtam un T.B.C. pulmonar, în plină evoluție, iar medicii nu vedeau altă soluție pentru a învinge boala decât un regim de odihnă absolută în aer de conifere și mi-au recomandat ca cea mai potrivită locație Mănăstirea Văratec. Ca urmare, Tudor a plecat singur la Paris, iar eu, însoțită de mama, la mănăstirea recomandată. După doi ani de regim drastic și de repaos total, că medicație în materie nu exista, am învins boala, mi-am dat restantele examene de licență și am și fost angajată la Rezidența Regală a Ținutului Prut, nou înființată, cu alți câțiva foști colocviști, de către Profesorul nostru, devenit Rezident Regal. Peste încă un an, după ce am trăit tragedia pierderii Basarabiei, Tudor a revenit în țară cu diploma de sorbonist în buzunar și, fără a mai întârzia, la 27 iulie 1940 ne-am căsătorit.

Acum în viața Verei Popescu intervenea momentul angajării la Consiliul Legislativ interbelic. Iată cum descria tânăra juristă acest pas important din viața ei: *Nici nu am reușit să ne obișnuim cu postura de familisti că evenimentele interne și internaționale au început să se precipite și să se radicalizeze. Regele Carol al II-lea, care înființase Ținuturile, a plecat din țară, iar Rezidențele Regale au căzut imediat. Profesorul nostru [Traian Ionașcu] care era și consilier la Consiliul Legislativ, s-a mutat cu casa la București. Tudor a fost mobilizat la antiaeriană, iar eu, de la Rezidența Regală m-am trezit la primăria Iași. Totul se complica, incertitudinea în toate era la cotă maximă. În condițiile acestea, Tudor a început demersurile pentru a se transfera la catedra Profesorului nostru, mai ales că încă din timpul stagiului de la Paris fusese numit referent la Consiliul Legislativ. Cadou, îi scria Profesorul, pentru performanțele lui școlare și logodna noastră, de care aflase nu știm cum. Totuși nu ne-am putut muta și noi cu casa la București, până nu s-a găsit un loc de muncă și pentru mine. Ne-a ieșit în întâmpinare Președintele Secției civile a Consiliului Legislativ², primindu-mă în corpul administrativ al Secției sale. Acest lucru a făcut posibil ca prin 1941 – 1942 să devenim bucureșteni. Venind la Consiliul Legislativ, am fost repartizată să lucrez la biroul referentului Petre Anca, având sarcina evidenței lucrărilor venite în Secție spre avizare sau întocmire de proiecte și, eventual, ajutorării d-lui Anca la întocmirea unor fișe, în care își propusese să inventarieze toată legislația țării. Vremurile însă începeau să se încrânceneze. Au început bombardamentele rusești, apoi cele americane. Afară de Secția I, a Președintelui Măgureanu, restul Consiliului Legislativ a fost evacuat în Banat, la Lugoj. La întoarcere, cam prin 1946, la sugestia, cred, a lui Petre Anca, sprijinită de Profesorul nostru, am fost trecută în corpul legislativ al Consiliului Legislativ, ca referent stagiar la Secția a II-a. Vera Popescu a funcționat ca referent stagiar la Consiliul Legislativ interbelic și în anii 1947 și 1948, adică până la desființarea abuzivă a acestei repute instituții juridice.*

Vera Popescu a devenit una dintre puținele femei acceptate în corpul legislativ al Consiliul Legislativ interbelic. Ea își amintește în însemnările sale și de primirea în Consiliul Legislativ a nepoatei lui Petre Anca, căreia *i se spunea Bobo și era tare frumoasă.*

Referindu-se la activitatea depusă la Consiliul Legislativ interbelic, Vera Popescu evidențiază: *Personal am fost testată la scurt timp după numire, urmând să prezint primul meu referat asupra unui proiect de mici dimensiuni și fără probleme deosebite, dovadă că în ciuda cutumei conform căreia la un material în discuție se întocmesc trei referate – al referentului stagiar, al celui titular și al consilierului desemnat, în cazul meu nu a mai fost solicitat și referatul unui referent titular. Ași minți dacă așa spune că nu am avut emoții, mai ales când am intrat în sala mare de ședințe, cu o masă lungă, lungă să cuprindă cât mai mulți participanți, iar în spatele ei se afla tot plenul de consilieri, cu președintele Eliescu în mijlocul lor. Concomitent fierbea toată Secția – doar avea loc un fapt insolit; la lucrările de dezbatere a unui material participa o femeie. Comentariile nu erau răuvoitoare, lumea era civilizată, dar manifesta multă curiozitate. Unii chiar nici nu și-au putut-o masca. Astfel, comerciaștii Secției, I. L. Georgescu și Paul Demetrescu, al căror birou dădea direct în sala de consiliu, s-au postat în ușă și au urmărit întreaga desfășurare a ineditului eveniment. Spre bucuria mea referatul a fost acceptat fără critici, doar cu unele completări făcute de consilierul raportor. Așa a început scurta mea activitate în interesantul sector legislativ al instituției. Nu am avut dificultăți, mi s-a părut ușor și tocmai din acest motiv așteptam cu nerăbdare adevărata probă a focului – analiza unui proiect mare cu probleme. Așteptarea nu a fost lungă, pentru că destul de curând am fost repartizată la un astfel de proiect, având ca referent titular pe Bazil Stănescu. Urma să analizez un proiect stufoș, cu multe inadvertențe, călcări de principii și greșeli de formulare. Eram încântată și bucuroasă să-l pigulesc, deoarece aveam ce spune. Mi-a luat ceva timp referatul și așteptam cu multă curiozitate dezbaterile, dar soarta n-a vrut să-mi prezint personal referatul, deoarece copilul nostru a decis să vină pe lume mult mai*

² Președinte al Secției civile a Consiliului Legislativ era în acei ani reputatul jurist Mihail Eliescu.

devreme și m-a scos din activitate. Referatul meu a fost prezentat de cel mai tânăr referent al Secției, Stăncescu Dan [Dumitru]. Acesta mi-a povestit că referatul meu a fost acceptat și lăudat, deși se mai șușotea între cei prezenți la dezbateri că autorul referatului nu putea fi decât Tudor [Popescu]. Numai Profesorul nostru [Traian Ionașcu] zâmbea auzindu-i, că știa el ce știa. Dar s-au schimbat vremurile. Consiliul Legislativ a fost desființat ca fiind oficina ideologiei burgheze, iar noi trimiși care încotro.

Un moment de neuitat pentru Vera Popescu a fost nominalizarea ei între primele trei femei magistrat din țară. Iată cum prezintă dânsa această situație: *Un alt fapt a fost prezența numelui meu pe lista primelor femei magistrat, alături de Yolanda Eminescu și a treia al cărei nume nu-l rețin³. Vestea mi-a adus-o Profesorul nostru, felicitându-mă pentru marea cinste ce mi s-a făcut. Speriată la culme de această eventualitate, nu pentru că nu ași fi știut să aplic legea, ci să realizez dreptatea, să știu permanent că soarta cuiva depinde de mine. După o noapte de frământări l-am sunat pe Profesor și, cu toată rușinea și prostia ce o făceam, l-am rugat să-mi ierte refuzul, dar nu mă simțeam aptă pentru această muncă. Oarecum dezamăgit de refuzul meu, neașteptat nu numai pentru el, totuși nu m-a judecat. Lista s-a corectat, dar nici nu m-a interesat cine a fost pus în locul meu.*

A urmat o nouă etapă în activitatea profesională a Verei Popescu.. A fost angajată la Ministerul Justiției, a făcut parte din colectivul de redacție al revistei „Justiția Nouă”, a predat la nou înființata Școala juridică. Dar iată cum Vera Popescu prezintă această perioadă din activitatea ei: *Eu am fost transferată cu grad de consilier juridic la Direcția Ministerului Justiției, numită de studii și documentare. Cum veneau multe materiale în limba rusă și eu o cunoșteam bine, am primit sarcina să le traduc, mai ales acelea privind dreptul de proprietate, cu care prilej m-am specializat în dreptul colhoznic – temă despre care am ținut conferințe la o locație a oamenilor de știință, dacă nu mă înșel în actualul Palat Enescu de pe Calea Victoriei. Cooptată fiind și în colectivul de redacție al*

revistei „Justiția Nouă”, am primit și acolo sarcina de la conducătorul nostru, profesorul și avocatul Schreiber, de a verifica dacă materialele venite spre publicare erau conforme cu principiile dreptului sovietic. Luând ființă Școala juridică, cu elevi selectați dintre cei mai buni și de nădejde muncitori, pentru primenirea personalului din sectorul juridic cu elemente de încredere, toți consilierii din direcția noastră a Ministerului Justiției am fost afectați acestei școli, cu sarcini de predare sau seminarizare. Eu am condus seminariile la dreptul familiei, predat de un magistrat în vârstă, domnul Diaconescu. Munca era extraordinar de dificilă. Oamenii erau maturi, serioși, barem în primele serii și sincer dornici să facă față acestei sarcini. Dar cum să înțelegi într-un an, chiar doi – cum a fost mai târziu – și să însușești noțiunile dreptului, când munca cu cartea a rămas în cazul lor la nivelul copilăriei și al școlii primare cel mult. Când s-a descoperit că o cursantă are o clasă de liceu, era să cadă cerul peste toți. Cu greu colectivul nostru de dascăli improvizați au salvat-o de la exmatriculare. Lucrurile s-au mai dres cu obligația absolvenților Școlii juridice să treacă prin facultate. Pentru mulți dintre ei această metamorfoză a fost un dezastru, nu au putut duce haina ce li se punea pe umeri și din „cai”, cum au fost la locul lor de muncă, au ajuns „măgari”. Iertată să-mi fie această aserțiune populară, mai ales că am cunoscut și două cazuri de adevărată adaptare; din seriile cu care am lucrat numai două cazuri: Irina Lazu, care a ajuns până la Curtea Supremă și un băiat Bratu, dacă nu mă înșel, care a ajuns mare avocat în Ploiești.

În ultima perioadă a activității profesionale, după ce a plecat de la Ministerul Justiției și de la revista „Justiția Nouă”, Vera Popescu a lucrat la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie, care își avea în acei ani sediul la București. Pe de altă parte, a continuat să predea la Școala juridică. Pentru a-i ajuta pe cursanți în strădania lor, Vera Popescu mergea chiar la cămin, pentru a-i mai lămuri, a le mai da explicații suplimentare, a le desluși nedumeririle. Conform mărturiei sale, era singura activitate în contingentă cu pregătirea ei de bază. *După cum la Minister și la revistă nu se mai terminau traducerile și nu mai puteam de ele, declară Vera Popescu, am*

³ A treia femeie magistrat amintită era Sanda Rosetti.

acceptat oferta rectorului Institutului de Petrol, Gaze și Geologie să vin la catedra de limbi străine a Institutului pentru a preda limba rusă. Știind inapetența tineretului față de acest obiect, realizam că de fapt trec din lac în puț, dar aveam măcar de-a face cu oameni pe care nu i-am presat niciodată și i-am avut prieteni. Dar chiar pentru această pseudoactivitate, nu mă puteam prezenta în fața studenților fără calificare și, pentru a fi în regulă, m-am înscris la Institutul „Maxim Gorki”, pe care l-am absolvit cu „carnet roșu”. Declinând propunerea de a preda la Institutul „Maxim Gorki”, am rămas în continuare la Petrol și Gaze, unde am ajuns șefă de catedră și de unde am ieșit la pensie în 1970, la 55 ani de viață și 31 de ani de activitate. Eliberată prin pensionare de sarcinile profesionale, mi le-am asumat în totalitate pe cele ale casei și ale familiei, scăpându-l total pe Tudor [Popescu] de grija lor și lăsându-i astfel toată libertatea de a se dedica plener meseriei lui de dascăl, pe care o diviniza.

Fiul lui Tudor și Vera Popescu se numește Nicolae, a devenit inginer informatician, dar îi place să scrie și poezii. De remarcat este faptul că Nicolae Popescu a activat, în perioada 1971-1973, în calitate de consilier temporar pe probleme de informatică juridică la cel de al doilea Consiliu Legislativ, care a funcționat între anii 1971 – 1989. Aici l-a sprijinit pe Mircea Voicana, consilier permanent și adjunctul șefului Secției a IV-a a celui de al doilea Consiliu Legislativ, să dezvolte Sistemul Juridic Informatic Românesc (SIJUR). Acest sistem juridic informatic a fost conceput și proiectat de Mircea Voicana încă din 1968.

Pe data de 2 septembrie 2004, reputatul profesor doctor docent Tudor R. Popescu a

încetat din viață. Vera Popescu a oferit Facultății de Drept a Universității din Craiova întregul mobilier al biroului în care a muncit, s-a frământat și a creat soțul ei, profesorul universitar Tudor R. Popescu, care includea pe lângă masa de lucru și patru biblioteci mari, dar și o serie de alte obiecte. De asemenea, a oferit acestei facultăți fotografii ale soțului și ordinele și medaliile pe care Tudor R. Popescu le-a dobândit pe parcursul vieții pentru meritele sale de necontestat. Toate aceste obiecte au fost folosite drept bază pentru înființarea „Școlii doctorale Tudor R. Popescu”, care a fost inaugurată la Craiova la 2 septembrie 2005, la un an de la decesul profesorului. Cu acest prilej a fost organizată o manifestare „Remember”, plină de măreție și omenesc. De remarcat că la Facultatea de Drept a Universității din Craiova cel puțin șapte din foștii studenți ai lui Tudor R. Popescu sunt cadre didactice universitare, între care se numără și Ion Dogaru, discipolul preferat al lui Tudor R. Popescu. Ion Dogaru a ajuns, de altfel, profesor universitar și membru corespondent al Academiei Române din 6 iunie 2001, iar în prezent este academician titular. O mare parte din cărțile soțului ei au fost date doctoranzilor basarabeni lipsiți de surse de informații.

Pentru că de pe urma Profesorului a rămas o mapă cu multe însemnări strict personale, susține Vera Popescu, pe care am bănuț că ar fi vrut să le folosească vreodată pentru a-și rescrie viața, am decis să-l suplinim noi, fiul nostru și cu mine, în semn de omagiu pentru omul minunat, care spunea că ar fi vrut să fie „un om de inimă” și cu adevărat așa a fost el – Profesorul Tudor R. Popescu.

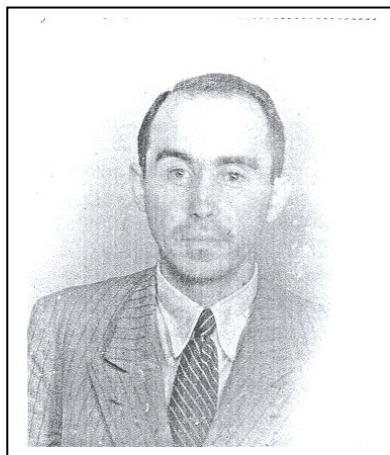
Medalion

ROMULUS-FLORIN IONESCU – jurist cu contribuții esențiale în domeniul științei dreptului administrativ

Sorin POPESCU
Președinte de Secție
Consiliul Legislativ

Tudor PRELIPCEANU
consilier
Consiliul Legislativ

Între specialiștii din domeniul dreptului care s-au remarcat în ultima perioadă a activității Consiliului Legislativ interbelic s-a numărat și

Romulus-Florin Ionescu. S-a născut la 8 februarie 1912 în București, având drept tată pe Gheorghe T. Ionescu, grefier la Curtea de Casație, iar apoi magistrat

la Curtea de Apel din București până în 1938, decedat în 1943, și drept mamă pe Elena Ionescu, născută Baican.

A avut doi frați, dintre care unul geamăn, care desigur, nu întâmplător, a fost botezat de părinți cu numele de Remus și care, la rândul lui, a ajuns, în decursul timpului, un binecunoscut jurist. De altfel, fratele geamăn, Remus Florizel Ionescu, a lucrat ca secretar de legație în Ministerul Afacerilor Externe și a fost de asemenea consilier juridic în Ministerul Justiției, iar cel de al doilea frate, Salviu Nicolae Ionescu, născut la 7 septembrie 1910, a studiat și el dreptul, devenind magistrat.

Primele două clase primare, Romulus-Florin Ionescu le-a făcut în particular la Craiova, unde tatăl său era mutat cu serviciul, iar clasele a III-a și a IV-a le-a urmat la

București, la „Școala Lucaci”, situată în apropierea locuinței în care s-a mutat familia sa când s-a stabilit în Capitală. Între 1922 și 1929 a fost elev al cunoscutului liceu bucureștean „Matei Basarab”. În acești ani de școală, a fost, conform propriei sale aprecieri, un elev muncitor și liniștit și a stat în aceeași bancă cu fratele său geamăn Remus. După trecerea examenului de bacalaureat în 1929, Romulus-Florin Ionescu s-a înscris, în 1929, atât la Facultatea de Drept, cât și la Facultatea de Litere, secțiunea filologie modernă, din cadrul Universității bucureștene. Și-a luat licența în drept, cu trei bile albe și două roșii, în 1932, iar Facultatea de Litere, unde, spre deosebire de Facultatea de Drept, prezența era obligatorie, nu a terminat-o din motive de sănătate. După cum mărturisea Romulus-Florin Ionescu: *În primul an de Facultate, am frecventat mai mult Facultatea de Litere, unde frecvența era obligatorie, și mi-am trecut examenele de final de an, obținând note mai bune la cursul de fonetică cu profesorul Alexandru Rosetti, de asemenea la cursul de limbă slavă. În anul al doilea de Facultate m-am îmbolnăvit grav și nu am mai putut urma Facultatea de Litere, ci numai Facultatea de Drept, unde erau materii mai puține și unde mai ales nu se cerea frecvență. Nu am putut de la începutul anului 1931 să mai vin deloc la Facultate. De atunci și până prin anul 1936 am stat marea majoritate a timpului în pat, fiind suferind de hidrartroză poliarticulară. Mă prezentam la examene în iunie sau septembrie la Facultatea*

de Drept, reușind astfel să iau licența în drept în 1932 și doctoratul la 1 aprilie 1936. Deși și-a susținut doctoratul încă din 1936, diploma de doctor i s-a eliberat, de-abia, la data de 9 decembrie 1946, probabil și din cauza războiului. Într-un act oficial, datat București, anul 1946, luna noiembrie 20, se specifică:

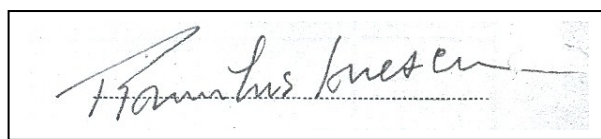
În numele Majestății Sale Regelui Mihai I-ii, Noi, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Educației Naționale, Cultelor și Artelor, văzând Procesul-Verbal Nr.132 din anul 1936, luna Aprilie 1, încheiat de comisiunea examinatoare și aprobat de Rectorul Universității, prin care se constată că Dl Ionescu G. Romulus-Florin a trecut examenul de Doctor în științele economice și politice cu „cinci bile albe cu elogii”, susținând teza: „Contenciosul contribuțiilor directe”, conferim Dlui Ionescu G. Romulus-Florin, născut la anul 1912 în Comuna București, Județul Ilfov, Diploma de Doctor în științele economice și politice, pentru a se bucura de toate drepturile și prerogativele acordate de legi. Semnează Constantin Făcănar, ministru secretar de stat la Departamentul Educației Naționale, Cultelor și Artelor, Alexandru Rosetti, rectorul Universității București, precum și Constantin Stoeanovici, decanul Facultății de Drept a Universității București.

În pofida problemelor de sănătate, Romulus-Florin Ionescu s-a înscris, în 1933, în Baroul Ilfov, ca avocat stagiar, unde a funcționat până în aprilie 1939. Referindu-se la perioada ce a urmat după susținerea doctoratului, Romulus-Florin Ionescu relatează în autobiografia sa: *În urma a două operații pe care le-am suferit în 1936, sănătatea mea îmbunătățindu-se, am rugat pe profesorul de drept administrativ la care dădusem teza să mă propună în locul ce se făcuse vacant de asistent pe lângă catedra sa. În urma stăruințelor mele, care nu puteam ocupa alt post ce ar fi necesitat o muncă mai susținută, am reușit ca profesorul să mă propună și să fiu admis ca asistent suplinitor la 1 aprilie 1937. Întrucât leafa de asistent la Facultatea de Drept a Universității din București era mult prea mică, am concurat în 1938 pentru un post de referent stagiar la Consiliul Legislativ, unde nu se cereau decât trei ore de muncă pe zi. Datorită faptului că eram asistent la Facultate și [autorul] a două*

articole de drept administrativ ce am scris în acest timp, am reușit să fiu admis ca referent stagiar la 15 aprilie 1939, după ce am căzut de două ori la concurs. În iulie 1939, profitând de avantajile materiale ce se făceau celor ce voiau să participe, am fost pentru 5 zile la Congresul Internațional de Drept Fiscal și Financiar care s-a ținut la Haga, în Olanda. [De remarcat că Romulus-Florin Ionescu era poliglot, cunoscând franceza, engleza, italiana, germana și spaniola.] Astfel, am funcționat la Facultatea de Drept și la Consiliul Legislativ concomitent, prin respectarea legii cumulului, care prevedea această posibilitate. La Consiliul Legislativ am înaintat, odată cu vechimea, la gradul de referent titular, la Secțiunea III.

Într-adevăr, în 1946, Romulus-Florin Ionescu apare ca fiind încadrat referent titular clasa I. În cursul activității sale la Consiliul Legislativ a scris o serie de studii de drept administrativ valoroase, precum: *Acțiunea din oficiu a administrației, Principii de organizare administrativă locală, Reorganizarea contenciosului administrativ român, Acțiunea în daune contra statului și decretul-lege din 14 septembrie 1938, Competența de contencios administrativ a Consiliului Superior Juridic*. Activitatea la această prestigioasă instituție juridică a țării, ce și-a pus o puternică amprentă asupra pregătirii sale profesionale, s-a încheiat la 1 februarie 1947. De remarcat că în 1947 a fost decorat cu Steaua României în grad de cavaler, împreună cu alți colegi de la Consiliul Legislativ, ceea ce semnifică că era apreciat în mod deosebit pentru activitatea sa profesională.

În autobiografia menționată, Romulus-Florin Ionescu arată: *În anul 1947, fratele meu geamăn, care funcționa la Ministerul Afacerilor Externe la direcțiunea Protocolului, fiind trimis în serviciu exterior, dar șeful*

protocolului opunându-se căci avea nevoie de un om muncitor, s-a propus soluțiunea ca să-i iau eu locul cât timp va lipsi, întrucât aveam aceeași pregătire juridică ca și el. Așa s-a făcut că am fost trecut de la Consiliul

Legislativ, în același grad, la direcțiunea Protocolului din Ministerul Afacerilor Externe [la 1 februarie 1947], luând în primire atribuțiunile fratelui meu. Nu am funcționat însă în această calitate, în mod efectiv, decât câteva luni, până la 1 decembrie 1947.

În învățământul superior juridic a fost numit la 1 aprilie 1937. A funcționat ca asistent la catedra de drept public a Facultății de Drept a Universității din București din 1937 până în 1948. Referindu-se la perioada în care a fost asistent, Romulus Florin Ionescu, evidenția, într-unul din memoriile sale, aspecte ale activității pe care a desfășurat-o, după cum urmează: *În cadrul activității de seminar am întocmit în fiecare an câte o listă de circa 40 de subiecte asupra cărora studenții urmau să țină referate, i-am ajutat la întocmirea acestor referate, iar în orele de seminar (2 ore săptămânal), până la pregătirea referatelor, am tratat diferite subiecte; în urma ținerii referatelor, am făcut critica lor și, atunci când se întâmpla ca referatul programat să nu se poată ține, am vorbit eu asupra subiectului respectiv.* Tot atunci îl ajuta pe profesorul titular la îndrumarea tuturor tezelor de doctorat la care acesta era președinte. De remarcat că, în anul școlar 1939 – 1940, a ținut, cu aprobarea consiliului Facultății de Drept, un curs de organizare administrativă locală cu studenții de la doctorat, în prezența profesorului titular, iar în primăvara anului 1943 l-a supliniit timp de câteva săptămâni pe profesorul titular. De menționat că, în acea perioadă, profesor titular la catedra de drept administrativ a Facultății de Drept a Universității din București era Constantin G. Rarinescu.

În 1948, Romulus-Florin Ionescu funcționa numai la Facultatea de Drept. La 15 decembrie 1948 a fost avansat conferențiar suplinitor la catedra de drept administrativ. Din aprilie 1951 a rămas singurul responsabil al catedrei de drept administrativ, până atunci împărțind această responsabilitate cu profesorii Solymos și Merlescu. În 1951 a supliniit câteva luni și catedra de organizare administrativă. În activitatea sa didactică a dat dovadă de exigență, competență și conștiinciozitate. Cursul de drept administrativ a fost, în permanență, cursul său de bază, în perioada în care a activat în învățământul superior. Cursului mai sus amintit i s-a adăugat și cursul

de procedură administrativă. De altfel, lucrarea *Drept administrativ*, pe care a publicat-o în 1970 la București, s-a bucurat de o deosebită notorietate. Pe de altă parte, Romulus-Florin Ionescu a ținut, după 1950, variate cursuri, precum: *Drept de stat R.P.R.* la Facultatea de Științe Juridice, *Bazele statului și dreptului R.P.R.* la Facultatea de Ziaristică din acele timpuri și la Facultatea de Filologie, *Organizarea instanțelor judecătorești și procuraturii* la Facultatea de Științe Juridice, *Constituția R.P.R.* la Institutul Superior Pedagogic și la Facultatea de Filologie, *Urbanistică și sistematizare* la Facultatea de Științe Juridice.

Ca și alte cadre didactice universitare de renume din perioada interbelică, Romulus-Florin Ionescu a avut de suferit în urma schimbării regimului politic din țară, facilitată de intrarea și staționarea trupelor sovietice pe teritoriul României, după încheierea celui de al doilea război mondial. Concludentă în acest sens a fost caracterizarea care i-a fost făcută, în 1958, când continua să activeze în calitate de conferențiar la Facultatea de Drept a Universității din București, conform căreia Romulus-Florin Ionescu era considerat un cadru didactic mediocru pregătit. În acea caracterizare de pomină se preciza că în predarea lecțiilor s-au constatat unele confuzii ideologice și o insuficientă cunoaștere a activității organelor administrative și de stat, motiv pentru care a fost propus pentru eliberarea din Universitate. Totodată, pornindu-se de la un material publicat în „*Analele Facultății de Drept din București*” nr.1 din ianuarie-martie 1939, paginile 273-277, lui Romulus-Florin Ionescu i se reproșa că era *un vechi apărător al dreptului administrativ și constituțional al dictatului lui Carol al II-lea*. Lui Romulus-Florin Ionescu, autoritățile din acele timpuri nu-i puteau ierta faptul că a fost membru fondator al Camerei juridice germane, ca urmare a faptului că a semnat actul constitutiv și statutele acesteia, care au fost publicate în „*Analele Facultății de Drept din București*” nr.3-4 din iulie-decembrie 1941, pagina 273, președinte al acestei Camere juridice germane fiind Mihai Antonescu, devenit, din septembrie 1940, principalul colaborator al mareșalului Ion Antonescu. Într-o referință tendențioasă din 14 decembrie

1952, tipică pentru practicile din acea perioadă de tristă amintire, cu accente deosebit de critice la adresa lui Romulus Ionescu, depusă la Universitatea București, se afirma, între altele, că *această Cameră juridică germană susținea războiul pentru victoria Germaniei hitleriste împotriva U.R.S.S. și că Romulus Ionescu a fost întotdeauna dușman al U.R.S.S.* În acei ani de după cel de-al doilea război mondial, Romulus Ionescu *în general a fost supus la tot felul de șicane. Aceasta, pe de o parte l-a împiedecat în muncă, pe de altă parte nu l-a îndemnat să publice cursul, ca să nu fie scos din Facultate, își amintea profesorul universitar Tudor R. Popescu. De asemenea, Tudor R. Popescu relatează: Petre Belle [ce era în acele timpuri șeful catedrei de drept de stat și administrativ și secretar general al Consiliului de Miniștri] a vorbit, fiind și eu de față, cu profesorul Traian Ionașcu, cerându-i să-l ia pe Romulus Ionescu la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei, fiindcă în locul acestuia voia să numească pe Ion Vântu, care pe atunci era profesor la Iași...Așa cum apare din munca sa, Romulus Ionescu nu a fost utilizat din plin să dea întreg randamentul pe care-l putea da, ci, dimpotrivă, a fost timorat, îndepărtat de la muncă, mereu amenințat, iar cursul nu-l putea scoate fără avizul lui Belle – șef al catedrei. Pentru a avea o situație mai completă, menționez că în cadrul catedrei de drept de stat nu există, actualmente, un alt cadru didactic pentru folosul studenților și a celorlalte cadre, el fiind singurul care, sub aspect profesional, poate fi folosit; iar, pe de altă parte, din cadrele care ar putea fi recrutate, cadre vechi, nu există altul mai ridicat, preciza Tudor R. Popescu, într-o apreciere din acele timpuri aflată la dosarul de cadre al conferențiarului Romulus-Florin Ionescu.*

După câțiva ani, într-o nouă caracterizare, întocmită la sfârșitul anului universitar 1961-1962 de către profesorul universitar Grigore Rîpeanu, în calitate de decan și de către profesorul universitar Gigore Geamănu, ca șef de catedră, se trăgea concluzia că *Romulus-Florin Ionescu este un cadru didactic bun, sub raport profesional, serios și corect în îndeplinirea sarcinilor.*

Ca urmare a îmbunătățirii imaginii lui Romulus-Florin Ionescu la Facultatea de Drept, s-a făcut mai multă lumină în viața sa

profesională. Astfel, Ministerul Învățământului – Comisia superioară de diplome preciza, într-o adresă primită la 24 noiembrie 1965 de Rectoratul Universității București: *Vă facem cunoscut că prin Hotărârea nr. 1001 din 3 noiembrie 1965, Comisia superioară de diplome acordă tovarășului Ionescu Romulus gradul didactic superior de conferențiar în specialitatea „drept administrativ”, până la acea dată funcționând în calitate de conferențiar suplinitor. Pe de altă parte, aceeași Comisie superioară de diplome anunța, prin procesul-verbal nr.947 din 21 octombrie 1966, că a echivalat titlul de doctor obținut înainte de 1952 de Romulus-Florin Ionescu, cu titlul științific de „doctor în drept”.*

Într-o altă caracterizare, de data aceasta din 27 iunie 1977, semnată de profesor doctor George Ciucu, rectorul de atunci al Universității din București, bazată pe aprecierea, din 25 aprilie 1977, a șefului din acea perioadă a catedrei de drept public, conferențiar doctor Costică Bulai, se specifica: *În întreaga sa activitate didactică [Romulus Florin Ionescu] a făcut dovada unei temeinice pregătiri profesionale. A condus cursuri și seminarii cu un înalt nivel calitativ. Din 1966 este doctor în drept. Pe linia cercetării științifice, prin lucrările elaborate, s-a impus printre specialiștii în dreptul administrativ. Are publicate 4 cursuri-manuale, 30 de studii și circa 20 de articole de specialitate. În realizarea sarcinilor de integrare, a participat la elaborarea unor lucrări de sinteză cu propuneri de legiferare, a activat ca membru în comisia de pregătire a proiectelor de Cod al contravențiilor și de Cod administrativ și a făcut parte din comisia juridică a Ministerului Chimiei. Pe plan obștesc a fost membru al Partidului Național Popular, având funcții de răspundere în cadrul Grupării Universitare [precum cea de secretar pentru Facultatea de Științe Juridice al Grupării Universitare P.N.P., secretar de presă și documentare, membru în Comitetul Grupării Universitare și apoi secretar politic adjunct al acestei Grupări]. A activat în acest partid [din iunie 1948] până la autodizolvare. A fost membru fondator al Camerei juridice germane. În facultate, în mai multe rânduri, a fost organizator de grupă sindicală și a făcut parte din Comitetul sindical de secție. În prezent este*

președintele Comitetului de Cruce Roșie. A condus cu bune rezultate cercul științific studențesc de drept administrativ. Fire retrasă, în colectiv a avut o atitudine principială. Posedă un apartament moștenit de la părinți.

Referințe despre Romulus-Florin Ionescu au dat, în cursul timpului, mai mulți din foștii săi colegi de la Consiliul Legislativ interbelic și de la Facultatea de Drept a Universității din București. Astfel, Tudor R. Popescu, care din 1939 a fost coleg cu Romulus-Florin Ionescu la Consiliul Legislativ interbelic, amândoi fiind angajați referenți stagiați, și apoi, din 1943, colegi, ca asistenți, la Facultatea de Drept a Universității din București, relatează, la 6 septembrie 1958, după cum urmează: *Romulus-Florin Ionescu a fost un student foarte bun și a obținut situații școlare optime: a trecut examenul de doctorat cu bile albe la toate obiectele (sau albe cu elogii, nu-mi amintesc exact). În cadrul Consiliului Legislativ, la secția unde lucra era considerat ca elementul cel mai bun și cu posibilitate de dezvoltare. La Consiliul Legislativ era printre referenții pe a căror conștiinciozitate și putere de muncă se putea conta. Tot astfel în cadrul Facultății, cât a fost asistent și continuă și acum când este conferențiar. Este conștiincios și are competența necesară pentru disciplina sa. De altfel, în cadrul catedrei de drept de stat și administrativ este singurul pe care se poate conta; sub aspect profesional (științific) și tot astfel în cadrul specialiștilor de la alte facultăți este cel mai bine pregătit... În Facultate a intrat pe baza situației școlare și datorită faptului că a lucrat teza de doctorat la un profesor care era socotit cam incomod și pretențios. Are curaj să spună în față ceea ce gândește... Am asistat la câteva ore de curs și am văzut că relativ – în raport cu alți profesori – ține cursul în condiții normale, se face ascultat și nu e nevoie de măsuri organizatorice, ca la alți profesori, ca să se asigure frecvența.*

În referința despre Romulus-Florin Ionescu dată la 9 martie 1951 de către Alexandru Volanschi, fost membru al Consiliului Legislativ interbelic, se arată, între altele: *Am cunoscut pe Ionescu Romulus din anul 1925. Știu că tatăl său a fost magistrat la Curtea de Apel din București. Din punct de*

vedere profesional l-am cunoscut mai de aproape la Consiliul Legislativ, unde a fost referent stagiar și apoi titular la aceeași secțiune – Secțiunea a III-a -, unde am funcționat și eu. Este un foarte bun jurist și pricepe ușor problemele ce i se pun. Era însă, adeseaori, încăpățânat pentru soluția la care s-a oprit, chiar când i se arăta că ea este greșită sau că nu este cea mai potrivită. În orice caz era conștiincios în lucrările ce-i erau încredințate, muncind cu o deosebită atenție. După câte îmi aduc aminte, fiind nevoit să opteze între funcția de conferențiar la Facultate și aceea de referent la Consiliul Legislativ, a optat pentru Facultate, astfel încât mulți ani nu l-am mai văzut. Nu-mi aduc aminte data la care a părăsit Consiliul Legislativ. Era o fire mai mult rezervată, dar totuși prietenos cu cei din jurul lui. Modest în înfățișare, arăta greutatea familială.

La rândul său, Ioan Lipovanu, un alt fost coleg de la Consiliul Legislativ, scria în referința dată de el: *Subsemnatul I. Lipovanu, conferențiar de drept civil la Facultatea de Științe Juridice și Administrative, declar următoarele în ceea ce privește colegul Romulus Ionescu, conferențiar de drept administrativ de la Facultatea noastră: În anul 1939, fiind numit referent stagiar la Consiliul Legislativ, am avut ocazia să-l cunosc pe Romulus Ionescu, care exercita și el aceeași funcțiune la sus numita instituțiune. În ceea ce privește exercitarea profesiei, pot să afirm, deoarece aceasta era opiniunea generală a colegilor, că era unul din cei mai pregătiți și conștiincioși referenți. După 1946 a plecat de la Consiliul Legislativ și nu l-am mai revăzut decât la această Facultate.*

În referința pe care a dat-o, la 8 martie 1951, despre Romulus-Florin Ionescu, Zeno Oprea și el fost membru al Consiliului Legislativ interbelic arăta: *Îl cunosc pe Romulus Ionescu din 1938, de la fostul Consiliu Legislativ, unde l-am avut coleg, și din Facultate. Este un element bine pregătit, serios și onest. A fost membru în P.N.P., până la autodizolvarea partidului. La P.N.P. a făcut parte din Gruparea Universitară, unde, în cursul anului 1948, a avut diferite sarcini și a depus o muncă bine apreciată de conducerea Grupării.*

Deși Facultatea de Drept a Universității din București a propus, la 16 iunie 1972, înaintarea în funcția de profesor a lui Romulus-Florin Ionescu, din păcate această avansare nu a mai avut loc. În recomandarea dată de profesorul universitar Grigore Geamănu pentru promovarea lui Romulus-Florin Ionescu la gradul de profesor se preciza: *În primul rând, trebuie să relevăm că dreptul administrativ s-a predat și se predă în toate facultățile de drept din țară și că lucrările mai importante ce urmăresc o cuprindere a sa cât mai completă (de ex.: „Administrația de stat în R.S.R.”, de un colectiv în frunte cu D. Holt, 1968; „Organele administrației de stat în R.S.R.”, de un colectiv în frunte cu I. Vântu, 1970) sunt întocmite după sistemul inițiat și folosit de Romulus Ionescu. În al doilea rând, trebuie să relevăm contribuția sa de cea mai mare importanță la rezolvarea multor din cele mai dificile și importante probleme ale dreptului administrativ, probleme ce au fost relevate, cercetate, argumentate pro și contra și soluționate just, multe din aceste soluții fiind adoptate ulterior de cei mai de seamă juriști. Astfel, cităm exempli gratia: noțiunea administrației de stat, ca formă fundamentală de activitate a statului; structura normei de drept administrativ; analiza naturii juridice a unor izvoare ale dreptului administrativ; noțiunea de organ al administrației de stat și noțiunea juridică a instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor economice de stat; noțiunea actului administrativ; formele activității organelor administrației de stat; intrarea în vigoare a actelor administrative; raporturile juridice născute de actele administrative; suspendarea executării actelor administrative; teoria nulității actelor administrative și efectele anulării lor; teoria operațiunilor administrative și efectele juridice produse de ele; teoria mijloacelor de control al legalității activității organelor administrative; controlul intern și ierarhic al organelor administrative; teoria controlului instanțelor judecătorești asupra activității organelor administrative și în special excepțiunea de ilegalitate a actelor administrative; întreaga teorie a procedurii administrative etc. Iată numai o exemplificare a problemelor în care s-au adus contribuții la știința dreptului administrativ, cu mențiunea că multe din ele nu*

au fost nici înainte și nici după studierea lor de către Romulus Ionescu cercetate de vreun alt jurist, ca de exemplu: analiza juridică a naturii unor izvoare ale dreptului administrativ; formele activității organelor administrației de stat; raporturile juridice produse de către actele administrative; operațiunile administrative și efectele lor juridice; procedura administrativă etc. În fine, în al treilea rând, menționăm că Romulus Ionescu, înțelegând încă de la început că nu poate fi explicat dreptul administrativ decât în lumina problemelor corespunzătoare ale științei administrației de stat, a inclus aceste probleme în dreptul administrativ (de ex.: principiile fundamentale ale dreptului administrativ; sistemul organelor administrației de stat; funcționarii de stat; operațiunile administrative; măsurile de executare ale organelor administrative; controlul activității organelor administrative etc.), iar în materia științei administrației de stat având unele capitole, ca de ex.: perfecționarea aparatului administrației de stat, controlul activității organelor administrației de stat.

Prin Ordinul Ministerului Educației și Învățământului nr.782 din 6 aprilie 1977, se anunța eliberarea din funcție, la cerere, a lui Romulus-Florin Ionescu, conferențiar titular la catedra de drept public, poziția 3, a Facultății de Drept de la Universitatea din București, pe data de 1 iulie 1977, în vederea pensionării.

A încetat din viață în 1987, la vârsta de 75 de ani. Ultima reședință a lui Romulus-Florin Ionescu s-a aflat lângă hala Traian, locuință din care soția sa – cu care se căsătorise la o etate înaintată, între cei doi soți fiind o diferență de vârstă apreciabilă – s-a mutat la scurt timp după decesul său.

Un loc de seamă între lucrările lui Romulus-Florin Ionescu îl deține însăși teza sa de doctorat: *Contenciosul contribuțiilor directe*, publicată în 1936 la București. În prefața la acest volum, reputatul profesor de drept administrativ, fost decan al Facultății de Drept a Universității din București, Constantin G. Rarincescu, evidențiază: *Importanța unui studiu unitar, care să îmbrățișeze în mod sintetic și sub toate aspectele ei această problemă a contenciosului fiscal este mai presus de orice discuțiune și corespunde unei nevoi adânc simțite mai cu seamă că ne lipsea*

până acum o lucrare de asemenea natură. *Lucrarea de față, datorită unui eminent absolvent al Facultății noastre de drept, împlinește această lacună a literaturii noastre juridice. Dovedind o adevărată maturitate de spirit juridic, cu o deosebită putere de aprofundare și argumentare, autorul, punând în mod larg la contribuție jurisprudența noastră, după ce a cercetat toate studiile mai importante în legătură cu această problemă, reușește să ne prezinte, într-un studiu unitar, toată fizionomia generală și proprie a jurisdicțiunii fiscale. Punând astfel în întregul ei problema contenciosului fiscal, autorul reușește să sesizeze o sumă de chestiuni juridice, care deși de cea mai mare importanță nu au fost cercetate până astăzi, pentru că în țara noastră instituțiunea contenciosului fiscal, în afară de cercetările empirice ale practicienilor, nu a format încă obiectul unor cercetări științifice mai serioase. Astfel, între aceste chestiuni putem cita cele tratate în capitolele privitoare la natura juridică a actului administrativ fiscal, a rolului, natura și caracterizarea juridică a primelor instanțe de impunere, a apelului și comisiunilor de apel, a comisiunii centrale fiscale etc. De asemenea, toată procedura în fața acestor instanțe, cu toate controversile ce le provoacă interpretarea diverselor texte legislative este cercetată cu amănunțime, dar în același timp sistematic și metodic. Suntem convinși că lucrarea de față aduce o prețioasă contribuție științei juridice române și avem nădejdea că autorul continuând acest fericit început ne va da și în viitor lucrări de cea mai mare valoare.*

În lucrările sale ulterioare, Romulus-Florin Ionescu și-a adus, într-adevăr, contribuții de o deosebită valoare, esențiale pentru formarea științei dreptului administrativ,

abordând și soluționând cele mai dificile probleme ale sale, cu o înaltă ținută științifică, pe baza unei bogate și variate documentări și a unei analize obiective, fundamentate pe o logică riguroasă și cu comentarea tuturor argumentelor pro și contra. Lucrărilor de anvergură se adaugă adnotările la hotărâri judecătorești, recenziile de cărți, conferințele și o serie de referate redactate cu diferite ocazii.

Personalitatea lui Romulus-Florin Ionescu a rămas neștersă în inima studenților pe care i-a avut, cum a fost și cazul actualului profesor universitar doctor Dumitru Brezoianu, care mărturisea: *Deși a trecut o jumătate de secol, și acum este vie în memoria mea amintirea celui care a fost, pentru mine, cel mai îndrăgit și respectat profesor – Romulus Ionescu. Îmi amintesc cu câtă plăcere îi ascultam prelegerile, atât de bogate în informații și de o logică impecabilă. Efectiv, îi sorbeam cuvintele, care pentru mine constituiau o sursă nepuizabilă de cunoștințe din cele mai diverse domenii. Inițial, i-am fost student. Ulterior, i-am devenit asistent la disciplina de care m-am atașat datorită profesorului Romulus Ionescu – Dreptul administrativ. În activitatea mea didactică, am încercat să-i urmez exemplul, dar nu știu și nu cred că m-am ridicat la nivelul său. Dacă măcar unul dintre foștii mei studenți ar avea despre mine o parte din amintirea pe care o port eu profesorului Romulus Ionescu aș fi nespus de fericit. Amintirea dragă a profesorului Romulus Ionescu mă va însoți până în ultima clipă a vieții mele. Prin dispariția sa am pierdut nu numai un părinte spiritual, ci și un devotat prieten. Sunt sentimente și aprecieri pe care le poartă, de altfel, în suflet toți cei care l-au cunoscut pe Romulus-Florin Ionescu și s-au format profesional sub atenta sa îndrumare.*

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. *Contenciosul contribuțiilor directe*. Studiu doctrinar și practic, București, 1936, 219p.
2. *Nulitatea clauzei contractuale prin care creditorul pune plata impozitului mobilier al venitului său în sarcina debitorului acestui venit*, în „Revista de drept public”, nr.4, 1936, 20p.
3. *Natura juridică a actelor comisiunii de naturalizare*, București, 1937, 15p.

4. *Suspendarea provizorie a executării actelor administrative de autoritate, atacate conform Legii contenciosului administrativ*, în „Revista de drept public”, nr.2, 1937, Marvan, 43p.
5. *Caracterul recursului contra tăcerii administrației*, în „Revista de drept public”, nr.1, 1938, Marvan, 24p.
6. *Acțiunea din oficiu a administrației*, București, Tipografia Carpați, 1942, 40p.
7. *Principii de organizare administrativă locală*, București, 1942, 300p. (litografiat).
8. *Reorganizarea contenciosului administrativ român*, București, Tipografia Carpați, 1943, 20p.
9. *Acțiunea în daune contra statului și decretul-lege din 14 septembrie 1938*. Studiu de doctrină și jurisprudență, București, Tipografia Carpați, 1945, 99p.
10. *Competența de contencios administrativ a Consiliului Superior Juridic*, București, 1947, 60p.
11. *Curs de drept administrativ al R.P.R.*, București, 1952, 300p. (litografiat), (în colaborare cu profesorii Merlescu și Solymos).
12. *Organizarea administrativă a R.P.R.*, București, 1952, 200p (litografiat).
13. *Centralismul democratic în administrația de stat a R.P.R.*, 1956, 50p.
14. *Rolul instanțelor judecătorești în asigurarea legalității populare în administrația de stat*, în „Analele Universității București”, nr.6, 1956, 12p.
15. *Suspendarea executării actelor administrative*, în „Analele Universității București”, nr.11, 1958, 16p.
16. *Considerațiuni asupra noțiunii de contravenție*, în „Analele Universității București”, nr.13, 1960, 10p, (în colaborare cu V. Gilescu).
17. *Curs de drept administrativ al R.P.R.*, București, 1960, 690p. (litografiat).
18. *Contribuții la procesul formării și dezvoltării dreptului administrativ în R.P.R.*, în „Analele Universității București”, 1961, 10p. (în colaborare cu V. Gilescu)
19. *Noțiunea actului administrativ*, monografie, 1961, 65p. (în colaborare).
20. *Curs de drept administrativ al R.P.R.*, București, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, 1961, 690p.
21. *Regimul juridic al taxelor de timbru*, 1962, 100p. (în colaborare cu V. Stănescu).
22. *Legătura juridică dintre organele locale de specialitate ale administrației de stat și organele centrale de aceeași specialitate*, 1962, 20p. (în colaborare).
23. *Legătura juridică dintre secțiunile comitetelor executive și organele administrative centrale de resort*, 1963, 20p. (în colaborare cu V. Gilescu).
24. *Controlul exercitat de instanțele judecătorești pe cale principală asupra administrației de stat*, 1963, 25p.
25. *Excepția de legalitate a actelor administrative*, 1964, 24p.
26. *Noțiunea de organ de stat*, 1966, 16p. (în colaborare).
27. *Acțiunea în daune contra organelor administrației de stat*, 1966, 23p.
28. *Controlul legalității actelor administrative exercitat de organele administrației de stat*, 1966, 22p. (în colaborare).
29. *Controlul exercitat de instanțele judecătorești asupra altor acte juridice în afară de actele administrative*, 1967, 20 p.
30. *Controlul exercitat de instanțele judecătorești pe cale principală asupra actelor administrative*, în „Analele Universității București”, 1968, 12p.
31. *Organele locale de specialitate ale administrației de stat în lumina Legii nr.59/1968*, 1969, 24p.
32. *Excepția de ilegalitate a actelor administrative în lumina Legii nr.1/1967*, în „Analele Universității București. Științe juridice”, nr.1, 1969, 9p.
33. *Drept administrativ*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1970, 420p.
34. *Vechile probleme ale organelor locale de specialitate ale administrației de stat*, în „Analele Universității București”, 1970.

L'AGENDA DU CONSEIL LÉGISLATIF

LEGISLATIVE COUNCIL'S AGENDA

27-29 septembrie 2007. Domnul Andrei Popescu, Șeful Departamentului pentru armonizarea legislației cu reglementările Uniunii Europene, a participat, în calitate de reprezentant al Consiliului Legislativ, la Congresul Academiei de Drept European cu tema „Viitorul Europei – o perspectivă juridică”, ce a avut loc la Trier (Germania).

Congresul organizat cu prilejul aniversării a 15 ani de la înființarea Academiei de Drept European, a avut pe ordinea de zi următoarele puncte de dezbateri: tratatul reformativ (Tratatul de la Lisabona), programul Uniunii Europene pentru o mai bună reglementare, noi provocări pentru Curtea de Justiție, precum și dezvoltarea Europei sociale.

27-29 septembre 2007. Monsieur Andrei Popescu, le chef du Département chargé de l'harmonisation de la législation avec les réglementations de l'Union européenne a participé en tant que représentant du Conseil Législatif au Congrès de l'Académie de Droit Européen qui s'est tenu à Trier en Allemagne, sur le thème “Le futur de l'Europe - une perspective juridique”.

Le Congrès qui a été organisé à l'occasion du 15-e anniversaire de la création de l'Académie de Droit Européen a eu à l'ordre du jour les points suivants: le traité réformateur (le Traité de Lisbonne), le programme de l'Union européenne pour une meilleure réglementation, nouveaux défis pour la Cour de justice, ainsi que le développement de l'Europe sociale

September 27 to 29, 2007. Mr. Andrei Popescu, Head of Department for the Approximation of Legislation with UE Regulations, attended, as representative of the Legislative Council, the Congress of the Academy of European Law concerning „The Future of Legal Europe”, which took place in Trier (Germany). The Congress, marking ERA's 15 anniversary, debated the following topics: the reform treaty (the Treaty of Lisbon), the UE programme for a better regulation, new challenges for the Court of Justice, as well as the future of social Europe.

*

8 octombrie 2007. O delegație a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a avut la sediul Consiliului Legislativ o întâlnire cu membri ai acestei instituții în contextul lansării proiectului de „peer review” destinat realizării unui studiu privind cadrul de reglementare din România, studiu ce pune accentul pe capacitățile instituționale de management în domeniul legislativ și pe stadiul introducerii bunelor practici pentru îmbunătățirea cadrului național de reglementare.

8 octobre 2007. Une délégation de l'Organisation de Coopération et de Développement Economiques a eu une rencontre, au siège du Conseil Législatif, avec les membres de cette institution, dans le contexte du lancement du projet de “peer review” destiné à réaliser une étude sur le cadre de réglementation de Roumanie, étude qui met l'accent sur les capacités institutionnelles de management dans le domaine législatif et sur le stade de l'introduction des bonnes pratiques afin d'améliorer le cadre national de réglementation.

October 8, 2007. A delegation of the Organisation for Economic Co-operation and Development had a meeting with members of the Legislative Council relating to the launch of the peer review project concerning a study on the Romanian regulation framework, especially the regulation management institutional capacity and the extent in which the good practices for the improvement of the national regulation framework have been put in place.

*

19 octombrie 2007. O delegație a Consiliului Legislativ a luat parte la reuniunea serviciilor de studii și documentare, organizată la Brno de Asociația Consiliilor de Stat și Jurisdicțiilor Administrative Supreme din Uniunea Europeană. Cu acest prilej, au fost prezentate bazele de date DecNat și JuriFast, realizate de Asociație cu sprijinul jurisdicțiilor administrative membre, precum și noua secțiune a site-ului Asociației intitulată „Turul Europei”, care prezintă jurisdicțiile administrative supreme din statele membre. De asemenea, au avut loc discuții referitoare la forumul Asociației și la modalitățile de folosire a acestuia ca instrument de schimb de informații între experții instituțiilor membre ale Asociației.

19 octobre 2007. Une délégation du Conseil Législatif a participé à la réunion des services d'études et de documentation, organisée à Brno par l'Association des Conseils d'Etats et des Juridictions administratives suprêmes de l'Union européenne. A cette occasion ont été présentées les banques de données DecNat et JuriFast réalisées par l'Association avec l'aide des juridictions administratives membres, ainsi que la nouvelle section du site de l'Association intitulée “Tour d'Europe” qui présente les juridictions administratives suprêmes des Etats membres. De même, les discussions ont visé le forum de l'Association et les modalités de l'utiliser comme instrument d'échange d'informations entre les experts des institutions membres de l'Association.

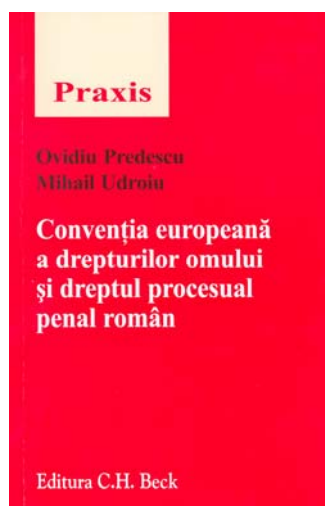
October 19, 2007. A delegation of the Legislative Council attended the meeting of the study and documentation departments, organised in Brno by the Association of State Councils and Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union. On this occasion, an introduction was made on the DecNat and JuriFast databases, assembled by the Association together with the administrative jurisdictions, and on the new section „Tour of Europe”, aimed at getting those interested acquainted with the supreme administrative jurisdictions from the Member States. Discussions took also place concerning the Forum of the Association and the ways it could be used as a tool for the exchange of information between the experts of the members of the Association.

*

15 noiembrie 2007. O delegație a Comisiei juridice a Adunării Naționale a R.P. Chineze, condusă de vicepreședintele comisiei, domnul Li Chong'an, membru al Comitetului Permanent al Adunării Naționale, a avut o întâlnire cu domnul Dragoș Iliescu, președintele Consiliul Legislativ, discuțiile purtate cu acest prilej având ca temă principală procesul de elaborare a actelor normative în cele două țări și instituțiile cu atribuții în desfășurarea procesului legislativ.

15 novembre 2007. Une délégation de la Commission juridique de l'Assemblée Nationale de la République Populaire de Chine, menée par le vice-président de la commission, Monsieur Li Chong'an, membre du Comité Permanent de l'Assemblée Nationale a eu une rencontre avec Monsieur Dragoș Iliescu, le président du Conseil Législatif. Les discussions entamées à cette occasion ont eu comme thème principal le processus d'élaboration des actes normatifs dans les deux pays et les institutions ayant des attributions dans le déroulement du processus législatif.

November 15, 2007. A delegation of the Legal Committee of the National Assembly of the People's Republic of China, headed by its Vice-President, Mr. Li Chong'an, member of the Standing Committee of the National Assembly, had a meeting with Mr. Dragoș Iliescu, the President of the Legislative Council, the discussions held on this occasion having been focused on the legislative process in force in both countries, as well as on the role of the institutions involved in this process.

Ovidiu Predescu, Mihail Udrioiu
Convenția europeană a drepturilor omului și
dreptul procesual penal român,

București, Editura C.H. Beck, 2007, 764p.

În cunoscuta editură de profil juridic C.H. Beck a apărut un impresionant volum (ca număr de pagini, dar și ca bogăție de idei și amplă documentare) „*Convenția europeană a drepturilor omului și dreptul procesual penal român*”, semnat de prof. univ. dr. Ovidiu Predescu, autor a numeroase lucrări de drept penal și de procedură penală și de mai tânărul său coleg, judecătorul Mihail Udrioiu, membru al Comisiei de redactare a proiectului noului Cod de procedură penală din cadrul Ministerului Justiției,

Nu numai pregătirea didactică, specializările de peste hotare, ci și vasta experiență acumulată în administrația publică după 1990 i-au deschis prof. univ. dr. Ovidiu Predescu orizonturi noi, înțelegerea fenomenelor lumii contemporane, a problematicii sistemului european de apărare a drepturilor omului, concretizate în rodul conlucrării sale cu un procedurist, coautor al lucrării „Drepturi și libertăți fundamentale în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului”, în 2005. Actualul volum dezvoltă și duce mai departe monografia „Convenția europeană a drepturilor omului și dreptul penal român” elaborată de profesorul universitar doctor Ovidiu Predescu, în anul 2006, lucrare care, prin calitățile sale științifice, n-a trecut neobservată, intrând în bibliografia obligatorie a concursurilor din dreptul penal.

În prezenta lucrare, abordarea Convenției europene a drepturilor omului se face prin prisma implicațiilor dispozițiilor acestei Convenții asupra dreptului procesual

penal, cu privire specială asupra modului în care legea procesual penală română răspunde în prezent exigențelor acestui document internațional regional în domeniul drepturilor omului și al libertăților fundamentale, precum și orientărilor de principiu ale Curții Europene.

Volumul debutează cu o cuprinzătoare privire de ansamblu asupra rolului Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a influenței acesteia asupra dreptului intern, dar și a controlului judiciar internațional în domeniul drepturilor omului instituit prin Convenție.

Partea referitoare la implicațiile Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale asupra legislației procesual penale române este structurată pe materii, după cum urmează: interzicerea torturii, a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante; interzicerea muncii forțate cu referire la activitatea avocaților din oficiu ce asigură asistența juridică obligatorie sau gratuită și la munca prestată de persoanele private de libertate în timpul detenției; dreptul la libertate și la siguranța persoanei; dreptul la un proces echitabil; dreptul persoanei la respectarea vieții private, a corespondenței și a domiciliului; limitări ale libertății de circulație; dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală; dreptul la despăgubiri în caz de privare nelegală de libertate sau în caz de eroare judiciară; dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă; redeschiderea procedurilor interne ca urmare a

condamnării statului român de către Curtea Europeană.

Fiecare capitol combină fericit analiza prevederilor articolului din Convenția europeană cu aplicarea acestuia în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și cu prevederile Codului român de procedură penală în materia respectivă, adăugându-se comentarii pertinente la soluțiile date de instanțele române.

Din parcurgerea lucrării se desprind mai multe idei legate de modul în care legea procesual penală română corespunde exigențelor Convenției europene. Mai întâi, autorii constată că dreptul procesual român se supune în mare măsură cerințelor Convenției, uneori chiar depășind prevederile acesteia (spre exemplu, prin Legea nr.275/2006, persoanele private de libertate nu pot fi obligate să presteze o muncă pe perioada privării de libertate, deși potrivit Convenției europene munca impusă unei persoane aflate în detenție nu se consideră muncă forțată sau obligatorie). Apoi, ceea ce este demn de remarcat rămâne relevarea insuficiențelor legislației procesual penale românești față de cerințele Convenției europene a drepturilor

omului și ale Curții de la Strasbourg. Aprofundarea analizei acestor insuficiențe a condus la formularea mai multor propuneri *de lege ferenda* sistematizate pe materii, ceea ce constituie un mare atu al lucrării.

Lucrarea se încheie cu o postfață în limbile română, engleză și franceză, în care sunt reluate, argumentat, propunerile *de lege ferenda* risipite în lucrare. Volumul este completat de un aparat critic foarte util, alcătuit nu doar din numeroase note de subsol, ci și din lista alfabetică, structurată pe materii, a hotărârilor și deciziilor Curții Europene citate în lucrare, precum și o impresionantă bibliografie a principalelor lucrări consultate.

Așa cum bine remarca profesorul George Antoniu, în Cuvântul înainte, lucrarea „*excelează printr-o documentare amplă și pertinentă asupra problematicii procesuale penale pe care o ridică Convenția*”, ceea ce-i conferă un plus de atractivitate nu numai pentru specialiștii în științe juridice, dar și pentru studenți și publicul larg interesați de o asemenea tematică.

Președinte de Secție Sorin POPESCU
expert Victoria ȚĂNDĂREANU

Articole din revistele de drept străine intrate în Biblioteca Consiliului Legislativ

- Bibliografie adnotată* -

EUROPEAN PUBLIC LAW

1. MOUTHAN, SOLANGE - Linguistic minorities and educational rights in France - The Corsican example = *Minoritățile lingvistice și dreptul la învățământ în Franța - Exemplul corsican*. În: European public law. - Haga : Kluwer Law International, nr.3, 2007, p.433-459.

Din motive constituționale, Franța nu recunoaște oficial minoritățile sale lingvistice, în pofida prevederilor Cartei europene pentru protecția limbilor regionale și minoritare și a Convenției cadru pentru protecția minorităților. Autoarea se referă cu predilecție la situația din Corsica, precizând că limba vorbită de locuitorii acestei insule poate fi predată la școală numai în regim de limbă opțională. Această situație este valabilă și pentru limbile celorlalte minorități din Franța, fapt ce pune în pericol însăși supraviețuirea limbilor minoritare din această țară.

2. OLAZABAL CABRAL, MARGARIDA - Portugal. The Reform of Portuguese administrative litigation = *Portugalia. Reforma procesului judecat de tribunalul administrativ portughez*. În: European public law. - Haga : Kluwer Law International, nr.3, 2007, p.407-422.

Prin intrarea simultană în vigoare în Portugalia, în ianuarie 2004, a noului Statut al tribunalelor administrative și fiscale și a Codului de procedură al tribunalelor administrative, procesul judecat de tribunalul administrativ portughez a cunoscut o reformă profundă. Autoarea susține că această reformă a fost cerută de Constituția Republicii Portugheze, având în vedere că articolul 20 al acestei Constituții specifică "dreptul la protecție judiciară împotriva acțiunilor ilegale ale administrației". Noile tribunele au sarcina de a aplica noile prevederi ale Codului de procedură, intrat în 2004 în vigoare, în problemele privind accesul la justiție și al garantării drepturilor cetățenilor. Autoarea evidențiază faptul că Portugalia cunoaște în prezent o schimbare importantă a controlului jurisdicțional al administrației și activității administrative.

3. SIEKMANN, HELMUT - The Burden of an ageing society as a public debt: The Perspective of the German Constitutional Law and the Law of the European Union = *Povara unei societăți care îmbătrânește văzută ca o datorie publică: Legea constituțională germană și legislația Uniunii Europene*. În: European public law. - Haga : Kluwer Law International, nr.3, 2007, p.489-518.

Autorul consideră că povara financiară pe care o reprezintă o societate care îmbătrânește ar trebui considerată ca o datorie publică implicită. Evoluția demografică din Germania, dar și din alte țări industrializate europene, concretizată prin îmbătrânirea populației, va determina producerea unor încordări financiare serioase pentru finanțele publice din țările respective. Autorul analizează prevederile Constituției Germaniei, dar și ale legislației Uniunii Europene, pentru a găsi soluții pentru rezolvarea problemelor financiare ridicate de îmbătrânirea populației.

4. ŠLOSARCIK, IVO - Czech Republic and the European Union Law in 2004-2006 = *Republica Cehă și legislația Uniunii Europene în perioada 2004-2006*. În: European public law. - Haga : Kluwer Law International, nr.3, 2007, p.367-378.

În articol se amintește că sistemul constituțional al Republicii Cehe a fost legat de legislația Uniunii Europene încă înainte de aderarea Cehiei la UE, prin tratatul de asociere. După data de 1 mai 2004, Republica Cehă s-a aflat într-o situație constituțională radical diferită, ca urmare a faptului că a devenit stat membru cu drepturi depline al Uniunii Europene. Autorul precizează că autoritatea judiciară supremă a Republicii Cehe a adoptat în 2006 trei hotărâri privind aplicarea legislației Uniunii Europene în Cehia. Au rămas însă în suspensie mai multe aspecte privind relația dintre Constituția Republicii Cehe și legislația Uniunii Europene, care urmează să fie clarificate.

5. SUKSI, MARKKU - Finland: Sub-national issues: Local government reform, re-districting of administrative jurisdictions, and the Åland Islands in the European Union = *Finlanda: Probleme de interes național: Reforma administrativă locală, reorientarea jurisdicțiilor administrative și Insulele Åland în Uniunea Europeană*. În: European public law. - Haga : Kluwer Law International, nr.3, 2007, p.379-406.

Autorul dezbate în articol problema reformei administrației locale în Finlanda, în contextul reducerii fondurilor publice și a scumpirii serviciilor în domeniul îngrijirii sănătății, dar și a creșterii costurilor învățământului profesional. Prin aplicarea reformei se urmărește obținerea de fonduri pentru acoperirea cheltuielilor necesare pentru creșterea bunăstării populației. Autorul prezintă, de asemenea, necesitatea creșterii capacității de cuprindere a jurisdicțiilor administrative, pentru realizarea

* Lucrare realizată de Svetlana BACIU și Tudor PRELIPCEANU

unei mai mari eficiențe economice și în vederea îmbunătățirii nivelului profesional al funcționarilor publici. În articol se discută și relația dintre Insulele Åland, teritoriu autonom în cadrul Finlandei, și Uniunea Europeană.

6. WARD, IAN - Bill and the fall of the Constitutional Treaty = Proiectul de lege și respingerea Tratatului Constituțional [European]. În: *European public law*. - Haga : Kluwer Law International, nr.3, 2007, p.461-488.

Autorul analizează motivele pentru care Tratatul Constituțional European a fost respins de cetățenii unora dintre țările membre ale Uniunii Europene, la referendumurile organizate în statele respective și insistă asupra necesității adoptării în viitor a unei Constituții europene adecvate secolului XXI. Autorul se referă, de asemenea, la dezbaterile care au loc în prezent în cercurile specialiștilor din țările membre ale UE cu privire la natura constituțiilor în noua Europă.

JOURNAL OF LAW AND SOCIETY

7. COBB, NEIL - Governance through publicity: Anti-social behaviour orders, young people, and the problematization of the right to anonymity = Guvernare prin publicitate: Deciziile privind comportamentul antisocial, tinerii și problematica dreptului la anonimat. În: *Journal of law and society*. - Boston : Blackwell Publishing, nr.3, 2007, p.342-373.

De la începutul secolului al XX-lea, tinerii sub 18 ani, inculpați pentru delikte, s-au bucurat, în Marea Britanie, de un grad de protecție față de publicitatea făcută prin mijloacele de comunicare în masă, precizează autorul. Reformele în domeniul comportamentului antisocial, adoptate în ultimul timp de autoritățile britanice, au adus știrbire dreptului la anonimat al tinerilor inculpați și au încurajat publicitatea faptelor lor în mass media. O serie de specialiști s-au pronunțat împotriva întoarcerii la practicile mai vechi ale autorităților britanice de punere la "stâlpul infamiei" a tinerilor delincvenți. Autorul analizează tendința de eliminare a dreptului la anonimat în cazul tinerilor inculpați, însoțită de creșterea publicității faptelor lor în mass media.

8. LARKIN, PHILIP M. - The 'Criminalization' of social security law: Towards a punitive welfare state? = "Trăsăturile penale" ale legii asigurărilor sociale: Spre un nivel al bunăstării cu caracter punitiv? În: *Journal of law and society*. - Boston : Blackwell Publishing, nr.3, 2007, p.295-320.

Autorul prezintă unele reforme legislative recente din domeniul asigurărilor sociale, care au avut loc în Marea Britanie, în contextul dezvoltării generale a nivelului bunăstării. Se constată tendința de a face din sistemul bunăstării nu atât un mijloc de reducere a sărăciei, aparent singurul său obiectiv, cât mai ales un instrument educativ, având chiar un caracter punitiv, pentru cei care recurg la beneficiile asigurărilor sociale.

9. LYNCH-WOOD, GARY ; WILLIAMSON, DAVID - The Social licence as a form of regulation for small and medium enterprises = Autorizația socială ca formă de reglementare pentru întreprinderile mici și mijlocii. În: *Journal of law and society*. - Boston : Blackwell Publishing, nr.3, 2007, p.321-341.

Autorii consideră că presiunea societății asupra întreprinderilor mici și mijlocii pentru protejarea de către acestea a mediului înconjurător poate acționa ca o autorizație socială. În lucrare sunt evidențiate caracteristicile autorizației sociale, se evaluează modalitatea în care aceste caracteristici pot influența comportamentul întreprinderilor mici și mijlocii privind mediul înconjurător, se arată că presiunile exercitate de autorizația socială depind de influența reciprocă a unui șir de factori.

10. WEBLEY, LISA ; DUFF, LIZ - Women solicitors as a barometer for problems within the legal profession - Time to put values before profits? = Femeile avocat, un barometru pentru problemele din profesia juridică: A sosit timpul ca valorile să fie puse înaintea profitului? În: *Journal of law and society*. - Boston : Blackwell Publishing, nr.1, 2007, p.374-402.

Articolul prezintă motivele pentru care femeile cu pregătire juridică din Anglia și Țara Galilor renunță la avocatură, invocându-se inclusiv efectul discriminării. În consecință, autoarele pledează cu argumente pentru ca femeile să li se asigure, în Marea Britanie, egalitatea de șanse cu bărbații în profesia de avocat și solicită ca pentru promovare să fie luat în considerare doar nivelul pregătirii profesionale.

MODERN LAW REVIEW

11. CHEFFINS, BRIAN R. ; BANK, STEVEN A. - Corporate ownership and control in the UK: The Tax dimension = Proprietatea corporativă și controlul în Marea Britanie: Dimensiunea impozitului. În: *The Modern law review*, nr.5, 2007, p.778-811.

Autorii și-au ales o temă mai puțin abordată în literatura de specialitate economică din Marea Britanie. Astfel, ei și-au propus să evidențieze impactul pe care îl are impozitul asupra modelelor de proprietate corporativă. Ca urmare a analizei făcute, ei au ajuns la concluzia că impozitul reprezintă un factor determinant pentru stabilirea modelelor de proprietate de către marile companii. Autorii se ocupă în articol de impozitele puse pe profitul corporației, de impozitarea venitului managerial și a venitului adus de investiții, precum și de taxele de moștenire.

12. KHUSHAL MURKENS, JO ERIC - The Future of Staatsrecht: Dominance, Demise or Demystification? = Viitorul conceptului Staatsrecht: Dominație, deces sau demistificare? În: *The Modern law review*, nr.5, 2007, p.731-758.

Autorul analizează conceptul Staatsrecht, specific tradiției istorice a Germaniei, în contextul apartenenței acestei țări la Uniunea Europeană. Autorul ajunge la concluzia că noțiunea propriu-zisă de stat, ce implică acest concept, nu este în prezent afectată, dar consideră că este necesară reexaminarea întregului conținut al acestui concept în lumina formelor moderne ale constituționalismului și ale integrării europene.

13. LEADER, SHELDON - Freedom and futures: Personal priorities, institutional demands and freedom of religion = Libertate și viitor: Priorități personale, revendicări instituționale și libertatea religioasă. În: *The Modern law review*, nr.5, 2007, p.713-730.

Articolul tratează problema respectării obligațiilor instituționale individuale, însă în lumina dreptului la libertate religioasă. Autorul critică practicile ce duc, de pildă, la pierderea locurilor de muncă și la exmatricularea din școli a tinerilor pe criterii religioase. Astfel, este prezentată situația salariatului musulman din Anglia, care este dat afară din serviciu, deoarece nu se încadrează în programul de lucru instituit de conducerea firmei, pentru că respectă preceptele religiei sale privind zilele de lucru. Autorul pledează în favoarea toleranței religioase la locurile de muncă și în școli, în numele libertății religioase și solicită găsirea unor soluții pentru rezolvarea problemelor ce implică discriminarea religioasă.

14. QUIRK, HANNAH - Identifying miscarriages of justice: Why innocence in the UK is not the answer = Identificarea erorilor justiției: De ce nevinovăția nu constituie răspunsul adecvat în Marea Britanie. În: *The Modern law review*, nr.5, 2007, p.759-777.

În articol sunt examinate două propuneri privind introducerea în Anglia a reformei în domeniul acțiunilor penale în apel, plecând de la puncte de vedere diferite. Una din propuneri, susținută de altfel de guvernul englez, prevede acordarea unui credit mai mare prezumției de nevinovăție în dauna condamnării penale neîntârziate. Susținătorii celei de a doua propuneri de reformă consideră însă că importul în sistemul juridic englez al unui standard al nevinovăției în dauna aplicării fără întârziere a pedepselor penale ar fi regresiv și contraproductiv.

REVUE CRITIQUE DE DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ

15. ALDEEB ABU-SAHLIEH, SAMI A. - Droit musulman de la famille et des successions en Suisse = Dreptul musulman al familiei și al succesiunilor în Elveția. În: *Revue critique de droit international privé*. - Paris : Dalloz, nr.3, 2007, p.491-538.

Musulmanii care locuiesc sau care s-au născut în țări din Occident se confruntă cu legi occidentale în diverse domenii. Problemele sporesc odată cu tensiunile politice actuale, iar creșterea numărului musulmanilor din aceste țări îi încurajează să revendice aplicarea normelor pe care ei le consideră ca făcând parte din religia lor. Articolul este limitat geografic la Elveția, iar material la domeniul dreptului familiei și al succesiunilor. Scopul este de a pune în evidență motivele principale ale confruntării, normele incompatibile în materie de drept al familiei și al succesiunilor, dar și modul în care poate fi rezolvată problema musulmană.

16. CHANTELOUP, HÉLÈNE - La prise en considération du droit national par le juge communautaire. Contribution à la comparaison des méthodes et solutions du droit communautaire et du droit international privé = Luarea în considerare a dreptului național de către judecătorul comunitar. O contribuție la compararea metodelor și soluțiilor dreptului comunitar și ale dreptului internațional privat. În: *Revue critique de droit international privé*. - Paris : Dalloz, nr.3, 2007, p.539-572.

Autoarea consideră că definirea "luării în considerare" a dreptului național de către judecătorul comunitar va permite determinarea regimului juridic al dreptului național în fața judecătorului comunitar și, mai ales, examinarea regulilor privind regimul său probator. Se nasc o serie de întrebări, printre care și aceea dacă judecătorul comunitar este liber sau nu să ia în considerare dreptul național. Autoarea arată că jurisdicțiile europene reușesc să dea un răspuns la toate aceste întrebări, fără să dispună de un ansamblu de texte foarte substanțial.

REVUE DE SCIENCE CRIMINELLE ET DE DROIT PÉNAL COMPARÉ

17. DELMAS-MARTY, MIREILLE - Le paradigme de la guerre contre le crime: légitimer l'inhumain? = Paradigma războiului contra crimei: legitimarea inumanului? În: *Revue de science criminelle et de droit pénal comparé*. - Paris : Dalloz, nr.3, 2007, p.461-472.

Spre deosebire de crima de război care reprezintă o categorie juridică atât în dreptul intern cât și în dreptul internațional, "războiul contra crimei" este în primul rând un slogan politic, ținând crimele care frapează opinia publică (droguri, crimă organizată, corupție, terorism), slogan utilizat ca o metaforă menită să facă să devină populară o anumită înăsprire a represiei. Fenomenul are rădăcini vechi mai ales în Europa și s-a extins progresiv la toate țările fie ele democratice sau nu. Această paradigmă care împrumută elemente din dreptul războiului pare să conducă dreptul războiului contra crimei la un "război contra drepturilor omului". Autoarea face referire la aspecte ca militarizarea dreptului penal național și la o renaționalizare a valorilor.

18. GIUDICELLI, ANDRÉ - Le principe de la légalité en droit pénal français. Aspects légistiques et jurisprudentiels = Principiul legalității în dreptul penal francez. Aspecte legistice și jurisprudențiale. În: *Revue de science criminelle et de droit pénal comparé*. - Paris : Dalloz, nr.3, 2007, p.509-527.

Studiul își propune să reamintească funcția substanțială a principiului legalității. Autorul consideră că o reflecție asupra locului principiului legalității nu poate eluda problemele de natură legistică și expune considerațiile legistice asupra principiului de textualitate. El se referă de asemenea la raporturile judecătorului cu legalitatea.

19. GIUDICELLI-DELAGE, GENEVIÈVE - Poursuivre et juger selon "les intérêts de la justice". Complémentarité ou/et primauté? = A urmări și a judeca conform "intereselor justiției". Complementaritate sau/și prioritate? În: *Revue de science criminelle et de droit pénal comparé*. - Paris: Dalloz, nr.3, 2007, p.473-484.

Articolul reprezintă transcrierea unei conferințe ținute la Collège de France în anul 2007, în cadrul unui seminar intitulat "Ce fel de procuror? Ce fel de judecător? A urmări și a judeca conform intereselor justiției". Autoarea își propune să clarifice dacă cele două sisteme de repartitie a competențelor și anume - prioritatea - pentru Tribunalele penale internaționale și - complementaritatea - pentru Curtea Penală Internațională sunt succesive și deci alternative sau cumulative. Ea propune o aprofundare a temei prin abordarea combinării complementarității și a priorității, precum și a celei a articulării competențelor.

20. RÉTORNAZ, VALENTIN - L'investigation policière dans le projet de code de procédure pénale suisse: lecture critique à la lumière du droit français = Investigația polițienească în proiectul Codului de procedură penală elvețian: o lectură critică în lumina dreptului francez. În: *Revue de science criminelle et de droit pénal comparé*. - Paris : Dalloz, nr.3, 2007, p.485-508.

În prezent, în Elveția, procedura penală face obiectul a 29 de codificări diferite, urmând însă să se producă o unificare care, după părerea autorului, va reprezenta cu certitudine un progres binevenit. Autorul a decis să examineze proiectul Codului de procedură penală în lumina dreptului francez, model ce a fost preluat cu unele modificări, ca și procedura penală germană care astăzi reprezintă la rândul ei o sursă de inspirație importantă. Aspectele analizate pornesc de la definirea investigației polițienești, a rolului și funcțiilor acesteia, cu referiri la actele de investigare autorizate, precum și la derularea investigației polițienești.

REVUE FRANÇAISE DE DROIT CONSTITUTIONNEL

21. AROMATORIO, SYLVANO - L'absence traditionnelle du mode de scrutin dans la Constitution française cause de l'instabilité chronique des modes de scrutin législatifs = Absența tradițională a modului de scrutin în Constituția franceză, o cauză a instabilității cronice a modurilor de scrutin legislative. În: *Revue française de droit constitutionnel*. - Paris: Presses Universitaires de France, nr.71, 2007, p.601-622.

Autorul își pune întrebarea dacă nu a venit momentul, pentru Franța, ca aceasta să revină asupra tradiției care recomandă neconstituționalizarea scrutinului, considerată a fi un motiv al instabilității scrutinurilor naționale. Aspectele analizate sunt legate de istoricul modurilor de scrutin legislative, de alegerile politice, fiind de asemenea expuse considerațiile autorului pe tema determinismului politic ambivalent și al constituționalizării modului de scrutin ca panaceu la instabilitate.

22. CARTIER, EMMANUEL - Les petites Constitutions: contribution à l'analyse du droit constitutionnel transitoire = Micile Constituții: o contribuție la analiza dreptului constituțional tranzitoriu. În: *Revue française de droit constitutionnel*. - Paris: Presses Universitaires de France, nr.71, 2007, p.513-534.

"Micile Constituții" sunt definite în "Précis de Droit constitutionnel" de către profesorul Pfersmann ca fiind norme "provizorii, câteodată chiar formalizate, adesea numai materiale", intermediare între constituția trecută și constituția viitoare încă în stadiul de proiect. Autorul consideră necesar, ca depășind simpla folosire a expresiei "mică Constituție", pornind de la analiza istoriei constituționale franceze și a dreptului comparat, să fie clarificată existența unor asemenea acte în calitate de categorii normative proprii dreptului constituțional. De asemenea, el subliniază interesul pe care-l poate reprezenta studierea acestora pentru teoria dreptului în special și pentru materia dreptului constituțional în general.

23. CHALUS, DELPHINE - Quel intérêt à l'abolition constitutionnelle de la peine capitale en France = Care este interesul față de abolirea constituțională a pedepsei capitale în Franța? În: *Revue française de droit constitutionnel*. - Paris : Presses Universitaires de France, nr.71, 2007, p.471-498.

În Franța a fost elaborat recent un proiect de lege constituțională care propune adăugarea la titlul VIII al Constituției a unui articol 66-1 redactat astfel: "nimeni nu poate fi condamnat la pedeapsa cu moartea". Votat atât de Adunarea Națională cât și de Senat, el a fost adoptat de 828 parlamentari, contra a 26. Autoarea propune dezbaterii aspecte legate de acest subiect, referindu-se atât la existența unor limite ale dreptului internațional în calea restabilirii pedepsei capitale, cât și la limitele constituționale.

24. CHATRIOT, ALAIN - Les apories de la représentation de la société civile. Débats et expériences autour des compositions successives des assemblées consultatives en France au XX-e siècle = Probleme greu de rezolvat în ceea ce privește reprezentarea societății civile. Dezbateri și experiențe legate de structurile succesive ale adunărilor consultative din Franța, în secolul al XX-lea. În: *Revue française de droit constitutionnel*. - Paris : Presses Universitaires de France, nr.71, 2007, p.535-598.

Autorul consideră că studierea originilor Consiliului Economic și Social francez, instituție ce ocupă un loc specific în peisajul instituțional francez și care a fost creată în anul 1925, permite să se înțeleagă mai bine cum a putut să se impună existența unei reprezentări a intereselor economice și sociale pe lângă tradiționala reprezentare politică bazată pe sufragiul universal. Diferitele experiențe istorice cunoscute de Franța pentru a institui un Consiliu Economic și Social reamintesc cât de dificil este de reprezentat societatea civilă și că acest lucru implică numeroase decizii politice.

25. DE CAZALS, MARIE - La V-e République face à l'instauration d'une destitution politique inédite du Président de la République. Retour sur la révision du titre IX de la Constitution du 4 octobre 1958 = Cea de-a V-a Republică confruntată cu instaurarea unei destituiri politice inedite a Președintelui

Republicii. Reîntoarcere la revizuirea titlului IX al Constituției din 4 octombrie 1958. În: Revue française de droit constitutionnel. - Paris : Presses Universitaires de France, nr.71, 2007, p.451-470.

Raportul comisiei de specialiști reunite în anul 2002 în Franța, pentru a dezbate asupra statutului penal al președintelui preconiza o modificare profundă a spiritului Constituției, prin propunerea unei responsabilități prezidențiale inedite. Un proiect de lege constituțională a fost depus la Adunarea Națională în anul 2004, fiind adoptat de aceasta de-abia în anul 2007, ca și de Senatul francez. În 2007, revizuirea titlului IX și alte două legi constituționale sunt adoptate definitiv de Parlament, reunit în Congres. După părerea autorului, reforma statutului jurisdicțional al președintelui a apărut ca o necesitate pentru ca el să nu beneficieze de impunitate pe plan civil și penal, iar derularea întregului demers vizând să ajungă la revizuirea titlului IX al Constituției indică existența unei probleme recurente în viața politică franceză și anume: locul politic efectiv recunoscut cetățenilor.

26. GOJOSSO, ERIC - L'encadrement juridique du pouvoir selon Montesquieu. Contribution à l'étude des origines du contrôle de constitutionnalité = Încadrarea juridică a puterii conform lui Montesquieu. O contribuție la studierea originilor controlului de constituționalitate. În: Revue française de droit constitutionnel. - Paris : Presses Universitaires de France, nr.71, 2007, p.499-512.

Gândirea lui Montesquieu suscită același interes chiar și după două secole și jumătate. Autorul consideră că tezele acestuia cu privire la monarhie și la necesara "depunere de legi" au exercitat o influență reală asupra gândirii juridice franceze din cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

REVUE INTERNATIONALE DE DROIT COMPARÉ

27. CHEDLY, LOTFI - Les relations pécuniaires entre époux. Cinquante ans après l'entrée en vigueur du Code du statut personnel tunisien = Relațiile pecuniare între soți. 50 de ani după intrarea în vigoare a Codului statutului personal tunisian. În: Revue internationale de droit comparé. - Paris : Société de législation comparée, nr.3, 2007, p.551-594.

"Codul statutului personal" tunisian demonstrează un curaj deosebit al legiuitorului care a suprimat poligamia, a instaurat divorțul judiciar și a prevăzut de manieră generală un regim ce tinde spre o egalitate a sexelor în cadrul familiei. În ceea ce privește relațiile pecuniare dintre soți, legiuitorul a lăsat să subziste reguli inegalitare sau formal egalitare. Voind să finalizeze reforma, legiuitorul a intervenit, însă evoluția spre egalitate este incompletă. Se asistă în ceea ce privește bunurile soților la o constanță a principiului de separare al bunurilor. Există premisele unei evoluții, ținând cont de faptul că în 1998, legiuitorul a întemeiat un regim facultativ al comunității de bunuri. Studiarea dreptului tunisian are loc într-o manieră comparată cu noile drepturi ale familiei, marocan și algerian, care se arată în unele privințe a fi mai îndrăznețe decât omologul lor tunisian.

28. FATIN-ROUGE STÉFANINI, MARTHE - Le droit de vote des détenus en droits canadien, sud-africain et conventionnel européen = Dreptul de vot al deținuților în drepturile canadian, sud-african și convențional european. În: Revue internationale de droit comparé. - Paris : Société de législation comparée, nr.3, 2007, p.617-646.

În unele țări din Europa și, în general, în alte țări considerate democratice, dreptul de vot al persoanelor deținute nu este restrâns deloc, în altele, în proporție mai mică, acesta este restrâns total, iar câteva țări, printre care și Franța, restrâng acest drept, fie ca urmare a unei hotărâri judecătorești exprese, fie datorită gravității infracțiunii sau a duratei pedepsei. În Belgia, în schimb, această suprimare este menținută și peste durata pedepsei. Afacerea "Hirst c. Royaume-Uni" ridică o problemă juridică ce se situează în centrul dezbaterilor privind votul deținuților. În urma deciziei emise în 2004, marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului a fost sesizată în apel de Guvernul britanic și s-a pronunțat într-o decizie din 2005 "Hirst c. Royaume-Uni". În deciziile sale, CEDO face referire la jurisprudența canadiană și la cea sud-africană pronunțând anularea restricțiilor la dreptul de vot al deținuților.

29. MALESHIN, DMITRY Y. - La réforme de la procédure civile russe = Reforma procedurii civile ruse. În: Revue internationale de droit comparé. - Paris: Société de législation comparée, nr.3, 2007, p.673-684.

Noul Cod de procedură civilă rusă a fost adoptat în anul 2002. Sunt comparate definițiile din Codul sovietic din 1964 cu cele ale noului Cod din 2002, fiind examinate aspectele socio-culturale ale particularităților procedurii civile ruse. Autorul consideră, în concluzie, că în epoca globalizării și a formării unei culturi multipolare, sistemul legislativ nu poate fi eficient decât cu condiția de a combina principiile individualiste cu cele colectiviste.

30. MONZER, RABIH. - Les effets de la mondialisation sur la responsabilité précontractuelle. Régimes juridiques romano-germaniques et anglo-saxons = Efectele mondializării asupra responsabilității precontractuale. Regimurile juridice romano-germanice și anglo-saxone. În: Revue internationale de droit comparé. - Paris : Société de législation comparée, nr.3, 2007, p.523-550.

Cu toate că se bazează pe noțiunea de independență economică, mondializarea nu se restrânge la acest sector, ci ea s-a extins și la alte domenii cum ar fi cultura, mediul, științele, tehnologiile, comunicarea. Dreptul nu a fost ocolit nici el, de unde și fenomenul de "mondializare a dreptului". Diversitatea instrumentelor aplicabile de către regimurile juridice romano-germane și anglo-saxone în faza de negociere a fost surmontată de convergența filozofiei lor juridice actuale sub efectul fenomenului mondializării. Ea s-a manifestat prin armonizarea soluțiilor pe care ele le propun fie la nivelul obligațiilor precontractuale fie a sancțiunilor lor.

31. OUDIN, MARTIN - Un droit européen... pour quel contrat? Recherches sur les frontières du contrat en droit comparé = Un drept european ... pentru ce contract? Cercetări asupra frontierelor

contractului în dreptul comparat. În: Revue internationale de droit comparé. - Paris : Société de législation comparée, nr.3, 2007, p.475-522.

Unificarea dreptului contractului în Europa este în studiu. Mai multe texte au fost deja elaborate, prefigurând ceea ce ar putea fi mâine un Cod european al contractului. Indiferent de calitatea acestor reguli, ele nu vor fi deplin eficiente decât dacă domeniul lor de aplicare este stabilit cu claritate, adică dacă sistemele juridice europene se pun de acord în prealabil asupra a ceea ce reprezintă un contract. Astăzi divergențele sunt profunde și numeroase. Examinarea unora dintre ele duce la repunerea în cauză a unei abordări clasice a contractului care constă în definirea acestuia ca pe un acord a două voințe destinate să creeze obligații între părți. Nici schimbul de consimțăminte, nici crearea unor obligații nu permit departajarea a ceea ce este contractual de ceea ce nu este. În schimb, o definiție bazată pe funcția socio-economică a contractului - dacă nu producerea, cel puțin previziunea - ar putea uni concepțiile europene ale contractului.

32. PARISI, CLAUDIO - L'extension du système du juge unique en Europe = Extinderea sistemului judecătoresc unic în Europa. În: Revue internationale de droit comparé. - Paris : Société de législation comparée, nr.3, p.647-672.

Guvernul francez a extins recent atribuțiile judecătorescului unic în domeniul imigrației. Sunt analizate evoluția franceză, precum și experiențele altor state ca Germania și Italia, fiind pusă în evidență apariția judecătorescului unic în cadrul Curții Europene a Drepturilor Omului și a Tribunalului de Primă instanță al UE. Ultimele modificări aduse instituției administrative, cu lărgirea sistemului judecătorescului unic în domeniul expulzării străinilor se înscriu într-o mișcare de generalizare a judecătorescului unic care poate fi constatată în numeroase state. De asemenea, consacarea judecătorescului unic în sistemele juridice străine și internaționale permite să se constate existența de similitudini între state cât și o influență a legislației statelor membre ale UE asupra sistemului juridic comunitar și european.

33. TORRE-SCHAUB, MARTA - Le rôle des incertitudes dans la prise de décision aux Etats-Unis. Le réchauffement climatique au prétoire = Rolul incertitudinilor în luarea deciziei în Statele Unite. Încălzirea climatică la tribunal. În: Revue internationale de droit comparé. - Paris : Société de législation comparée, nr.3, 2007, p.685-717.

Creșterea în volum a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) în atmosferă a contribuit într-o mare proporție la încălzirea planetei. SUA sunt și ele responsabile pentru o importantă parte din aceste emisii. Autoarea consideră că este indispensabil să se ia măsuri pentru a reduce substanțial emisiile de GES. Curtea Supremă a SUA a emis în 2007 o decizie prin care a decis că EPA (Agenția de Protecție a Mediului) ar trebui să-și justifice mai bine acțiunile, ținând cont de încălzirea climatică existentă care reprezintă o amenințare pentru SUA și de asemenea că EPA ar trebui să ia în considerare problema reglementării emisiilor de GES. După părerea autoarei, decizia stă la originea unei anumite "ambiguități legislative", în ceea ce privește problema încălzirii climei. Articolul analizează de asemenea, modul în care această problemă este abordată în fața Curților din SUA.

34. ZATTARA-GROS, ANNE-FRANÇOISE - Arbitrage et procès équitable dans la zone sud-ouest de l'Océan Indien = Arbitraj și proces echitabil în zona de sud-vest a Oceanului Indian. În: Revue internationale de droit comparé. - Paris : Société de législation comparée, nr. 3, 2007, p.595-616.

Autoarea își propune să examineze aspecte legate de arbitraj și procesul echitabil în zona de sud-vest a Oceanului Indian. Se pune întrebarea dacă arbitrajul este același din punct de vedere juridic în insulele Grandes Mascareignes, știut fiind faptul că noul Cod de procedură civilă, edictat în Franța în anul 1975, a fost transplantat în Madagascar, Comore și Mauritius ca urmare a accederii la independență a acestor țări. După părerea autoarei, ar fi logic un răspuns afirmativ.

REVUE TRIMESTRIELLE DE DROIT COMMERCIAL ET DE DROIT ÉCONOMIQUE

35. BÉRARD, PIERRE-YVES - Les fusions à l'épreuve de "l'intuitus personae" = Fuziunile și "intuitus personae". În: Revue trimestrielle de droit commercial et de droit économique. - Paris : Dalloz, nr.2, 2007, p.279-320.

"Intuitus personae" atașat unor anumite contracte sau bunuri reprezintă un subiect care merită după părerea autorului examinat cu atenție. Acesta consideră că se impune un control al "intuitus personae" și este de părere că trebuie determinată întinderea acestui control. Analiza prezentată variază după cum "intuitus personae" rezultă din voința părților prin statute sau stipulări contractuale ori ține de natura activelor considerate sau de obiectul contractelor.

36. LAMBERT, SOPHIE - Le sort du conjoint "in bonis" engagé aux cotés de son époux surendetté ou soumis à une procédure collective = Soarta soției/soțului "in bonis" obligat alături de soțul său supraîndătorat sau supus unei proceduri colective. În: Revue trimestrielle de droit commercial et de droit économique. - Paris : Dalloz, nr.3, 2007, p.485-514.

Căsătoria a două persoane are consecințe patrimoniale, existând "interacțiuni" între patrimoniile fiecăruia dintre soți. În special, comunitatea de viață determină o suprapunere a intereselor pecuniare ale soților care, în numeroase situații fac ca ei să fie obligați împreună. Dreptul regimurilor matrimoniale guvernează aceste situații, nu numai în ceea ce privește raporturile dintre soți, dar și în ceea ce privește raporturile lor cu creditorii. Articolul pune problema articulării normelor regimurilor matrimoniale și ale celor ale supraîndătorării sau a procedurilor colective.

Cărți recent achiziționate de Biblioteca Consiliului Legislativ

- Bibliografie indexată -*

1 - ALBICI, MIHAIL. Zece scrieri despre drept / Mihail Albici. - București : Editura Continent XXI, 2007. 102 p. ISBN 973-9330-40-1.

SUBIECT: drept; stat de drept; legislație; Cod civil; mass-media; cultură juridică
340/A32

2 - ALMĂȘAN, ADRIANA. Obligațiile plurale în dreptul civil și comercial : Doctrină și jurisprudență / Adriana Almășan. - București : Editura C.H.BECK, 2007. XXVII, 490 p. - (Praxis). Bibliogr. p.475. Index. ISBN 973-115-096-3 : 23,94 lei.

SUBIECT: drept civil; drept comercial; teoria obligațiilor; obligații plurale; jurisprudență
347.4/A43

3 - ANDREESCU, MARIUS. Principiul proporționalității în dreptul constituțional / Marius Andreescu. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XIV, 377 p. - (Studii juridice). Bibliogr.p. 363. ISBN 973-115-080-2 : 11,94 lei.

SUBIECT: drept constituțional; drept comparat; ONU; Consiliul Europei; OSCE; Uniunea Europeană; principiul proporționalității; stat; drepturi și libertăți fundamentale
342/A52

4 - BĂLAN, EMIL. Dreptul administrativ al bunurilor / Emil Bălan. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XI,146 p. - (Master). Bibliogr. p.145. ISBN 973-115-067-3 : 11,94 lei.

SUBIECT: drept administrativ; domeniu public; domeniu privat
342.9/B19

5 - BELIGRĂDEANU, ȘERBAN. Studii de drept român al muncii / Șerban Beligrădeanu. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XVI, 453 p. - (Studii juridice). ISBN 973-115-193-9 : 20,94 lei

SUBIECT: dreptul muncii; funcționar public; agent economic; magistrat; consilier juridic; litigiu de muncă; contract de muncă
349.2/B42

6 - BOLDUREAN, CRISTINA-MARIA. Drept și raționalitate / Cristina-Maria Boldurean. - București: Editura C.H.BECK, 2007. XI, 247 p. - (Studii juridice). Bibliogr. p.235. Indice. ISBN 973-115-179-3: 10,14 lei.

SUBIECT: teoria dreptului; filosofia dreptului; normă juridică; lingvistică juridică; raționalism
340.11/B65

7 - Buletinul jurisprudenței : Culegere de decizii pe anul 2006 / Înalta Curte de Casație și Justiție. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XXVI, 852 p. Index. 79 lei.

SUBIECT: Înalta Curte de Casație și Justiție; jurisprudență
340.14/B90

8 - CHELARU, IOAN ; GHEORGHIU, GHEORGHE. Drept internațional privat / Ioan Chelaru, Gheorghe Gheorghiu. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XVII, 491 p. - (Curs universitar). Bibliogr. p. 459. Index. ISBN 973-115-137-3 : 26,93 lei.

SUBIECT: drept internațional privat
341.9/C40

* Lucrare realizată de Eliza ORBESCU, expert la Consiliul Legislativ

9 - CHIRIȚĂ, RADU. Convenția Europeană a Drepturilor Omului : Comentarii și explicații / Radu Chiriță. - București : Editura C.H. BECK, 2007. Vol. - (Legi comentate). ISBN 973-115-032-1.
Vol.1 / Radu Chiriță. - București : Editura C.H. BECK. - 2007. - X, 505 p. - Bibliogr.p.441. - Index. - ISBN 973-115-047-5 : 32,4 lei.

Vol.2 / Radu Chiriță. - București : Editura C.H. BECK. - 2007. - XII, 495 p. - Bibliogr. 459. - Index. - ISBN 973-115-165-6 : 32,4 lei.

SUBIECT: drept european; Convenția Europeană a Drepturilor Omului; jurisprudență
341.217(4)UE/C44

10 - CHIRIȚĂ, RADU. Curtea Europeană a Drepturilor Omului : Culegere de hotărâri 2003 / Radu Chiriță. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XVII, 240 p. - (Jurisprudență europeană). Index. 11,34 lei.

SUBIECT: drept comunitar; CEDO; Convenția europeană a drepturilor omului; jurisprudență europeană
341.217(4)UE/C44

11 - CHIRIȚĂ, RADU. Curtea Europeană a Drepturilor Omului : Culegere de hotărâri 2004 / Radu Chiriță. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XXV, 292 p. - (Jurisprudență europeană). Index. 14,94 lei.

SUBIECT: drept comunitar; CEDO; Convenția europeană a drepturilor omului; jurisprudență europeană
341.217(4)C44

12 - Codul civil și legile conexe : actualizat februarie 2007. - București : Editura C.H. BECK, 2007. 323 p. - (La Zi ; 263). ISBN 973-115-077-2 : 7,15 lei.

SUBIECT: drept civil; Cod civil; legislație
347(498)(094.4)/C60

13 - Codul consumului : actualizat septembrie 2007. - București : Editura C.H. BECK, 2007. V, 273 p. - (La zi ; 284). ISBN 973-115-171-7 : 5,94 lei.

SUBIECT: drept comercial; codul consumului; protecția consumatorului; contract comercial; comerț electronic; legislație
347/C60

14 - Codul silvic : actualizat iunie 2007. - ediția a 2-revizuită. - București : Editura C.H. BECK, 2007. 178 p. ISBN 973-115-118-2 : 4,14 lei.

SUBIECT: drept public; drept funciar; cod silvic; legislație
349.42/C60

15 - Conseil d'État. Rapport public 2007 : Jurisprudence et avis de 2006 ; L'administration française et l'Union européenne. Quelles influences ? Quelles stratégies ? / Conseil d'État. - Paris : La Documentation française, 2007. 427 p. - (Études et documents ; 58). ISBN 978-11-006517-9.

SUBIECT: drept constituțional; Franța; Consiliu de Stat; administrație publică; UE; jurisprudență
342.5(44)/C66

16 - CONSTANTINESCU, MIHAI ; DUMITRU, HORAȚIU; SĂBĂREANU, RUXANDRA. Curtea Constituțională : Decizii de constatare a neconstituționalității / Lucrarea a fost elaborată de Mihai Constantinescu, Horațiu Dumitru, Ruxandra Săbăreanu. - București : Editura C.H.BECK, 2007. Index. ISBN 973-115-141-0.

Vol.1 : 1992 - 1998 / Lucrarea a fost elaborată de Mihai Constantinescu, Horațiu Dumitru, Ruxandra Săbăreanu. - București : Editura C.H.BECK. - 2007. - XLV, 758 p. - Index. - ISBN 973-115-141-0 : 59 lei.

Vol.2 : 1999 - 2003 / Lucrarea a fost elaborată de Mihai Constantinescu, Horațiu Dumitru, Ruxandra Săbăreanu. - București : Editura C.H.BECK. - 2007. - XXXIII, 629 p. - Index. - ISBN 973-115-143-4 : 49 lei.

Vol.3 : 2004 - 2006 / Lucrarea a fost elaborată de Ruxandra Săbăreanu. - București : Editura C.H.BECK. - 2007. - XXXI, 556 p. - Index. - ISBN 973-115-144-1 : 49 lei.

SUBIECT: Curtea Constituțională; decizie de neconstituționalitate; controlul constituționalității
342.5/C95

17 - DELEANU, ION. Tratat de procedură civilă : Ediția a 2-a revăzută, completată și actualizată / Ion Deleanu. - ediția a 2-a. - București: Editura C.H. BECK, 2007. ISBN 973-115-099-4.

Vol.1 / Ion Deleanu. - ediția a 2-a. - București : Editura C.H. BECK. - 2007. - XX,897 p. - Index. - ISBN 973-115-100-7 : 65,4 lei.

Vol.2 / Ion Deleanu. - ediția a 2-a. - București: Editura C.H. BECK. - 2007. - X, 640 p. - Index. - ISBN 973-115-172-4: 56,94 lei.

SUBIECT: drept procesual civil
347.91/.95/D28

18 - DUȚESCU, CRISTIAN. Drepturile acționarilor / Cristian Duțescu. - ediția a 2-a. - București : Editura C.H.BECK, 2007. XXVI, 789 p. - (Praxis). Bibliogr. p.783. ISBN 973-115-184-7 : 41,94 lei.

SUBIECT: drept comercial; societate comercială; acționar
347.72/D97

19 - GENOIU, ILIOARA. Raportul juridic / Ilioara Genoiu. - București : Editura C.H.BECK, 2007. XIV, 308 p. - (Studii juridice). Bibliogr. p. 293. ISBN 973-115-106-9 : 13,14 lei.

SUBIECT: teoria generală a dreptului; raport juridic; raport juridic de drept public; raport juridic de drept privat; raport juridic internațional; persoană fizică; persoană juridică; drept subiectiv; drepturile omului
340.11/G30

20 - GRIGORIE-LĂCRIȚA, NICOLAE. Teribilisme legislative în materie fiscală / Nicolae Grigorie-Lăcrița. - București: Editura C.H. BECK, 2007. VIII, 192 p. - (Praxis fiscal). ISBN 973-115-192-2: 8,33 lei.

SUBIECT: drept public; drept fiscal; legislație
342:336.22/G84

21 - Legislație comunitară privind cooperarea judiciară în materie civilă și penală : cu modificările aduse până la data de 31 mai 2007 / Ediție îngrijită și adnotată de lector univ.dr. Aurel Ciobanu-Dordea. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XI, 572 p. - (Legislație europeană). Index. ISBN 973-115-195-3 : 15,54 lei.

SUBIECT: Uniunea Europeană; Consiliul Europei; procedură judiciară; drept civil; drept penal; legislație comunitară
341.217(4)UE/L40

22 - LEȘ, IOAN. Codul de procedură civilă : Comentariu pe articole / Prof.unv.dr. Ioan Leș. - ediția a 3-a. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XVII, 1486 p. - (Comentarii BECK). Index. ISBN 973-115-085-7 : 101,42 lei.

SUBIECT: drept procesual civil; cod de procedură civilă
347.91/.95(498)/L52

23 - LEȘ, IOAN. Instituții judiciare contemporane / Ioan Leș. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XVIII, 745 p. - (Praxis). ISBN 973-115-196-0 : 35,93 lei.

SUBIECT: drept procesual; instituții judiciare; drept comparat; America Latină; SUA; Canada; Africa; Asia; Australia; Europa
347.91/.95/L52

24 - LUPAN, ERNEST. Drept civil. Persoanele : Scheme / Ernest Lupan. - București : Editura C.H. BECK, 2007. IX, 163 p. - (Seminarii și Teste). Bibliogr. p.163. ISBN 973-115-185-4 : 11,94 lei.

SUBIECT: drept civil; persoană juridică; persoană fizică
347.15/.19/L93

25 - MATEUȚ, GHEORGHÎĂ. Tratat de procedură penală : Partea generală / Gheorghîță Mateuț. - București : Editura C.H. BECK, 2007. ISBN 973-115-154-0.

Vol.1 / Gheorghîță Mateuț. - București : Editura C.H. BECK. - 2007. - XIV, 800 p. - Bibliogr. p.771. - Index. - ISBN 973-115-155-7 : 53,39 lei.

SUBIECT: drept procesual penal
343.1/M47

26 - MURARU, IOAN ; IANCU, GHEORGHE; DEACONU, ȘTEFAN. Răspunderea în dreptul constituțional / Elena Simina Tănăsescu coordonator ; Autori : Ioan Muraru, Gheorghe Iancu, Ștefan Deaconu, Dumitru Big, Mihaela Ciochină, Silviu Gabriel Barbu, Elena Barbu, Nicolae Pavel. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XII, 115 p. - (Studii juridice). ISBN 973-115-120-5 : 5,94 lei.

SUBIECT: drept constituțional; răspundere; președinte; parlamentar; magistrat; Avocatul poporului; Curtea Constituțională
342.5/R28

27 - PANDELE, ADINA LAURA. Conosamentul / Adina Laura Pandele. - București : Editura C.H.BECK, 2006. XVI, 216 p. - (Praxis). Bibliogr. p.210. ISBN 973-115-030-7 : 11,40 lei.

SUBIECT: drept maritim; drept comercial; titlu de valoare; conosament; drept comunitar
347.79/P22

28 - PARASCHIV, ELENA. Izvoarele formale ale dreptului / Elena Paraschiv. - București: Editura C.H.BECK, 2007. XII, 265 p. - (Studii juridice). Bibliogr. 255. ISBN 973-115-136-6: 11,94 lei.

SUBIECT: teoria dreptului; istoria dreptului; izvoare formale
340.13/P33

29 - POENARU, ANDREEA SIMONA ; SANDU, RUSANDRA; DUDĂU, RAXANA. Cartea de contracte : Modele. Comentarii. Explicații / Coordonator dr. Jörg K. Menzer ; Autori : Andreea Simona Poenaru, Rusandra Sandu, Roxana Dudău. - București : Editura C.H. BECK, 2007. X, 469 p.+CD - (Formulare și modele juridice). ISBN 973-655-714-9 : 69 lei.

SUBIECT: drept civil; drept comercial; contract civil; contract comercial; contract de muncă; societate comercială; asociație; fundație
347.4/C27

30 - PREDESCU, OVIDIU ; UDROIU, MIHAIL. Convenția europeană a drepturilor omului și dreptul procesual penal român / Ovidiu Predescu, Mihail Udroi. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XXVI, 764 p. - (Praxis). Bibliogr. p.739. ISBN 973-115-201-1 : 35,93 lei.

SUBIECT: drept procesual penal român, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Convenția europeană a drepturilor omului
341.217(4)UE/P90

31 - STANCU-ȚIPIȘCĂ, MARIANA. Persoanele juridice de drept public / Mariana Stancu-Țipișcă. - București : Editura C.H. BECK, 2006. XII, 317 p. - (Studii juridice). Bibliogr. p.303. ISBN 973-655-973-0 : 15,54 lei.

SUBIECT: drept public; drept administrativ; persoană juridică de drept public; autonomie locală; serviciu public
342.9/S76

32 - ȘTEFAN, TUDOREL ; ANDREȘAN-GRIGORIU, BEATRICE. Drept comunitar / Tudorel Ștefan, Beatrice Andreșan-Grigoriu. - București : Editura C.H. BECK, 2007. XXIV, 717 p. - (Drept european). ISBN 973-115-157-1 : 38,41 lei.

SUBIECT: drept comunitar; Uniunea Europeană; istoric; libertăți fundamentale; politici comunitare
341.217(4)UE/S81

33 - TERZEA, VIOREL. Servituțile în dreptul civil român / Viorel Terzea. - București : Editura C.H.BECK, 2006. IX, 337 p. - (Praxis). Bibliogr.p. 325. Index. ISBN 973-115-018-8 : 17,34 lei.

SUBIECT: drept civil; drept de proprietate; servitute
347.23/T45

34 - TIȚA-NICOLESCU, GABRIEL. Leasing / Gabriel Țița-Nicolescu. - București : Editura C.H. BECK, 2006. X, 291 p. - (Praxis). Bibliogr. 281. Index. ISBN 973-655-994-7 : 14,94 lei.

SUBIECT: drept comercial; leasing; leasing imobiliar; contract de leasing; contract internațional de leasing; dreptul comerțului internațional
347.4/T65

35 - TURCU, ION. Tratat de insolvență / Prof.univ.dr. Ion Turcu. - București : Editura C.H. BECK, 2006. XX, 678 p. Bibliogr. p.653. Index. ISBN 973-115-028-5 : 53,41 lei.

SUBIECT: drept comercial; procedura falimentului; procedura insolvenței; drept comparat
347.736/T94

36 - VLĂDUCĂ, LAURA. Împărțeala judiciară : Culegere de practică judiciară / Laura Vlăducă. - București : Editura C.H. BECK, 2006. XIII, 234 p. - (Jurisprudență). ISBN 973-655-999-8 : 14,94 lei.

SUBIECT: drept procesual civil; jurisprudență
347.91/V76

Consiliul Legislativ - București, Palatul Parlamentului, Corp B1,
Calea 13 Septembrie, nr. 1-3, Sector 5, Cod poștal 050711
Tel: 313.66.08 fax: 311.29.35 website: www.clr.ro

Colegiul științific: **Dragoș Iliescu**, Președintele Consiliului Legislativ
Sorin Popescu, Locțiitorul Președintelui Consiliului Legislativ,
Președintele Secției de Evidență Oficială a Legislației și Documentare
Nicolae Turcu, Președintele Secției de Drept Privat
Mircea Preda, Președintele Secției de Drept Public, ad-interim
Andrei Popescu, Șeful Departamentului pentru Armonizarea
Legislației cu Reglementările Uniunii Europene
Cristian Kevorchian, Șeful Departamentului de Informatică
Legislativă, ad-interim

Colegiul de redacție: **Sorin Popescu** (coordonator)
Victoria Țăndăreanu (redactor responsabil)
Svetlana Baci
Tudor Prelipceanu

Tipografia: S.C. „Lumina Tipo” s.r.l., str. Luigi Galvani nr.20bis, sector 2, București